

Nota beantwoording Zienswijzen
Ontwerp-omgevingsvergunning en ontwerp-verklaring van geen bedenkingen
Windpark Goyerbrug

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

Het ontwerpbesluit voor Windpark Goyerbrug en de stukken die daar deel van uitmaken, hebben van 13 juni tot en met 24 juli 2019 ter inzage gelegen. In deze periode heeft iedereen de gelegenheid gekregen om een zienswijze over het ontwerpbesluit naar voren te brengen.

In totaal zijn er 23 individuele zienswijzen binnengekomen. Alle zienswijzen zijn vóór of op 24 juli 2019 door de gemeente ontvangen. Deze zienswijzen zijn derhalve allemaal ontvankelijk.

In verband met een efficiënte beantwoording van de zienswijzen wordt de volledige zienswijze samengevat en is er geen uitsplitsing gemaakt naar zaken die strikt genomen betrekking hebben op de VVGB en zaken die betrekking hebben op de omgevingsvergunning. Omdat in verschillende zienswijzen dezelfde thema's terugkomen, is in hoofdstuk 2 van deze nota gekozen voor een algemene behandeling van deze thema's. Vervolgens is in hoofdstuk 3 een samenvatting gemaakt van alle zienswijzen en is hierop – zo nodig aanvullend op de thematische beantwoording – een antwoord gegeven.

1.2 Persoonsgegevens

Op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) is het niet toegestaan om persoonsgegevens zonder een wettelijke verplichting of absolute noodzaak elektronisch beschikbaar te stellen. Dit houdt in dat geen NAW-gegevens (naam, adres, woonplaats) of andere persoonsgegevens die vallen onder de Wbp, elektronisch ter inzage worden gelegd. In verband hiermee zijn in deze nota de namen van natuurlijke personen die een zienswijze hebben ingediend, geanonimiseerd en aangeduid met een uniek nummer. Aan indieners wordt hun eigen nummer bekendgemaakt, zodat zij de beantwoording van hun zienswijzen uit deze notitie kunnen herleiden. Alle ingediende zienswijzen zijn gebundeld en geanonimiseerd in een separate bijlage.

2 THEMATISCHE BEANTWOORDING

2.1 Inleiding

Omdat een groot deel van de zienswijzen betrekking heeft op dezelfde thema's, is gekozen voor een thematische beantwoording volgens onderstaande indeling:

- A. Ruimtelijke kwaliteit
- B. M.e.r.-beoordeling
- C. Kwaliteit onderzoeken/vergewisplicht
- D. Geluid (inclusief laagfrequent geluid)
- E. Slagschaduw
- F. Gevolgen voor natuur
- G. Gezondheid en voorzorgbeginsel

- H. Draagvlak
- I. Planschade

2.2 Thema A: Ruimtelijke kwaliteit

Veel reclamanten voeren aan dat de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving wordt aangetast door het plaatsen van 241 meter hoge windturbines.

De realisatie van het Windpark Goyerbrug draagt bij aan de realisatie van de doelen voor duurzame energie zoals deze zijn opgenomen in Rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid. De gemeente Houten heeft als doelstelling om in 2040 energie- en klimaatneutraal te zijn (uit Milieubeleidsplan 2010-2015, raadsbesluit 2009-062). De verwachte productie van Windpark Goyerbrug dekt ruimschoots het volledige elektriciteitsverbruik van alle Houtense huishoudens. Het levert daarmee een forse bijdrage aan het behalen van de duurzame energiedoelstelling. Het gemeentebestuur vindt daarom de realisatie van het Windpark Goyerbrug gewenst.

De locatie van Windpark Goyerbrug vloeit voort uit het raadsbesluit 'windenergie' van 27 februari 2001 en ook is de locatie als zoekgebied vastgelegd in de gemeentelijke Structuurvisie Eiland van Schalkwijk. Aan deze keuze lag toen ook ten grondslag dat het milieurendement hoog is (veel wind). Dit betekent een hoge opbrengst van duurzame energie tegenover een relatief lage aantasting van natuur en milieu. Na inspraak van omwonenden is het definitieve zoekgebied ingekort en naar het zuiden opgeschoven.

Ook in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2018 (hierna: 'PRS') zijn enkele locaties aangewezen voor windenergie. De locatie van Windpark Goyerbrug is een van deze locaties. Bovendien geldt dat Windpark Goyerbrug op dit moment de enige windenergielocatie is binnen de gemeente Houten die ook in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (hierna: 'de PRV') is opgenomen.

Door hun afmetingen hebben de windturbines waarvoor een vergunning is aangevraagd een impact op het landschap en de beleving ervan. Het gemeentebestuur is zich hiervan terdege bewust. Echter, door de plaatsing van de turbines in een lijnopstelling worden de kernkwaliteiten en karakteristieken van het landschap, zoals deze zijn opgenomen in de PRV, naar het oordeel van het gemeentebestuur niet aangetast. Bovendien worden de vier windturbines in lijnopstelling langs het Amsterdam-Rijnkanaal geplaatst waarmee de grens van het gebied Schalkwijk geaccentueerd wordt. De grens is daarmee vanuit de omgeving nog beter herkenbaar. Het college meent dan ook dat het windpark aansluit op de aanwezige landschappelijke structuur.

Voort is het gemeentebestuur zich ervan bewust dat de windturbines in een groot gebied zichtbaar zullen zijn en daarmee impact hebben. Deze landschappelijke impact beleven mensen verschillend; voor omwonenden dichtbij het windpark zal deze invloed het grootst zijn. Om de visuele invloed mede te kunnen beoordelen zijn er diverse visualisaties gemaakt. Allereerst heeft initiatiefnemer als bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing verschillende visualisaties bijgevoegd, waaruit blijkt wat de visuele impact op de omgeving is van de te realiseren windturbines. Verder zijn in opdracht van het college

nog visualisaties (in 3D) gemaakt van de windmolens in de bestaande omgeving. Daarmee kan de toekomstige situatie vanuit alle gewenste hoeken bekeken worden. Deze simulatie is online te bekijken, zie:

https://www.theimageers.com/windparkgoyerbrug/#Kapelleweg_1/Mogelijke_Situatie/

De impact op het landschap en de beleving daarvan van Windpark Goyerbrug zijn door het gemeentebestuur in de beoordeling betrokken. Alles afwegende vindt het gemeentebestuur de effecten van Windpark Goyerbrug ruimtelijk aanvaardbaar zijn en zij meent dan ook dat de belangen, die zijn gemoeid met de realisatie van Windpark Goyerbrug, zwaarder wegen dan de effecten daarvan op de omgeving. Daarbij ziet het gemeentebestuur geen aanleiding om aan te nemen dat de realisatie van windturbines grote nadelige gevolgen zal hebben voor het toerisme en de landbouw in de Kromme Rijnstreek of aanverwante gebieden. Ook van eventuele effecten op vee is geen bewijs.

Op verzoek van de raad heeft het bureau Unlimited Urban Management (UUM) in samenwerking met SMARTLAND landscape architects een expert opinion uitgebracht over de landschappelijke en ruimtelijke aspecten van Windpark Goyerbrug. Uit dit rapport volgt dat het landschap de hoge windturbines kan dragen. Dit wordt onderbouwd op drie niveaus: micro, meso en macro. Met name op meso gebied zijn er wel kansen om de impact van de windturbines op het landschap te verkleinen.

2.3 Thema B: M.e.r.-beoordeling

Een aantal reclamanten voert aan dat ten onrechte geen milieueffectrapport is opgesteld, gelet op de enorme impact die het windpark heeft op de omgeving. Naar aanleiding van deze zienswijzen wordt het volgende overwogen.

Op 28 augustus 2018 is door initiatiefnemer een aanmeldingsnotitie vormvrije m.e.r.-beoordeling ingediend. Het college heeft deze notitie laten beoordelen door Pondera Consult. Pondera Consult was van oordeel dat niet kon worden volstaan met een vormvrije m.e.r.-beoordeling, maar dat een m.e.r.-beoordeling diende te worden opgesteld. Dit heeft geleid tot intrekking van de aanmeldingsnotitie van 28 augustus 2018.

Op 21 november 2018 is door initiatiefnemer een aanmeldingsnotitie m.e.r.-beoordeling ingediend. Het college heeft deze notitie laten toetsen door Pondera. Op basis van het rapport van Pondera heeft het college verzocht om aanvulling van de notitie. Op 11 december 2018 heeft een overleg plaatsgevonden tussen de gemeente, Pondera en LBP Sight om vast te stellen of de door Pondera gestelde vragen/opmerkingen goed zijn begrepen. Op basis hiervan heeft initiatiefnemer op 12 december 2018 in een oplegnotitie op de op 21 november 2018 ingediende aanmeldingsnotitie aangevuld

Bij besluit van 10 januari 2019 hebben burgemeester en wethouders besloten dat geen m.e.r.-procedure behoeft te worden doorlopen en dat kan worden volstaan met de m.e.r.-beoordeling (inclusief aanvulling). Uit die m.e.r.-beoordeling en onderbouwende notities en onderzoeken blijkt dat Windpark Goyerbrug bij het toepassen van de in de stukken genoemde mitigerende maatregelen niet

leidt tot belangrijke cumulatieve effecten en/of tot belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Daarnaast zijn er bij Windpark Goyerbrug geen bijzondere omstandigheden die aanleiding geven om (toch) een m.e.r.-procedure te doorlopen. Het college heeft geoordeeld – mede op basis van een toetsing door onafhankelijk en externe toetsing door Pondera - dat gedegen en uitgebreide notities en onderzoeken zijn opgesteld/uitgevoerd.

Windpark Goyerbrug heeft een vermogen van minimaal 14.4 MW en maximaal 22,4 MW.

Op grond van artikel 7.2, eerste lid, sub a Wet milieubeheer worden bij algemene maatregel van bestuur activiteiten aangewezen die belangrijke nadelige gevolgen kunnen hebben voor het milieu.

Deze algemene maatregel van bestuur is het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.). Onderdeel C van het Besluit m.e.r. bevat activiteiten, plannen en besluiten waarvoor het doorlopen van een MER procedure verplicht is. Een windpark met een vermogen van maximaal 22,4 MW valt hier niet onder.

Op grond van artikel 7.2, eerste lid, sub a Wet milieubeheer worden bij algemene maatregel van bestuur activiteiten aangewezen ten aanzien waarvan het bevoegd gezag moet beoordelen of zij belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu hebben. Onderdeel D van het Besluit m.e.r. bevat activiteiten, plannen en besluiten ten aanzien waarvan de procedure als bedoeld in de artikelen 7.16 tot en met 7.20 Wet milieubeheer van toepassing is, met andere woorden een m.e.r.-beoordelingsplicht geldt. Een windpark van maximaal 22,4 MW valt onder onderdeel D.22.2 van het Besluit m.e.r. en is dus m.e.r.-beoordelingsplichtig.

Op grond van artikel 7.17, eerste lid, Wet milieubeheer neemt het bevoegd gezag uiterlijk zes weken na de datum van ontvangst van de meldnotitie, een beslissing omtrent de vraag of bij de voorbereiding van het betrokken besluit voor de activiteit, vanwege de nadelige gevolgen die zij voor het milieu kan hebben, een milieueffectrapport kan worden gemaakt.

Reclamanten hebben niet aangevoerd welke andere milieueffecten het Windpark Goyerbrug heeft, anders dan de effecten die door initiatiefnemer zijn onderzocht. De enkele stelling dat sprake is van een enorme impact is onvoldoende om tot andere inzichten te komen.

2.4 Thema C: Kwaliteit onderzoeken/vergewisplicht

Het gemeentebestuur heeft zich zowel bij de m.e.r.-beoordeling als bij de beoordeling van de aanvraag laten adviseren door Pondera Consult (hierna: 'Pondera'), een onafhankelijk en deskundig adviesbureau. Pondera heeft geconcludeerd dat de informatie, die door de initiatiefnemer is aangeleverd, voldoende is om een besluit te nemen.

Op 21 november 2018 is door initiatiefnemer een meldingsnotitie m.e.r.-beoordeling ingediend. Het college heeft deze notitie laten toetsen door Pondera. Op basis van het rapport van Pondera heeft het college verzocht om aanvulling van de notitie. Op 11 december 2018 heeft een overleg plaatsgevonden tussen de gemeente, Pondera en LBP Sight om vast te stellen of de door Pondera

gestelde vragen/opmerkingen goed zijn begrepen. Op basis hiervan heeft initiatiefnemer op 12 december 2018 in een oplegnotitie de op 21 november 2018 ingediende aanmeldingsnotitie aangevuld. Op basis hiervan heeft het gemeentebestuur een besluit genomen over de m.e.r.-beoordeling.

De aanvraag met de daarbij behorende rapporten is vervolgens getoetst door Pondera. Het gemeentebestuur heeft naar aanleiding van deze toetsing aan initiatiefnemer verzocht aanvullende vragen te beantwoorden en aanvullend onderzoek te doen naar cumulatie van geluid in het jaar 2020. LBP Sight heeft in een tweetal notities (27 maart 2019 en 2 april 2019) aanvullende informatie verstrekt. Ook deze aanvullende informatie is door Pondera beoordeeld.

Uit het voorgaande volgt dat het – anders dan reclamanten stellen – onjuist is dat het gemeentebestuur niet heeft voldaan aan haar vergewisplicht.

2.5 Thema D: Geluid (inclusief laagfrequent geluid)

Verschillende reclamanten vrezen voor geluidhinder vanwege de windturbines van Windpark Goyerbrug.

In artikel 3.14a, eerste lid, van het Activiteitenbesluit is bepaald dat een windturbine of een combinatie van windturbines ten behoeve van het voorkomen of beperken van geluidhinder moet voldoen aan de norm van ten hoogste 47 dB Lden en aan de norm van ten hoogste 41 dB Lnight op de gevel van gevoelige gebouwen. Bij het nemen van het besluit heeft het gemeentebestuur aansluiting gezocht bij de geluidnormen uit artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit. Daarbij is het gemeentebestuur ervan uit gegaan dat de rechtstreeks werkende normen uit artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit toereikend zijn om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te waarborgen.

Omdat uit het onderzoeksrapport geluid en slagschaduw d.d. 9 januari 2019 van LBP Sight blijkt dat niet zonder meer kan worden voldaan aan de grenswaarden uit het Activiteitenbesluit, zijn mitigerende maatregelen in de vorm van noise modes (maatregelen gericht op de rotatiesnelheid van de rotor van de turbine) noodzakelijk. Daarom is in de Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets (OBM) een voorschrift opgenomen waarin de noise modes van de onderzochte windturbintypes zijn vastgelegd. Daarmee kan worden voldaan aan de grenswaarden uit het Activiteitenbesluit. Omdat nog niet zeker is welk windturbintype uiteindelijk wordt gekozen, is in artikel 1 lid 3 van de OBM vastgelegd dat ook andere noise-mode-instellingen of andere configuraties mogen worden gehanteerd mits sprake is van een gelijkwaardig alternatief.

Windpark Goyerbrug zal in alle gevallen voldoen aan de geluidnormen uit artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit. Gebeurt dat niet, dan zal handhavend worden opgetreden.

Een aantal reclamanten verwacht overlast door laagfrequent geluid, terwijl dit niet is onderzocht. Er bestaat geen aparte wettelijke norm voor de beoordeling van laagfrequent geluid veroorzaakt door windturbines. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: 'de Afdeling') heeft in

een aantal uitspraken (zie onder meer de uitspraken van 4 mei 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1228, 20 december 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3504, 21 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:616 en 3 april 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1064) de conclusie aanvaard dat windturbines zo weinig laagfrequent geluid produceren, dat ervan kan worden uitgegaan dat de geluidnormen uit artikel 3.14a, eerste lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer tegen laagfrequent geluid voldoende bescherming bieden. Voorts blijkt uit het in de uitspraak van de Afdeling van 8 juni 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:1838, Windpark Avri) uitgebrachte deskundigenrapport dat de meeste mensen ongevoelig zijn voor het laagfrequent geluid dat windturbines opwekken.

Gelet op het voorgaande is het gemeentebestuur van oordeel dat het optreden van laagfrequent geluid niet leidt tot onaanvaardbare hinder en evenmin reden is om af te zien van het verlenen van de voor Windpark Goyerbrug benodigde toestemmingen/vergunningen.

2.6 Thema E: Slagschaduw

Verschillende reclamanten vrezen voor slagschaduw vanwege de windturbines van Windpark Goyerbrug.

In artikel 3.14, vierde lid, van het Activiteitenbesluit is bepaald dat bij het inwerking hebben van een windturbine ten behoeve van het voorkomen of beperken van slagschaduw en lichtschittering, de bij ministeriële regeling te stellen maatregelen worden toegepast. Deze ministeriële regeling is de Activiteitenregeling milieubeheer (hierna: 'de Activiteitenregeling'). In artikel 3.12, eerste lid, van de Activiteitenregeling is bepaald dat de windturbine ten behoeve van het voorkomen of beperken van slagschaduw en lichtschittering is voorzien van een automatische stilstandvoorziening, die de windturbine afschakelt indien slagschaduw optreedt ter plaatse van gevoelige objecten voor zover de afstand tussen de windturbine en de gevoelige objecten minder dan 12 maal de rotordiameter bedraagt en gemiddeld meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw kan optreden en voor zover zich in de door de slagschaduw getroffen uitwendige scheidingsconstructie van gevoelige gebouwen of woonwagens ramen bevinden.

Er is onderzoek verricht naar de slagschaduw van Windpark Goyerbrug. De resultaten van dit onderzoek zijn neergelegd in het rapport "Windpark Goyerbrug; Aanvraag omgevingsvergunning – Onderzoek geluid en slagschaduw" van LBP Sight van 9 januari 2018. Daarnaast heeft LBP Sight in een aanvullende notitie van 26 maart 2019 een aantal vragen beantwoord, waaronder die over slagschaduw.

Bij de beoordeling van de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het windpark heeft het gemeentebestuur wat betreft slagschaduw aangesloten bij de in het Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling neergelegde normen. De in artikel 3.12, eerste lid, van de Activiteitenregeling neergelegde norm voor slagschaduw geldt per windturbine of combinatie van windturbines indien die windturbines één inrichting vormen. Deze norm is rechtstreeks werkend. Doordat de windturbines van Windpark Goyerbrug tezamen één inrichting vormen, is geborgd dat deze windturbines tezamen de in artikel

3.12, eerste lid, van de Activiteitenregeling neergelegde norm voor slagschaduw niet mogen overschrijden.

Uit het onderzoek naar slagschaduw blijkt bij welke woningen vaker dan 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten slagschaduw kan optreden. Dit is weergegeven in tabel 5.1 van het onderzoek. Doordat de betreffende objecten zijn aangeduid met postcode en huisnummer zal het voor betrokkenen betrekkelijk eenvoudig zijn te achterhalen of en hoeveel dagen zij te maken hebben met meer dan 20 minuten slagschaduw. Het is van te voren niet te voorspellen op welke dagen precies de slagschaduw zal optreden. Dit hangt uiteraard af van de weersomstandigheden. Slagschaduw reikt het verst als de zon laag staat, derhalve in de winter, 's ochtends en 's avonds. Het gaat hier om een worst-case situatie, ervan uitgaande dat het altijd zonnig is, wat in de praktijk niet het geval zal zijn.

De windturbines worden voorzien van een automatische stilstandvoorziening om slagschaduw te beperken. Daarmee wordt voldaan aan artikel 3.12, eerste lid van de Activiteitenregeling op grond waarvan een windturbine dient te zijn voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt indien meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw optreedt. Daarmee wordt geborgd dat reclamanten nooit meer dan 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten slagschaduw kunnen ondervinden.

Gelet op het voorgaande is het gemeentebestuur van oordeel dat het optreden van slagschaduw niet leidt tot onaanvaardbare hinder en evenmin reden is om af te zien van het verlenen van de voor Windpark Goyerbrug benodigde toestemmingen/vergunningen.

2.7 Thema F: Natuur

Extra/onaanvaardbare sterfte vogels en vleermuizen

Verschillende reclamanten voeren aan dat de draaiende rotorbladen van de windturbines extra dan wel onaanvaardbare sterfte van vogels en vleermuizen veroorzaken.

Het college overweegt naar aanleiding van deze stellingen het volgende.

Bij de aanvraag is het rapport 'Natuurtoets Windpark Goyerbrug, Houten, Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland, bureau Waardenburg B.V.' van 14 juni 2018 overgelegd. In dit rapport zijn (onder meer) de effecten van het windpark op vogels en vleermuizen onderzocht. Uit dit onderzoek blijkt dat de gunstige staat van instandhouding van een groot aantal vogelsoorten en een aantal vleermuissoorten niet in het geding komt door het in werking zijn van de windturbines. Ten aanzien van een tweetal vleermuissoorten (de rosse vleermuis en de laatvlieger) is geoordeeld dat de gunstige instandhouding niet in gevaar komt, mits Windpark Goyerbrug in werking is met een stilstandvoorziening.

Windpark Goyerbrug B.V. heeft op 15 juni 2018 ontheffing gevraagd van de verbodsbepalingen als bedoeld in de artikelen 3.1, eerste lid en 3.5, eerste lid Wnb. Bij besluit van 14 december 2018 hebben

Gedeputeerde Staten van Utrecht ontheffing verleend. Als voorschrift 14 is de volgende stilstandvoorziening opgenomen:

Alle vier de windmolens dienen onder de volgende combinatie van omstandigheden stil te staan:

- a. Als de windsnelheid lager is of gelijk is aan 5 m/s, de windsnelheid gemeten ter hoogte van de tiplaagte;
- b. Indien de e temperatuur hoger is dan 10 graden Celsius;
- c. Als het droog is (geen neerslag valt);
- d. Indien het tijdstip ligt tussen zonsondergang en zonopkomst;
- e. Als de tijd van het jaar tussen 1 juli en 1 oktober is.

Door dit voorschrift is geborgd dat de staat van instandhouding van de in de ontheffing opgenomen vogel- en vleermuissoorten niet in gevaar komt.

Daarnaast zijn in de voorschriften 17 t/m 25 van de ontheffing monitoringsverplichtingen en voorschriften opgenomen.

Met het opnemen van voorschriften in de ontheffing op grond van de Wnb is geborgd dat de gunstige staat van instandhouding van de in de ontheffing genoemde vogels en vleermuissoorten niet in het geding is.

In het algemeen kan worden gesteld dat de opwarming van de aarde ook grote gevolgen heeft voor dieren. Windenergie levert door een bijdrage aan het verminderen van CO₂-uitstoot een positieve bijdrage aan het beperken van de opwarming van de aarde. Daarom is bijvoorbeeld ook de Vogelbescherming voorstander van windenergie. Wel vindt de Vogelbescherming dat windmolens geplaatst moeten worden buiten de belangrijkste vogelgebieden en –trekroutes en met inachtneming van de wettelijke bescherming (geen belangrijke negatieve effecten op vogelpopulaties). Dit is in lijn met de – onder voorwaarden – verleende ontheffing op grond van de Wnb voor Windpark Goyerbrug.

Alles overwegende is de conclusie van het gemeentebestuur dat de Wet natuurbescherming vergunningverlening niet in de weg staat.

Stikstofdepositie

Een aantal reclamanten voert aan dat in de besluitvorming onvoldoende rekening is gehouden met de gevolgen van stikstofdepositie en met de uitspraak van 29 mei 2019 van de Afdeling. Ten onrechte zou zijn geoordeeld dat de stikstofemissie, die het gevolg is van uitstoot van stikstof, door vracht- en kraanwagens tijdens de aanleg van het park buiten beschouwing is gelaten.

In het kader van de aanvraag om ontheffing op grond van de Wnb heeft Bureau Waardenburg op verzoek van de provincie een AERIUS-berekening uitgevoerd en overgelegd aan het bevoegd gezag, Gedeputeerde Staten van Utrecht. Deze AERIUS-berekening is uitgevoerd op basis van een windturbine project dat uitgaat van de grootst mogelijke stikstofuitstoot (worst-case benadering), niet

rekening houdend met de projectspecifieke vergunningsaanvraag van Windpark Goyerbrug. Hierbij is geconstateerd dat de additionele stikstofdepositie op alle nabijgelegen Natura 2000-gebieden minder dan 0,05 mol N/ha/jaar zal bedragen. Weliswaar wordt in de aanlegfase gebruik gemaakt van vracht- en kraanwagens die stikstof kunnen uitstoten, maar vanwege de tijdelijkheid van de werkzaamheden en de afstand tot Natura 2000-gebieden, is geconcludeerd dat een dergelijke emissie verwaarloosbaar is. De berekening met de AERIUS-calculator liet zien dat de additionele stikstofdepositie binnen de invloedsfeer van de aanlegwerkzaamheden minder dan 0,05 mol N/ha/jaar zou bedragen. In het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is daarom destijds geconcludeerd dat de activiteit niet vergunningplichtig is en dat Windpark Goyerbrug onder de drempelwaarde van 0,05 mol N/ha/jaar voor de meldingsplicht valt.

Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling geoordeeld dat de in Nederland gehanteerde PAS-systematiek niet langer mag worden gebruikt. Naar aanleiding van deze uitspraak heeft het gemeentebestuur aan initiatiefnemer verzocht een aanvullende onderbouwing te leveren van de effecten van stikstofdepositie als gevolg van uitstoot door vracht- en kraanwagens tijdens de aanleg van Windpark Goyerbrug. Op verzoek van initiatiefnemer heeft Bureau Waardenburg onderzocht in hoeverre sprake is van een additionele stikstofdepositie op beschermde habitattypen. Hiervoor heeft Bureau Waardenburg een AERIUS-berekening uitgevoerd. Uit de berekening volgt dat de stikstofdepositie op alle punten 0,00 N/ha/jaar bedraagt. Verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats in Natura-2000 gebieden als gevolg van de aanleg van Windpark Goyerbrug, is daarom met zekerheid uit te sluiten.

Gelet hierop is het gemeentebestuur van oordeel dat de door vracht- en kraanwagens tijdens de aanleg van het park veroorzaakte stikstofdepositie niet aan de vergunningverlening in de weg staat.

2.8 Thema G: Gezondheid en voorzorgsbeginsel

Diverse reclamanten stellen zich op het standpunt dat het door windturbines veroorzaakte (laagfrequente) geluid leidt tot gezondheidseffecten zoals slaapverstoring, hartaanvallen en beroertes. Een aantal reclamanten stelt zich op het standpunt dat zichthinder en slagschaduw leiden tot gezondheidseffecten.

Het college overweegt naar aanleiding van deze zienswijzen het volgende.

Er is veel wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de relatie tussen windturbinegeluid en gezondheidsklachten. Er is evenwel geen wetenschappelijk bewijs beschikbaar voor een directe relatie tussen gezondheidsrisico's en het geluid van windturbines. Een aantal onderzoeken wordt hieronder genoemd.

Uit een studie van Health Canada (Michaud et al. 2016), de federale gezondheidsinstantie van Canada, blijkt dat geluid van windturbines geen directe negatieve effecten heeft op de gezondheid van omwonenden. Er zijn geen meetbare effecten op (chronische) ziekten, stress en slaap. In dit onderzoek zijn vanaf 2012 1.238 volwassenen, woonachtig op verschillende afstanden van

windturbines, voor langere tijd onderzocht. Voor het onderzoek werden zij meerdere keren lichamelijk onderzocht op bloeddruk, hartritme, slaap en stresshormonen. Ook moesten zij enquêtes invullen bestaande uit vragen over sociaal-demografische situaties, geluid en hinder, gezondheidseffecten, levensstijl en bestaande chronische ziektes. Tevens is in het onderzoek 4.000 uur aan windenergiegeluid opgenomen om te kijken of er bij een hoger geluidniveau ook meer klachten zijn. In het onderzoek werden geen directe verbanden gevonden tussen blootstelling aan windturbinegeluid en klachten als migraine, diabetes, hoge bloeddruk en slapeloosheid.

In Denemarken is veel wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de relatie tussen geluid van windturbines en gezondheid. Genoemd wordt een aantal onderzoeken:

- Short-term nighttime wind turbine noise and cardiovascular events: A nationwide case-crossover study from Denmark, mei 2018;
- Long-term exposure to wind turbine noise and redemption of antihypertensive medication: A nationwide cohort study, december 2018;
- Long-Term Exposure to Wind Turbine Noise and Risk for Myocardial Infarction and Stroke: A Nationwide Cohort Study, maart 2019.

In deze onderzoeken is geen relatie gevonden tussen blootstelling aan windturbinegeluid en het gebruik van antihypertensiva (bloeddrukverlagende middelen) en ongunstige zwangerschapsuitkomsten dan wel een toegenomen risico op het krijgen van een hartaanval of beroerte.

Evenmin is er een verband gevonden tussen laagfrequent geluid van windturbines en (andere) gezondheidsklachten. Het college verwijst naar diverse rapporten en kennisberichten van het RIVM (rapport RIVM 2013, Kennisbericht RIVM 2015, Rapport RIVM 2017). In deze rapporten zijn ook de hinder door slagschaduw en lichthinder betrokken. Ook ten aanzien van deze aspecten is geen directe relatie gevonden met gezondheidsklachten.

Door reclamanten worden diverse rapporten/artikelen aangehaald. Het college zal hierna op de door reclamanten genoemde rapporten ingaan.

In de eerste plaats het rapport van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) van 10 oktober 2018: 'Environmental Noise Guidelines for the European Region'.

Uit dit rapport (dat niet enkel over windturbinegeluid gaat) blijkt dat er geen statistisch significante relatie is gevonden tussen de blootstelling aan windturbinegeluid en mogelijke gezondheidseffecten zoals hart- en vaatziekten, hoge bloeddruk, cognitieve stoornissen, gehoorproblemen, ongunstige zwangerschap- uitkomsten en slaapproblemen. Weliswaar, zo stelt de WHO, blijkt uit een viertal studies dat ongeveer 10% van de populatie sterk gehinderd wordt door blootstelling aan een geluidsniveau van 45 dB. Maar het bewijs voor de relatie tussen windturbinegeluid, hinder en gezondheid wordt vervolgens – door de WHO zelf – gekarakteriseerd als 'van lage kwaliteit.'

Op pagina 84 van het rapport stelt de WHO: “Very little evidence is available about the adverse health effects of continuous exposure to wind turbine noise. Based on the quality of evidence available, the GDG set the strength of the recommendation on wind turbine noise to conditional”. De WHO geeft in het rapport derhalve een ‘voorwaardelijk’ advies om de blootstelling aan geluidsniveaus van windturbines te reduceren tot 45 dB Lden.

Diverse reclamanten halen een artikel van huisarts S. van Manen aan in het opiniërende tijdschrift Medisch Contact (2018) met de titel: 'Windmolens maken wel degelijk ziek'. In dit artikel stelt Van Manen dat niet kan worden bewezen dat windturbines niet ziek maken. Vanwege het voorzorgsbeginsel zou men daarom voorzichtig moeten zijn met het plaatsen van windturbines, aldus deze huisarts.

Van Manen concludeert overigens in haar artikel, anders dan de titel doet vermoeden, dat er onvoldoende bewijs is dat windturbines directe gezondheidsproblemen of ziektes veroorzaken en dat er meer onderzoek nodig is.

Uit het voorgaande volgt dat, anders dan een aantal reclamanten stelt, er geen bewijs is van een directe relatie tussen windturbinegeluid en gezondheid.

In verband met het te nemen besluit heeft het gemeentebestuur (zekerheidshalve) aan de GGD Utrecht gevraagd om een overzicht te produceren van de actuele wetenschappelijke kennis over windturbines in relatie tot gezondheid. De GGD heeft op 29 juli 2019 rapport uitgebracht. De conclusies uit dit onderzoek zijn:

- Op basis van de beschikbare wetenschappelijke data kan er (nog) geen verband worden aangetoond tussen nachtelijk geluid van windturbines en zelf gerapporteerde slaapverstoring (uit de verschillende wetenschappelijke studies die hiernaar zijn uitgevoerd komt tot nu toe geen verband naar voren, dit sluit niet uit dat dit in de toekomst, met meer onderzoek, wel het geval kan zijn).
- Geluid en visuele stimuli afkomstig van windturbines (zoals slagschaduw en het zicht hebben op) kunnen leiden tot (ernstige) hinder.
- Windturbines produceren ook laag frequent geluid maar er is geen bewijs voor een apart effect van laag frequent geluid op de gezondheid, anders dan voor het midden- en hoogfrequente deel van het geluidsspectrum van windturbines.
- Hinder van windturbines is lastig te voorspellen, omdat zowel fysieke, persoonlijke en contextuele factoren hierbij een rol spelen.
- Het wordt mogelijk geacht dat een windpark al in de planfase kan leiden tot hinder.
- Voor gezondheidseffecten, veroorzaakt door (laagfrequente én radiofrequente) elektromagnetische velden, infrageluid en trillingen van windmolens is geen wetenschappelijk bewijs.
- Voor het bestaan van aandoeningen als ‘vibro-akoestische ziekte’ en ‘windturbinesyndroom’ is geen wetenschappelijk bewijs.

Ook uit het rapport van de GGD blijkt dat er wetenschappelijk geen directe relatie is aangetoond tussen windturbinegeluid en gezondheidseffecten. Een aantal reclamanten meent dat het voorzorgsbeginsel meebrengt dat het college de vergunning niet zou moeten verlenen. Andere reclamanten stellen dat het RIVM naar aanleiding van de publicatie door de WHO van 10 oktober 2018 door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is gevraagd om duiding aan de nieuwe gezondheidskundige richtlijnen voor omgevingsgeluid van de WHO te geven voor de Nederlandse situatie. Het ministerie zal naar aanleiding van de veranderingen in de inzichten in gezondheidseffecten beoordelen of beleidsmatige wijzigingen nodig zijn. In verband hiermee zou de besluitvorming over Windpark Goyerbrug moeten worden aangehouden in afwachting van de aanbevelingen van het RIVM.

Het is inderdaad zo dat het RIVM naar aanleiding van het WHO-rapport is gevraagd door de staatssecretaris van Infrastructuur & Waterstaat om duiding aan de nieuwe gezondheidskundige richtlijnen voor omgevingsgeluid van de WHO te geven voor de Nederlandse situatie. Dit onderzoek is nog niet afgerond. Vervolgens zal nog moeten worden gezien of het nodig dan wel gewenst is de geluidregels voor windturbineparken aan te passen. Het voorzorgsbeginsel strekt niet zover dat het gemeentebestuur op basis van publicaties, waarin een mogelijk verband wordt gelegd tussen windturbines en gezondheidsklachten, van het verlenen van de omgevingsvergunning zou moeten afzien.

In dit verband wijst het gemeentebestuur op diverse uitspraken van de Afdeling waarin is geoordeeld dat, nu er geen wetenschappelijk bewijs beschikbaar is dat de gestelde gezondheidsrisico's van (laagfrequent) geluid van windturbines ondersteunt, verweerders zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat de plannen niet zullen leiden tot onaanvaardbare gevolgen voor de gezondheid door geluid dat door windturbines wordt veroorzaakt, waaronder laagfrequent geluid. Verwezen wordt onder meer naar de uitspraken van 4 mei 2016 (ECLI:NL:RVS:2016:1228, Windpark Wieringermeer), 20 december 2017 (ECLI:NL:RVS:2017:3504, Windpark De Veenvieken), 21 februari 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:616, Windpark De Drentse Monden en Oostermoer), 4 juli 2018, (ECLI:NL:RVS:2018:2225, Windpark Oostpolder), 3 april 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:1064, Windpark Battenoord), 29 mei 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:1781, Windpark N33) en 7 augustus 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:2720, Windpark De Rietvelden).

Ten slotte verwijst het gemeentebestuur naar een uitspraak van de Afdeling van 31 juli 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:2629, herzieningsverzoek Windpark Noord-Beveland). De Afdeling overweegt dat publicatie van het WHO-onderzoek van 10 oktober 2018 niet tot een andere uitspraak leidt, omdat de aanbevelingen van de WHO algemeen van aard zijn en er niet uit volgt dat het windturbinepark leidt tot geluidsoverlast die de betrokkenen in ernstige mate in hun gezondheid treft of belet in hun woongenot en hun privé- of gezinsleven. Daarom zouden de aanbevelingen van de WHO niet tot een andere uitspraak kunnen leiden, aldus de Afdeling.

Het gemeentebestuur ziet, gelet op het voorgaande, in hetgeen de reclamanten hebben aangevoerd geen reden om af te zien van het verlenen van de voor Windpark Goyerbrug benodigde toestemmingen/vergunningen.

Evenmin ziet zij in het voorgaande aanleiding om aan initiatiefnemer strengere grenswaarden voor geluid op te leggen dan de grenswaarden die volgen uit artikel 3.14a Activiteitenbesluit.

2.9 Thema H: Draagvlak

Een aantal reclamanten voert aan dat er geen sprake is van aantoonbaar draagvlak onder (direct) omwonenden.

Het zorgen voor draagvlak is vooral de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer. De gemeente heeft een 'leidraad communicatie en participatie bij particuliere (bouw)initiatieven' gemaakt voor initiatiefnemers. Hierin staat beschreven hoe omwonenden betrokken kunnen worden bij de ontwikkeling van een initiatief. De verantwoordelijkheid en de uitvoering hiervan liggen bij de initiatiefnemer. Het gemeentebestuur toetst zijn inspanningen.

Er is door de initiatiefnemer een communicatieadviseur met ervaring in windparken aangetrokken en een communicatie- en participatieplan ingediend. Dit plan is van toepassing op de periode vanaf de aanvraag van de vergunningverlening tot en met de realisatie van het park. Het gemeentebestuur heeft getoetst of dit voldoet aan de 'leidraad communicatie en participatie bij particuliere (bouw)initiatieven'. Dit is het geval. Ook voor de bouw- en exploitatiefase zal initiatiefnemer op hoofdlijnen weer moeten geven wat hij aan inspanningen zal doen om omwonenden te informeren (bijv. over bouwhinder) en te beschermen (bijv. in geval van calamiteit of overlast buiten de normen) en waar zij terecht kunnen met vragen en/of klachten.

Het gemeentebestuur heeft de afgelopen maanden geïnvesteerd in het ophalen van input voor de eigen besluitvorming. Hierbij zijn ook de buurgemeenten Wijk bij Duurstede en Culemborg betrokken (en in mindere mate Buren en Bunnik, omdat zij aangeven dat Windpark Goyerbrug daar niet erg leeft). Er zijn gespreks- en informatieavonden georganiseerd in zowel houten, Wijk bij Duurstede als Culemborg. Direct betrokkenen hebben mails gehad over de voortgang van het proces. Vertegenwoordigers van het gemeentebestuur, initiatiefnemer en belanghebbenden hebben een eerste 3-partijen overleg gevoerd en de wethouder heeft ook individuele gesprekken gevoerd met personen die dat op prijs stelden.

Anders dan een aantal reclamanten kennelijk meent, is het niet zo dat het gemeentebestuur alleen mag besluiten de vergunning aan initiatiefnemer te verlenen als er voldoende draagvlak is onder omwonenden. De Afdeling heeft in haar uitspraak van 21 februari 2018 inzake het Windpark De Drentse Monden en Oostermoer (ECLI:NL:RVS:2018:616) overwogen dat er geen wettelijke regel bestaat die bepaalt dat een ruimtelijk plan een ontwikkeling alleen mogelijk mag maken als daarvoor voldoende draagvlak in de omgeving bestaat. Nadien is dit standpunt in de jurisprudentie van de Afdeling telkenmale bevestigd.

Draagvlak is dan wel geen wettelijke afwegingscriterium, maar wel belangrijk voor gemeente Houten. In het coalitie akkoord is dan ook opgenomen over een tweede windpark: “aantoonbaar draagvlak onder direct omwonenden is daarbij voor ons erg belangrijk”. Er zijn veel verschillende opvattingen over de interpretatie van dit begrip en de wijze waarop dit een plek zou moeten hebben in de besluitvorming. Een volledig objectieve cijfermatige kwantificering van draagvlak is ons inziens niet te geven en ook niet werkbaar in de totale afweging van belangen. De gemeente Houten heeft gekeken naar een zekere acceptatie van de ingreep in de leefomgeving en de wijze waarop lusten en lasten verdeeld worden.

Het gemeentebestuur dient bij projecten, zoals het Windpark Goyerbrug, een afweging te maken tussen het belang van een duurzame energievoorziening in het kader van de energietransitie en de belangen van omwonenden. Dat heeft het gemeentebestuur gedaan. Het gemeentebestuur meent dat zij, alles afwegende, in redelijkheid tot vergunningverlening kan besluiten.

2.10 Thema I: Planschade

Een aantal reclamanten stelt dat zij schade lijden als gevolg van het project, onder meer bestaande uit waardevermindering van hun woning.

Degene die schade lijdt in de vorm van inkomensderving of waardevermindering van een onroerende zaak, kan bij het gemeentebestuur een verzoek tot een tegemoetkoming in de schade indienen. Een dergelijk verzoek kan bij het gemeentebestuur worden ingediend binnen vijf jaar na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning. Dit betekent dat tijdens deze procedure nog geen aanvraag voor een verzoek tot planschade kan worden ingediend.

3 ZIENSWIJZEN

3.1 Reclamant 1

3.1.1 Reclamant vindt dat de gevolgde procedure in strijd is met artikel 8.41a van de Wet milieubeheer. Reclamant heeft ernstige twijfel of sprake is van een complete melding omdat nog niet bekend is welk type/model turbines wordt geplaatst. Een complete melding is voorwaarde voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning. Er kan ook nog geen akoestisch rapport worden gemaakt.

Reactie

Op grond van artikel 8.41a Wet milieubeheer moet de melding Activiteitenbesluit gelijktijdig met de aanvraag omgevingsvergunning (OBM) worden ingediend. Dat is gebeurd. Initiatiefnemer heeft op 11 januari 2019 zowel een aanvraag voor een omgevingsvergunning (OBM) ingediend als een melding gedaan. De door initiatiefnemer ingediende stukken bevatten voldoende informatie voor een goede beoordeling van de gevolgen van de aangevraagde activiteit voor de fysieke leefomgeving. In de onderzoeken, die zijn gevoegd bij de ingediende stukken, zijn van 6 typen windturbines de effecten onderzocht. Weliswaar staat

thans nog niet vast welk type turbine zal worden geplaatst, de maatvoering van de te plaatsen turbines staat wel vast. Deze moet een ashoogte van minimaal 145 meter en maximaal 166 meter hebben, terwijl de rotordiameter maximaal 150 meter mag zijn. Tenslotte mag het totale vermogen van het windpark niet meer dan 22,4 Megawatt (MW) zijn. De effecten op (onder meer) geluid, slagschaduw, externe veiligheid zijn voor alle turbintypes onderzocht. Bij de beoordeling van deze effecten is uitgegaan van de grootst mogelijke effecten die kunnen optreden (worst-case scenario). Voor alle types staat vast dat met mitigerende maatregelen kan worden voldaan aan het Activiteitenbesluit.

- 3.1.2 Reclamant is van mening dat de aanvraag voor een omgevingsvergunning beperkte milieutoets niet door de gemeente mag worden behandeld maar op grond van artikel 7.1 van het Besluit omgevingsrecht jo. categorie 4 van bijlage IV van het Besluit omgevingsrecht behandeld moet worden door medewerkers van de omgevingsdienst, daar is immers meer kennis en specialisatie.

Reactie

Uit artikel 7.1 Bor blijkt dat het college van burgemeester en wethouders er zorg voor moet dragen dat het basistakenpakket door de omgevingsdienst wordt uitgevoerd. In lijn met dit artikel is het bestreden besluit dan ook mede door en in overleg met omgevingsdienst RUD voorbereid. Overigens doet daar niet aan af dat het college het bevoegd gezag is.

3.2 Reclamant 2

- 3.2.1 Reclamante wijst erop dat het windpark binnen 500 meter van haar woning is gepland, aan de zijde die als theetuin is ingericht, waar jaarlijks 8.000 tot 10.000 bezoekers komen. Veel van de bezoekers geven aan te komen vanwege "de totale stilte en het fantastische uitzicht". Zij vreest dat een groot deel van de bezoekers niet meer komt omdat beide kenmerken door het windpark teniet worden gedaan. Hierdoor wordt reclamante beroofd van haar hoofdkomen.

Reactie

De woning van reclamante is gelegen op een afstand van circa 1000 meter van de meest westelijke windturbine. Het gemeentebestuur heeft geen reden om aan te nemen dat de realisatie van windturbines grote en onaanvaardbare gevolgen zal hebben voor het toerisme in de omgeving, daarbij betreft het gemeentebestuur dat het windpark zal voldoen aan de normen voor geluid en slagschaduw.

Indien reclamante meent schade te lijden als gevolg van het te realiseren windpark, dan kan zij een verzoek om planschade/nadeelcompensatie indienen bij het college.

- 3.2.2 Volgens reclamante worden toeristen het gebied uitgejaagd, terwijl het college samen met Wijk bij Duurstede en Bunnik heeft afgesproken het Kromme Rijngebied aantrekkelijker te maken voor toeristen.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar de reactie onder 3.2.1.

- 3.2.3 Reclamante vraagt het besluit te heroverwegen en het stiltegebied te behouden. De gemeente zou juist één van de weinige van zulke gebieden in de regio moeten beschermen.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar de reactie onder thema A. Aanvullend merkt het gemeentebestuur op dat we weliswaar te maken hebben met een stil gebied, maar dat het geen formeel aangewezen stiltegebied is.

3.3 Reclamant 3

- 3.3.1 Reclamanten vinden dat de windturbines het gehele buitengebied vervuilen met hoogte, licht en geluidsoverlast. Ook worden vogels en vleermuizen daar de dupe van.

Reactie

Het gemeentebestuur ontkent niet dat het Windpark Goyerbrug effecten heeft op de omgeving. De effecten van het te realiseren windpark zijn in de door initiatiefnemer ingediende onderzoeken onderzocht. Het gemeentebestuur heeft deze effecten betrokken bij de beoordeling van de aanvraag. Met het treffen van mitigerende maatregelen (zoals een noise mode) kan worden voldaan aan het Activiteitenbesluit. Daarom is in de OBM een voorschrift opgenomen waarin de noise mode is vastgelegd.

Voorts worden de turbines voorzien van een automatische stilstandvoorziening om slagschaduw te beperken, zodat wordt voldaan aan het Activiteitenbesluit.

Ten aanzien van de stelling van reclamanten dat vogels en vleermuizen de dupe worden van het windpark, wordt verwezen naar het gestelde onder thema F.

Alles overwegende is de conclusie van het gemeentebestuur dat de impact op de omgeving en de nadelige gevolgen voor het milieu, niet zodanig zijn dat deze aan het meewerken aan het initiatief in de weg staan.

- 3.3.2 Volgens reclamanten meet de gemeente met twee maten. De gemeente hanteert huisvestingsregels tegen verstedelijking en uitbreiding of bewoning van het buitengebied en daar valt niet over te praten als je als burger een vergunning aanvraagt. Nu worden er voor 4 plekken die geen bouwplekken zijn vergunningen afgegeven.

Reactie

De besluitvorming over het Windpark Goyerbrug geschiedt geheel volgens de daarvoor geldende wet- en regelgeving. Voor verstedelijking en uitbreiding of bewoning in het buitengebied gelden andere regels, die voor deze situatie niet van toepassing zijn.

- 3.3.3 Bewoners worden extra getroffen door slagschaduw en geluidoverlast nu geen proefdraaiingen worden verricht. De wettelijke draainorm is volgens reclamant ook nu nog een open bladzijde.

Reactie

Het windpark dient te voldoen aan de geldende regelgeving voor geluid en slagschaduw.

Het windpark voldoet ook aan de geldende regels voor geluid. Door middel van voorschriften in de OBM wordt geborgd dat wordt voldaan aan de grenswaarden voor geluid uit het Activiteitenbesluit. Voorts wordt verwezen naar de beantwoording onder thema D.

De windturbines worden voorzien van een automatische stilstandvoorziening om slagschaduw te beperken. Daarmee wordt voldaan aan artikel 3.12, eerste lid van de Activiteitenregeling op grond waarvan een windturbine dient te zijn voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt indien meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw optreedt. Daarmee wordt geborgd dat reclamanten geen onaanvaardbare hinder door slagschaduw ervaren. Zie ook de beantwoording onder thema E.

- 3.3.4 Volgens reclamanten blijkt uit onderzoek in Denemarken d.d. 18 april 2018 dat bewoners die dichtbij 240 meter hoge windturbines wonen, vaker een hartaanval of beroerte krijgen en dat hun woningwaarde daalt.

Reactie

Het gemeentebestuur is niet bekend met het door reclamanten gemoemde onderzoek.

Voor het overige verwijst het gemeentebestuur naar het gestelde onder thema G.

Indien reclamanten menen schade te lijden als gevolg van het te realiseren windpark, dan kunnen zij een verzoek om planschade/nadeelcompensatie indienen bij het college van burgemeester en wethouders..

3.4 Reclamant 4

- 3.4.1 Reclamanten vinden dat de windmolens van negatieve invloed zijn op hun natuurbeleving en woongenot. Zij worden ongewenst geconfronteerd met het zicht op de hoge windmolens. De hoogte van de windmolens is volgens reclamanten buitenproportioneel en te beeldbepalend voor het rivierenlandschap dat zich kenmerkt door laagte en weidsheid. De windmolens zijn beeldbepalend en tasten het landschappelijk beeld aan voor meerdere gemeenten.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het onder thema A gestelde.

- 3.4.2 Reclamanten hebben vernomen dat een grote kans bestaat op laagfrequent geluid. Dit kan gezondheidsproblemen veroorzaken en hun rust aantasten. Het geluid van scheepvaartverkeer zoals genoemd in de rapportage is geen constante geluidsbron.

Reactie

In wetenschappelijk onderzoek is geen directe relatie gevonden tussen blootstelling aan windturbinegeluid en gezondheidseffecten. Het gemeentebestuur verwijst naar het hiervoor onder thema G gestelde.

- 3.4.3 Reclamanten maken zich zorgen om de gevolgen voor vogels en vleermuizen.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het gestelde onder thema F.

Op grond hiervan concludeert het gemeentebestuur dat de impact op de omgeving en de nadelige gevolgen voor het milieu, niet zodanig zijn dat deze aan het meewerken aan het initiatief in de weg staan.

- 3.4.4 Windmolens van deze hoogte zijn nog niet eerder geplaatst en daarmee wordt het karakteristieke, historisch landschappelijk gebied een proeftuin. Als de windmolens de gevreesde problemen veroorzaken, worden ze hoogstwaarschijnlijk niet verwijderd.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hieronder onder thema A gestelde.

3.5 Reclamant 5

- 3.5.1 Reclamanten vinden de windmolens te hoog in relatie tot de omgeving. Er is geen sprake van een harmonieuze setting maar van industrialisatie van een agrarische omgeving. Het huidige cultuurlandschap wordt onevenredig veel geweld aangedaan. Er is volgens reclamanten meer aandacht voor het economisch rendement van de particuliere ondernemer dan een redelijke afweging tussen het maatschappelijk belang en het particuliere belang van direct omwonenden. De gemeente verzaakt haar zorgplicht jegens direct omwonenden. Zij worden direct geschaad in hun woonplezier. Dit wordt niet goedge maakt door hen schadeloos te stellen door een private ondernemer.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hieronder onder thema A gestelde.

- 3.5.2 Reclamanten vinden in zijn algemeenheid dat nutsvoorzieningen niet afhankelijk zouden moeten zijn van private partijen.

Reactie

Het gemeentebestuur leest in deze algemene opmerking geen zienswijze op het concrete project, maar een mening van reclamant. Het gemeentebestuur dient een aanvraag zoals deze is ingediend te beoordelen. Dat is gedaan.

- 3.5.3 De gepresenteerde 3D-presentatie van het windpark is verre van realistisch. De gemeente doet er inderdaad goed aan de beelden van een disclaimer te voorzien.

Reactie

Het gemeentebestuur neemt deze mededeling voor kennisgeving aan.

- 3.5.4 Volgens reclamanten fungeren de turbines als gehakmolens voor de jaarlijks overvliegende trekvogels. Dat wordt kennelijk beschouwd als "collateral damage". Reclamanten zijn niet overtuigd door het gepresenteerde natuuronderzoek en achten de conclusies verre van realistisch.

Reactie

De stelling van reclamanten dat de turbines als gehakmolens voor de jaarlijks overvliegende trekvogels fungeren, en dat dit kennelijk wordt beschouwd als collateral damage, wordt door reclamanten niet onderbouwd. De gevolgen voor de natuur zijn onderzocht. Het gemeentebestuur verwijst naar het hiervoor gestelde onder thema F.

Met het opnemen van voorschriften in de ontheffing op grond van de Wnb is geborgd dat de gunstige staat van instandhouding van de in de ontheffing genoemde vogels en vleermuissoorten niet in het geding is.

Bureau Waardenburg is een te goeder naam en faam bekend staand onderzoeksbureau. In hetgeen reclamanten aanvoeren, ziet het gemeentebestuur geen aanleiding voor het oordeel dat het rapport van Bureau Waardenburg niet bij de besluitvorming had mogen worden gebruikt.

- 3.5.5 Reclamanten vinden dat het lijkt te ontbreken aan bovengemeentelijke ruimtelijke regie. Gemeenten kunnen ervoor kiezen de windturbines aan de rand van hun gemeentegrens te plaatsen. De PRV schept slechts algemene kaders, met als gevolg dat het gebied rondom 't Goy straks gekenmerkt wordt door een klontering van deze industriële activiteit en dat de omgeving verrommelt.

Reactie

Het aangevraagde bouwplan heeft betrekking op percelen waarvoor het bestemmingsplan 'Eiland van Schalkwijk' geldt. Dit bestemmingsplan laat de bouw en exploitatie van het windpark niet toe. Op grond van artikel 2.11, tweede lid, Wabo wordt een dergelijke aanvraag mede aangemerkt als een aanvraag voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.12, eerste lid, onder c Wabo. Bij de beoordeling van het plan wordt getoetst of het voornemen in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. In de Provinciale Ruimtelijke

Structuurvisie 2013-2028 (PRS) van de Provincie Utrecht is de locatie van Windpark Goyerbrug specifiek opgenomen als windenergielocatie. In de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 herijking 2016, correctie 1017 en partiële herziening 2018 (PRV) is vastgelegd hoe het beleid uit de PRS doorwerkt naar gemeenten. In artikel 3.14 van de PRV is bepaald dat een ruimtelijk besluit voor gronden die in de PRS zijn aangewezen voor windenergie bestemmingen en regels kan bevatten die de realisatie van windturbines met een ashoogte van 60 meter of meer toestaan. Het voorgenomen plan van Windpark Goyerbrug is daarmee in overeenstemming met provinciaal beleid/provinciale regelgeving. Gelet op het voorgaande deelt het gemeentebestuur niet de mening van reclamanten dat er geen sprake is van bovengemeentelijke regie en wordt er geen risico gezien voor de gestelde verrommeling.

- 3.5.6 Reclamanten verwachten dat zij worden gecompenseerd voor de waardedaling van hun woning, als gevolg van het ingrijpend veranderen van hun vrije uitzicht, ook al ligt hun woning hemelsbreed op 1.8 kilometer van de windturbines.

Reactie

Indien reclamanten menen schade te lijden als gevolg van het te realiseren windpark, dan kunnen zij een verzoek om planschade/nadeelcompensatie indienen bij het college van burgemeester en wethouders.

- 3.5.7 Reclamanten zijn beducht voor geluidsoverlast. Er bevindt zich nauwelijks bebouwing van belang tussen hun huis en het windpark. Hun huis is niet gebouwd om industrieel geluid tegen te houden en de slaapruidten zijn verre van adequaat geïsoleerd. Zij vrezen laagfrequente geluidsdruk en verwachten aansprakelijkheid van de gemeente als blijkt dat hun woning onvoldoende is toegerust op de geluidseffecten van de vier windmolens. Dat de gemeente middels een anterieure overeenkomst met Blue Bear Energy het risico op planschade lijkt te hebben verlegd, stelt hen niet geruster.

Reactie

Ter zake van de stellingen van reclamanten over geluidsoverlast en laagfrequent geluid wordt verwezen naar het gestelde onder thema D.

Indien reclamanten menen schade te lijden als gevolg van het te realiseren windpark, dan kunnen zij een verzoek om planschade/nadeelcompensatie indienen bij het college van burgemeester en wethouders. Het college zal naar aanleiding van dit verzoek een besluit nemen. Als dat besluit inhoudt dat reclamanten aanspraak kunnen maken op planschade/nadeelcompensatie, dan zal dit door de gemeente Houten aan reclamanten worden uitbetaald. Reclamanten staan buiten de afspraken die het college in de anterieure overeenkomst met de initiatiefnemer heeft gemaakt en lopen daardoor in zoverre ook geen risico.

3.6 Reclamant 6

- 3.6.1 Volgens reclamant is aangetoond dat de grootte en opstelling van de windmolens leidt tot aanzienlijke horizonvervuiling. Het gebied is door de provincie eveneens aangemerkt als toeristische trekpleister. Op deze wijze verbetert het natuurlandschap niet.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hieronder onder thema A gestelde.

- 3.6.2 Er staat niet onomstreden vast dat de windmolens geen schade toebrengen aan het milieu en de leefomgeving. Vogels hebben last van de windmolens.

Reactie

De effecten van het Windpark Goyerbrug zijn onderzocht. Uit deze onderzoeken volgt dat de effecten geen belemmering vormen voor het windpark. Zie ook hetgeen onder thema's A, D, E, F is gesteld.

- 3.6.3 Er zijn andere locaties in de gemeente en provincie waar reeds molens staan, die geschikter zijn.

Reactie

In de PRS zijn enkele locaties aangewezen voor windenergie. De locatie van Windpark Goyerbrug is een van deze locaties. Bovendien geldt dat Windpark Goyerbrug op dit moment de enige windenergielocatie is binnen de gemeente Houten die ook in de PRV is opgenomen. Zie in dit kader ook de uitspraak van de Afdeling van 19 juni 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1947 (Windpark Oude Maas), r.o. 34.

3.7 Reclamant 7 namens 67 bewoners en namens de Stichting Belangen Wijkersloot en Omstreken

- 3.7.1 De kennisgeving en ook de terinzagelegging voldoen niet aan de daaraan door de wet gestelde eisen. Op grond van artikel 6.14 Besluit omgevingsrecht (Bor) had het ontwerpbesluit tevens op ruimtelijkeplannen.nl moeten worden gepubliceerd. Daarnaast bevat volgens reclamanten de informatievoorziening een te summiere omschrijving, waardoor het aannemelijk is dat veel burgers geen zienswijze hebben ingediend. De kennisgeving bevat geen vermelding van het te verwachten vermogen dan wel de maximale toegestane afmetingen van de windturbines. Volgens reclamanten is voorts de mededeling van het indienen van de aanvraag ten onrechte niet in de Staatscourant gepubliceerd.

Reactie

Reclamanten stellen ten onrechte dat het ontwerpbesluit ten onrechte niet op ruimtelijkeplannen.nl is gepubliceerd. Artikel 6.14, lid 1, Bor bepaalt hoe de kennisgeving als bedoeld in artikel 3:12 Awb, derhalve de kennisgeving van het ontwerpbesluit, moet worden gedaan. Vervolgens bepaalt artikel 6.14, lid 1, Bor dat de mededeling als bedoeld in artikel

3:44 Awb langs elektronische weg wordt gedaan. Artikel 3:44 Awb verwijst naar artikel 3:43, lid 1, Awb en heeft dus betrekking op het definitieve besluit. Uit de door reclamanten aangehaalde uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 augustus 2015 (ECLI:NL:RBMNE:2015:6084) blijkt overigens eveneens dat artikel 6.14 van het Bor noch een ander artikel het college verplicht het project in de ontwerpfase digitaal beschikbaar te stellen.

Anders dan reclamanten stellen, is een kennisgeving niet meer dan dat. Het bevat de zakelijke inhoud van het besluit, namelijk het realiseren van 4 windturbines in lijnopstelling nabij de Goyerbrug ten zuiden van het Amsterdam-Rijnkanaal in de gemeente Houten. Daarmee is de locatie aangeduid alsmede een omschrijving gegeven van de aangevraagde activiteit. Van belang is dat de inhoud van de kennisgeving van het ontwerpbesluit voor belanghebbenden voldoende informatie bevat om te kunnen beoordelen of het wenselijk is om het ter inzage gelegde ontwerpbesluit in te zien en eventueel naar aanleiding daarvan een zienswijze in te dienen. (Vgl. ABRvS 23 augustus 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2386). De kennisgeving voldoet aan deze uitgangspunten.

Ten aanzien van de stelling dat de mededeling van het indienen van de aanvraag ten onrechte niet in de Staatscourant is gepubliceerd, merkt het college op dat deze niet juist is. Reclamanten halen hier verschillende zaken door elkaar.

Indien de reguliere voorbereidingsprocedure wordt gevolgd, moet op grond van artikel 3.8 van de Wabo onverwijld kennisgeving van de aanvraag om een omgevingsvergunning worden gedaan in een of meer dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze. Kennisgeving van de aanvraag hoeft ook in dat geval niet plaats te vinden in de Staatscourant.

In dit geval is de uitgebreide voorbereidingsprocedure gevolgd (art. 3.10 e.v. Wabo en afdeling 3.4 Awb), zodat de aanvraag (alleen) naar bestuursorganen wordt gezonden die bevoegd zijn een vvgb af te geven (zo bepaalt art. 3.11 Wabo). Artikel 3.12 Wabo verklaart afdeling 3.4 en 3.6 Awb van overeenkomstige toepassing Artikel 3.12 lid 2 Wabo bepaalt dat kennisgeving van het ontwerpbesluit (ex art. 3:12 Awb) en mededeling van het besluit (ex art. 3:44 Awb) in de Staatscourant moet worden geplaatst, voor zover dat bij algemene maatregel van bestuur is voorgeschreven.

De kennisgeving van de ingediende aanvraag hoeft dus niet in de Staatscourant te worden gepubliceerd.

Waarom (voorts) sprake zou zijn van een flagrante schending van artikel 3:44, lid 1 aanhef en onderdeel a van de Awb, ontgaat het gemeentebestuur. Immers de besluitvorming verkeert nog in de ontwerpfase.

Ten aanzien van de niet onderbouwde stelling dat in strijd zou zijn gehandeld met de artikelen 6.12, lid 1, Bor en 6.13, lid 1 Bor wordt opgemerkt dat is voldaan aan alle vereisten in artikel 6.12, lid 1, Bor. Artikel 6.13, lid 1 Bor is in dit stadium van de procedure niet aan de orde.

De conclusie van het gemeentebestuur is derhalve dat voldaan is aan alle formele eisen die de wet stelt.

- 3.7.2 In de besluitvorming wordt onvoldoende rekening gehouden met de belangen van bewoners uit buurgemeenten.

Reactie

Het gemeentebestuur van Houten heeft alle betrokken belangen tegen elkaar afgewogen. Ook de belangen van inwoners van naburige gemeenten.

De visualisaties die zijn opgenomen in de ruimtelijke onderbouwing, hebben betrekking op de directe omgeving van de te realiseren windturbines. Een aantal van de locaties waarop de visualisaties betrekking hebben, ligt overigens op de grens van de provincie (locaties 1 en 2). Locatie 3 van de visualisaties ligt in de gemeente Wijk bij Duurstede en locatie 4 ligt daar vlakbij.

Het is onjuist dat in de demografische analyse alleen aandacht wordt besteed aan de inwoners van de gemeente Houten. In deze analyse zijn alle huishoudens (ook buiten gemeente Houten) binnen een straal van 2500 meter rondom Windpark Goyerbrug betrokken.

De door reclamanten genoemde Beleidslijn Windenergie van de provincie Gelderland is hier niet aan de orde aangezien het windpark niet in de provincie Gelderland zal worden aangelegd.

- 3.7.3 Het ontwerp van de verklaring van geen bedenkingen van de gemeenteraad bevindt zich niet tussen de ter inzage gelegde stukken.

Reactie

Het is juist dat de ontwerpverklaring van geen bedenkingen van de gemeenteraad niet tegelijkertijd met het ontwerpbesluit ter inzage is gelegd. Het gemeentebestuur is van oordeel dat reclamanten hierdoor niet zijn benadeeld.

Van belang daarbij is dat in het ontwerpbesluit uitdrukkelijk is vermeld dat er een ontwerpverklaring van geen bedenkingen door de raad is afgegeven. Voorts hadden reclamanten online kennis kunnen nemen van de ontwerpverklaring van geen bedenkingen. Het bestaan van de ontwerpverklaring van geen bedenkingen was ook voor andere belanghebbenden kenbaar. Daarnaast is van belang dat de inhoud van het ontwerpbesluit, voor zover het betrekking heeft op de ruimtelijke aspecten/ruimtelijke onderbouwing, letterlijk hetzelfde is als de tekst van de ontwerpverklaring van geen bedenkingen. Voorts is van belang dat

reclamanten in hun zienswijzen (vele) bezwaren hebben geuit tegen die onderdelen van het ontwerpbesluit die de ruimtelijke onderbouwing/ruimtelijke kwaliteit betreffen.

Het gemeentebestuur verwijst naar de uitspraak van de Afdeling van 29 september 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BN8584.

- 3.7.4 Het college heeft niet, dan wel onvoldoende, aan de vergewisplicht voldaan, hetgeen maakt dat de zorgvuldigheid, waarmee de onderzoeken zijn uitgevoerd, en daarmee de zorgvuldigheid waarmee de besluitvorming heeft plaatsgevonden, ter discussie staan.

Reactie

Het gemeentebestuur heeft zich zowel bij de m.e.r.-beoordeling als bij de beoordeling van de aanvraag laten adviseren door Pondera Consult, een onafhankelijk en deskundig adviesbureau. Pondera Consult heeft geconcludeerd dat de informatie die door de initiatiefnemer is aangeleverd voldoende is om een besluit te nemen. Pondera Consult heeft voorts geoordeeld dat (met het treffen van mitigerende maatregelen) wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving. Zie ook hetgeen onder thema C is gesteld.

- 3.7.5 Er is geen sprake van aantoonbaar draagvlak, onder (direct) omwonenden. Uw gemeenteraad handelt bij het afgeven van de vvgb-verklaring in strijd met zijn eigen coalitieakkoord en daarmee in strijd met het vertrouwensbeginsel.

Reactie

Naar aanleiding van deze zienswijze wordt in de eerste plaats opgemerkt, dat de gemeenteraad niet is gebonden aan het coalitieakkoord.

In het coalitieakkoord is ten aanzien van windenergie aangegeven:

"We kiezen voor een tweede windmolenpark in de gemeente Houten. Dat is noodzakelijk om het klimaatprobleem het hoofd te kunnen bieden. Er ligt een concreet initiatief voor een windmolenpark met vier windmolens bij de Goyerbrug. Aantoonbaar draagvlak onder direct omwonenden is daarbij voor ons erg belangrijk."

Het zorgen voor draagvlak is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer.

In verband hiermee heeft de initiatiefnemer omwonenden in een vroeg stadium bij de ontwikkeling van Windpark Goyerbrug betrokken. Windpark Goyerbrug maakt het voor omwonenden en inwoners van omliggende gemeenten bovendien mogelijk om na realisatie van het windpark financieel deel te nemen in één van de vier windturbines.

Daarnaast hebben in het kader van de voorbereiding van de ontwerp vvgb rondetafelgesprekken met omwonenden plaatsgevonden.

Ook de buurgemeenten Wijk bij Duurstede en Culemborg (en in mindere mate Buren en Bunnik, omdat zij aangeven dat Windpark Goyerbrug daar niet erg leeft) zijn betrokken.

Het college en de raad herkennen zich dan ook niet in de stellingname van reclamanten dat het creëren van draagvlak niet aan de orde is geweest in de voorbereiding van de besluitvorming.

Reclamanten menen kennelijk dat er geen of onvoldoende draagvlak is voor de realisatie van het Windpark Goyerbrug. Nog los van de vraag of dat waar is, bestaat er geen wettelijke regel die bepaalt dat een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling alleen mogelijk mag worden gemaakt als daarvoor (voldoende) draagvlak bestaat bij de bewoners, ondernemers en belangenorganisaties in het gebied, nog los van het feit dat niet duidelijk is gemaakt in welke situatie de vvgb dan wel zou moeten worden afgegeven. Het bestaan van draagvlak is dan ook niet beslissend voor de besluitvorming over het Windpark Goyerbrug.

Evenmin volgt uit het coalitieakkoord dat Windpark Goyerbrug alleen mogelijk zal worden gemaakt als er (voldoende) draagvlak is. Van enig handelen in strijd met het vertrouwensbeginsel is dan ook geen sprake. Voor het overige wordt verwezen naar het gestelde onder thema H.

- 3.7.6 Uw college heeft de gemaakte keuze voor de locatie onvoldoende gemotiveerd.

Reactie

In 2001 heeft de gemeente de locatie Goyerbrug aangewezen (raadsbesluit 2001-27) als één van de drie locaties die – onder voorwaarden – geschikt is voor windenergie. Later is in de Structuurvisie Eiland van Schalkwijk de locatie Goyerbrug ingekort en in zuidelijke richting opgeschoven. Deze aangepaste locatie is als specifieke windenergielocatie opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (PRS). In de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 herijking 2016, correctie 2017 en partiële herziening 2018 (PRV) is vastgelegd hoe het beleid uit de PRS doorwerkt naar gemeenten. In artikel 3.14 van de PRV is bepaald dat een ruimtelijk besluit voor gronden die in de PRS zijn aangewezen voor windenergie bestemmingen en regels kan bevatten die de realisatie van windturbines met een ashoogte van 60 meter of meer toestaan. Het voorgenomen plan van Windpark Goyerbrug is daarmee in overeenstemming met gemeentelijk en provinciaal beleid/provinciale regelgeving.

- 3.7.7 De ontwerpomgevingsvergunning voldoet niet aan de eisen die hieraan gesteld zijn in de Provinciale Ruimtelijke Verordening.

Reactie

In de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (PRS) is de locatie van Windpark Goyerbrug specifiek opgenomen als windenergielocatie. In de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 herijking 2016, correctie 2017 en partiële herziening 2018 (PRV) is

vastgelegd hoe het beleid uit de PRS doorwerkt naar gemeenten. In artikel 3.14 van de PRV is bepaald dat een ruimtelijk besluit voor gronden die in de PRS zijn aangewezen voor windenergie bestemmingen en regels kan bevatten die de realisatie van windturbines met een ashoogte van 60 meter of meer toestaan. Het voorgenomen plan van Windpark Goyerbrug is daarmee in overeenstemming met provinciaal beleid/provinciale regelgeving.

In de toelichting op artikel 3.14 PRV is te lezen dat rekening moet worden gehouden met de kernkwaliteiten van de Utrechtse Landschappen.

Met die kernkwaliteiten is rekening gehouden doordat de vier windturbines in lijnopstelling langs het Amsterdam-Rijnkanaal worden geplaatst. Daarmee wordt de grens van het gebied Schalkwijk geaccentueerd. De grens is daarmee vanuit de omgeving nog beter herkenbaar. Het windpark sluit derhalve aan op de aanwezige landschappelijke structuur. Het gemeentebestuur verwijst voor zover nodig naar het hierboven onder thema A gestelde.

- 3.7.8 Uw college heeft het aspect landschappelijke inpassing ten onrechte niet beoordeeld.

Reactie

Het gemeentebestuur heeft het aspect landschappelijke inpassing wel degelijk beoordeeld en in dat kader wordt verwezen naar het hierboven onder thema A gestelde.

- 3.7.9 De aanvraag is niet in overeenstemming met het gemeentelijk beleid, zijnde de Structuurvisie Eiland van Schalkwijk.

Reactie

De Structuurvisie Eiland van Schalkwijk 2011 geeft zoekgebieden aan voor windenergie op het Eiland van Schalkwijk. Daarbij is aangegeven dat in de zone langs het Amsterdam-Rijnkanaal de windmolens in lijn parallel aan het kanaal en op gelijke onderlinge afstand kunnen worden geplaatst. Het Windpark Goyerbrug is geprojecteerd in dit zoekgebied en bovendien wordt voorzien in een lijnopstelling, terwijl de windturbines onderling op gelijke afstand worden geplaatst. Daarom is het Windpark Goyerbrug in overeenstemming met het gemeentelijk beleid. Er is geen sprake van overduidelijke tegenstrijdigheden op de bladzijden 53 en 61 van de structuurvisie. Reclamanten geven overigens niet aan waaruit deze tegenstrijdigheden bestaan. Dat in een startnotitie van 11 maart 2013 wordt gesproken over windturbines die lager zijn dan de thans voorziene windturbines, maakt evenmin dat Windpark Goyerbrug in strijd zou zijn met de structuurvisie.

Reclamanten halen voorts aan dat in de structuurvisie is vastgelegd dat realisatie van windturbines op de in het zoekgebied aangegeven locatie afhankelijk is van besluitvorming, realisatie en evaluatie van de windmolens op de locatie aan de Veerwagenweg (bedoeld is Windpark Houten). Die besluitvorming, realisatie en evaluatie heeft inmiddels plaatsgevonden.

- 3.7.10 Ten behoeve van de welstandelijke aspecten is, ten onrechte, geen beeldkwaliteitsplan opgesteld.

Reactie

In de gemeente Houten geldt de Welstandsnota 2011. Na de invoering van deze nieuwe welstandsnota geldt dat Houten welstandsvrij is. Toetsing van welstand vindt alleen nog plaats in geval van zogenoemde excessen. Daartoe is in de welstandsnota 2011 voorzien in een excessenregeling. Er is sprake van een exces wanneer een bouwwerk of een gedeelte daarvan op overduidelijke wijze - dus ook voor niet-deskundigen - in ernstige mate in strijd is met "redelijke eisen van welstand". Het gaat in gevallen van een exces altijd om ernstige ontsiering van een bouwwerk of een gedeelte daarvan in relatie tot de omgeving. Een windturbine is geen bouwwerk dat in strijd is met de redelijke eisen van welstand.

Uit de Welstandsnota 2011 volgt dat bij alle nieuw in te richten gebieden en herinrichting van bestaande gebieden een beeldkwaliteitsplan onderdeel uitmaakt van het bestemmingsplan. In dit geval is geen sprake van een bestemmingsplan. Reeds om die reden is een beeldkwaliteitsplan niet vereist.

Overigens heeft initiatiefnemer als bijlage 8 bij de ruimtelijke onderbouwing diverse visualisaties bijgevoegd, waaruit blijkt wat de visuele impact is van de te realiseren windturbines. In opdracht van het college zijn verder nog visualisaties (in 3D) gemaakt van de windmolens in de bestaande omgeving. Daarmee kan de toekomstige situatie vanuit alle gewenste hoeken bekeken worden. Deze simulatie is online te bekijken, zie: https://www.theimageers.com/windparkgoyerbrug/#Kapelleweg_1/Mogelijke_Situatie/

Het gemeentebestuur heeft deze visualisaties bij haar beoordeling betrokken.

- 3.7.11 Uit de ontwerpomgevingsvergunning blijkt niet of, en op welke manier, de uitgevoerde evaluaties, ten aanzien van Windpark Houten, betrokken zijn bij de besluitvorming ten aanzien van het Windpark Goyerbrug. Reclamanten vinden dat het gemeentebestuur voorbij is gegaan aan de diverse evaluaties. Zo worden wederom voorschriften (mitigerende maatregelen) opgelegd, terwijl het ambtelijk apparaat niet in staat is gebleken deze voorschriften te handhaven, de locatiekeuze is wederom niet transparant en er is geen enkele aandacht voor draagvlak, of wel het ontbreken hiervan. In het licht van hetgeen is aangevoerd, dient het gemeentebestuur het aandeel van het beoogde windpark in de totale doelstellingen van het rijk, de provincie en de gemeente, nader toe te lichten.

Reactie

De evaluatie van Windpark Houten

(https://dspace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/322840/Evaluatie_Windpark_Houten.pdf?sequence=1) had onder meer ten doel te bepalen welke lessen getrokken kunnen worden uit de realisatie van Windpark Houten ten behoeve van de ontwikkeling van een mogelijk tweede

windpark. Deze 'lessen' (zie p. 8 en 9 van dit onderzoek) zijn betrokken bij de besluitvorming ten aanzien van Windpark Goyerbrug. Dat heeft onder meer ertoe geleid dat door het gemeentebestuur (ook) in het voortraject meer energie is gestoken in communicatie. Door het gemeentebestuur is daarbij geïnvesteerd in het ophalen van input voor de eigen besluitvorming.

Opgemerkt wordt overigens dat, anders dan reclamanten stellen, de situatie Windpark Houten in veel opzichten onvergelijkbaar is met het Windpark Goyerbrug. Zo is het Windpark Houten gelegen dicht tegen de kern van Houten aan waardoor een ten opzichte van het Activiteitenbesluit afwijkend regime (maatwerkvoorschriften) naar het oordeel van het gemeentebestuur noodzakelijk was/is. Bij Windpark Goyerbrug speelt dat niet, omdat dit windpark wordt gesitueerd in een dun bevolkt gebied. De windturbines van Windpark Goyerbrug zullen hoger worden dan die van Windpark Houten en zullen daarom veel meer energie op (kunnen) wekken dan Windpark Houten. De ervaringen met Windpark Houten zullen dus niet één op één representatief zijn voor Windpark Goyerbrug.

- 3.7.12 Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit dat nog niets bekend is over de daadwerkelijke effecten van de te vergunnen windturbines op de omgeving. Er is voor de Vestas V150 geen Europees certificaat volgens de NEN etc. afgegeven. Zonder dit certificaat kan naar het oordeel van reclamanten ook geen omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen worden verleend voor deze specifieke windturbine.

Reactie

De effecten van de te vergunnen windturbines zijn onderzocht door LBP Sight op basis van de specificaties van de betreffende turbines. Daarmee is inzichtelijk gemaakt wat de effecten zijn op de omgeving. Bovendien is aan de vergunning de voorwaarde verbonden dat de initiatiefnemer voorafgaand aan de bouw detailgegevens over de gekozen turbine moet aanleveren. Hieronder valt ook het typecertificaat. Als het typecertificaat op dat moment niet beschikbaar is, kan deze turbine niet worden gebouwd. Daarmee is voldoende geborgd dat de betreffende turbinetypes aan de gestelde bouw-eisen zullen voldoen.

- 3.7.13 Reclamanten stellen dat door de Stichting NEN ten aanzien van de onderlinge afstand van windturbines wordt geadviseerd om een afstand van vijf keer de rotordiameter aan te houden. De onderlinge afstand van de windturbines voldoet niet aan de daaraan te stellen eisen. Daardoor zullen de windturbines niet optimaal profiteren van de wind, aangezien ze in elkaars luwte komen te staan. Dit zal eveneens gevolgen hebben voor de cumulatieve geluidsbelasting. Aan een en ander is in de besluitvorming ten onrechte geen aandacht besteed.

Reactie

De Stichting Nederlands Normalisatie Instituut houdt als vuistregel aan dat de onderlinge afstand vijf keer de diameter van de rotor is. Er bestaat geen regelgeving die voorschrijft wat de minimale afstand tussen twee windturbines moet zijn. Daarbij komt dat het gemeentebestuur de aanvraag heeft te beoordelen zoals deze is ingediend, dus inclusief de onderlinge afstand van de windturbines.

De onderlinge afstand tussen windturbines kan van invloed zijn op de opbrengst, aangezien er turbulentie achter de turbine optreedt die van invloed is op de windvang van de turbine daarachter. De mate van beïnvloeding is echter afhankelijk van meerdere factoren, zoals het turbintype, de locatie, de omgeving en het windregime. Zo geldt bijvoorbeeld ten aanzien van de cumulatieve geluidsbelasting dat deze berekend is op de specifieke turbineposities van het voornemen (en dus ook met de betreffende onderlinge afstanden). Daarmee is de cumulatieve geluidsbelasting inzichtelijk gemaakt en heeft dit onderdeel uitgemaakt van de besluitvorming.

- 3.7.14 De veiligheidsrisico's zijn onjuist en onvolledig in beeld gebracht, met als gevolg, dat zorgvuldige beoordeling hiervan niet mogelijk is. Reclamanten stellen dat in het onderzoek van LBP Sight ten onrechte is uitgegaan van de tabellen, opgenomen op bladzijde 23 van het Handboek Risicozonering Windturbines. Zo heeft LBP Sight gerekend met windturbines met een ashoogte van maximaal 120 meter.

Reactie

In het rapport van LBP Sight is de maximale werpafstand de afstand dat een turbineblad weggegooid kan worden wanneer dit afbreekt. Deze afstand is in het rapport van LBP Sight berekend volgens de methodiek zoals aangegeven in bijlage C hoofdstuk 3 van het handboek. Dit betreffen wiskundige formules. Deze zijn toegepast op de afmetingen van de windturbines die in het onderzoek zijn onderzocht. Op basis daarvan heeft LBP Sight geconcludeerd dat de grootst mogelijke werpafstand 529 meter bedraagt. Verwezen wordt naar bijlage II bij het rapport 'Externe veiligheidsrisico's' van LBP Sight. De door reclamanten geproduceerde tabellen zeggen iets over windturbines met de hoogtes zoals in die tabellen zijn aangegeven. Niet voor niets staat boven die tabellen (dit is door reclamanten in de zienswijzen weggelaten): 'Tabel 2: Generieke waarden voor werpafstanden.' Deze zijn voor het onderhavige onderzoek niet relevant.

- 3.7.15 In de besluitvorming is geen rekening gehouden met de omstandigheid dat windturbines storingen kunnen veroorzaken op de radar van schepen. Het Radarverstoringsonderzoek (bijlage 15a bij ruimtelijke onderbouwing) besteedt hier in het geheel geen aandacht aan.

Reactie

Er is geen specifiek onderzoek gedaan naar verstoring van radarapparatuur die door scheepvaart wordt gebruikt. Daarvoor bestaat ook geen aanleiding, omdat wordt voldaan aan

artikel 4 van de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken, waaruit volgt dat plaatsing van windturbines langs kanalen, rivieren en havens wordt toegestaan bij een afstand van ten minste 50 meter uit de rand van de vaarweg. Bij plaatsing op een afstand van minder dan 50 meter uit de rand van de vaarweg moet uit aanvullend onderzoek blijken dat er geen hinder voor wal- en scheepsradar optreedt. De windturbines worden geplaatst op een afstand van meer dan 50 meter uit de rand van de vaarweg. De kortste afstand tot het Amsterdam-Rijnkanaal is 105 meter (bij windturbine 2). Aanvullend onderzoek is derhalve niet benodigd. Er zijn daarom geen ontoelaatbare veiligheidsrisico's voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Verwezen wordt naar de notitie van LBP Sight van 2 april 2019, onder 12. Ten slotte wordt verwezen naar de uitspraak van de Afdeling van 19 juli 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:1947).

- 3.7.16 De aspecten geluid en slagschaduw zijn onjuist en onvolledig in beeld gebracht. Besluitvorming berust louter op gegevens en aannames van onderzoekers die door de initiatiefnemer zijn betaald. Het college heeft op geen enkele wijze getracht deze subjectieve gegevens en aannames te controleren.

Reactie

Het college heeft zich zowel bij de m.e.r.-beoordeling als bij de beoordeling van de aanvraag laten adviseren door Pondera Consult, een onafhankelijk en deskundig adviesbureau. Pondera Consult heeft geconcludeerd dat de informatie die door de initiatiefnemer is aangeleverd voldoende is om een besluit te nemen. Pondera Consult heeft voorts geoordeeld dat (met het treffen van mitigerende maatregelen) wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving.

- 3.7.17 Het akoestisch onderzoek is louter gebaseerd op modellering. Hoewel in het akoestisch rapport wordt aangegeven dat de berekening van de jaargemiddelde geluidbelasting ter plaatse van de omliggende geluidgevoelige objecten is uitgevoerd volgens het reken- en meetvoorschrift windturbines, zien reclamanten in het akoestisch rapport dat alle berekeningen gebaseerd zijn op wiskundige modellen, waarvan de juistheid en nauwkeurigheid weer afhankelijk is van bijvoorbeeld de juistheid van geselecteerde data en gekozen modelleerwijze en de gemaakte aannames.

Reactie

In bijlage 4 van de Activiteitenregeling wordt voorgeschreven hoe de geluidsbelasting door windturbines moet worden berekend. De geluidsemissieterm moet worden gebaseerd op de lokale windtoestand op ashoogte. De hiervoor benodigde windverdelingen zijn door het KNMI samengesteld uit meerjarige statistische gegevens. Bij de gemaakte berekeningen is gebruik gemaakt van de dataset van het KNMI. Gerekend is met een rekentool die is ontwikkeld in opdracht van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), waarmee het windprofiel

ter plaatse van de windturbines, op de opgegeven ashoogte wordt bepaald. Verwezen wordt onder meer naar het in par. 3.1 van het akoestisch onderzoek gestelde.

De geluidbelasting is berekend conform de daarvoor geldende reken- en meetvoorschriften. De uitgevoerde berekeningen zijn getoetst door Pondera en akkoord bevonden.

- 3.7.18 In bijlage 4 bij de Activiteitenregeling milieubeheer, het Reken- en meetvoorschrift windturbines, zijn regels opgenomen met betrekking tot het uitvoeren van metingen. In het akoestisch rapport wordt niet inzichtelijk gemaakt of, en zo ja, op wat voor manier toepassing is gegeven aan de voorgeschreven meetmethode. Daarnaast is niet inzichtelijk gemaakt waar de, voor de berekeningen gebruikte, data op gebaseerd zijn, hetgeen erg belangrijk is aangezien er nog geen sprake is van praktijkervaring met de aangevraagde windturbines.

Reactie

In het akoestisch onderzoek is het geluid van de windturbines berekend en niet gemeten. Ter zake van de stelling dat in het rapport niet inzichtelijk is gemaakt waar de voor de berekeningen gebruikte data op zijn gebaseerd, wordt verwezen naar het bij thema D gestelde.

- 3.7.19 De regels voor wat betreft geluidsnormering van windturbines dateren uit 2011 en de laatste versie van het Handboek risicozonering windturbines is inmiddels 5 jaar oud. Deze kaders stammen uit de tijd dat de ashoogte niet verder ging dan 120 meter. Reclamanten maken zich ernstige zorgen dat de daadwerkelijke hinder vele malen erger zal zijn dan op basis van de wiskundige modellen is voorspeld.

Reactie

De geluidsbelasting en de externe veiligheidsrisico's zijn berekend volgens de geldende (wettelijke) reken- en meetvoorschriften, zie in dit kader ook thema D.

- 3.7.20 Het akoestisch onderzoek geeft een onvolledig beeld van de toekomstige geluidssituatie ter plaatse. Hierin wordt namelijk geen rekening gehouden met de woningen aan de Kapelleweg 2, 2A en 4.

Reactie

Niet duidelijk is waarop reclamanten baseren dat in het akoestisch onderzoek geen rekening is gehouden met de woningen aan de Kapelleweg 2, 2A en 4 te Cothen. Uit het uitgevoerde akoestisch onderzoek volgt dat deze woningen zijn gelegen buiten de 47 Lden contour. Voor zover reclamanten bedoelen te betogen dat hun woningen niet zijn opgenomen in de tabellen 4.4 en 4.5 van het akoestisch onderzoek wordt het volgende opgemerkt. Ten behoeve van het akoestisch onderzoek is een aantal woningen geïdentificeerd als gevoelige objecten in de omgeving van het windpark. Dat blijkt onder meer uit de verschillende kaarten in de rapportage (bijvoorbeeld figuur 2.1 en de kaarten in de bijlagen). Vervolgens is de

geluidsbelasting op de referentietoetspunten bepaald. Dit betreffen de gevoelige objecten die representatief zijn voor alle gevoelige objecten in de omgeving. Dit zijn de toetspunten die in de tabellen 4.4. en 4.5 zijn opgenomen. Dat betekent dat bij de gevoelige objecten die achter deze toetspunten zijn gelegen (dat is het geval voor Kapelleweg 2, 2A en 4) altijd een lagere geluidsbelasting zal optreden. Waar ter hoogte van de gevoelige objecten aan de zuidzijde van de Kapelleweg (onder andere nummer 7 en 9) aan de geluidsnorm wordt voldaan, is dat ook het geval ter hoogte van de woningen aan de Kapelleweg 2, 2a en 4, die achter de referentietoetspunten zijn gelegen. Ter hoogte van de woningen aan de Kapelleweg 7 en 9 wordt aan de geluidsnorm voldaan. De stelling van reclamanten dat geen rekening is gehouden met de woningen aan de Kapelleweg 2, 2A en 4, is dan ook onjuist.

- 3.7.21 De aanvaardbaarheid van de verslechtering van de geluidssituatie is onvoldoende onderbouwd. Niet kan worden volstaan met een verwijzing naar de uitspraak van de Afdeling van 17 december 2017. Het gemeentebestuur had moeten onderbouwen waarom het vindt dat de verslechtering van de geluidssituatie aanvaardbaar is. Met name omdat in casu geen sprake is van een uitsluitend stille agrarische omgeving, nu het windpark dichtbij wegen en naast een drukke vaarweg wordt gerealiseerd.

Reactie

De zienswijze heeft betrekking op de gecumuleerde geluidbelasting. In het akoestisch onderzoek is geconcludeerd dat van 25 onderzochte woningen de akoestische kwaliteit van de leefomgeving achteruit gaat. Daarbij is gebruik gemaakt van de zogenaamde 'methode Miedema'. Deze methode is een veelvuldig toegepaste methode om cumulatie van verschillende geluidstypen vast te leggen. De methode Miedema is een algemeen geaccepteerde methode. Doel van deze methode is het bepalen van een zogenaamde Milieu Kwaliteits Maat (MKM) op basis van een geluidbelasting als gevolg van verschillende geluidsoorten (in dit geval geluid door wegverkeer, scheepvaartverkeer en door windturbines). Op basis van de berekende MKM is een kwalificatie van de totale akoestische omgeving te geven. Deze kwalificatie is vermeld in de tabel onder tabel 4.4 in het akoestisch rapport.

Uit het rapport van LBP Sight blijkt dat de toename van de cumulatieve geluidbelasting het grootst is voor die woningen die verder weg gelegen zijn van het wegverkeer en de scheepvaart en dus in de stille agrarische omgeving liggen. Niettemin vindt het gemeentebestuur deze toename aanvaardbaar, mede gelet op de omstandigheid dat de realisatie van Windpark Goyerbrug bijdraagt aan het realiseren van de energiedoelstellingen.

Reclamanten voeren aan dat geen sprake is van een uitsluitend stille agrarische omgeving, doordat het windpark dichtbij wegen en naast een drukke vaarweg wordt gerealiseerd. LBP Sight heeft in haar rapport aangegeven dat woningen die zijn gelegen binnen de directe invloed van wegverkeer of scheepvaart al een hogere gecumuleerde geluidbelasting hebben en dat het effect van het nieuwe windpark voor die woningen minimaal is. Het

gemeentebestuur meent dan ook dat zij in redelijkheid kan besluiten dat cumulatie van geluid niet aan het verlenen van de aangevraagde vergunning in de weg staat.

- 3.7.22 De onderbouwing van de hinder als gevolg van slagschaduw is onvoldoende inzichtelijk. In het onderzoek is uitsluitend met postcodes en huisnummers gewerkt. Zo is niet inzichtelijk voor welke woningen, de verslechtering van de geluidssituatie maar ook verslechtering optreedt als het gaat om slagschaduw. Ook is niet inzichtelijk gemaakt wanneer slagschaduwhinder zal optreden en wanneer het nodig is hinder te mitigeren.

Reactie

Uit het onderzoek naar slagschaduw blijkt welke woningen met slagschaduw te maken kunnen krijgen. Uit het akoestisch onderzoek blijkt wat de geluideffecten van het te realiseren windpark zijn. Naar het oordeel van het gemeentebestuur is daarmee inzichtelijk wat de geluideffecten en slagschaduweffecten van de voorgenomen activiteit zijn.

Uit het onderzoek naar slagschaduw blijkt bij welke woningen vaker dan 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten slagschaduw optreedt. Dit is weergegeven in tabel 5.1 van het onderzoek. Doordat de betreffende objecten zijn aangeduid met postcode en huisnummer zal het voor betrokkenen betrekkelijk eenvoudig zijn te achterhalen of en hoeveel dagen zij te maken hebben met meer dan 20 minuten slagschaduw. Het is natuurlijk vooraf niet te voorspellen op welke dagen precies de slagschaduw zal optreden. Dit hangt uiteraard af van de weersomstandigheden. Slagschaduw reikt het verst als de zon laag staat, derhalve in de winter, 's ochtends en 's avonds. Het gaat hier om een worst case situatie, ervan uitgaande dat het altijd zonnig is, wat in de praktijk niet het geval zal zijn. De windturbines worden voorzien van een automatische, computergestuurde stilstandvoorziening, wat inhoudt dat de turbine automatisch stopt zodra het maximum aan toegestane slagschaduw is bereikt.

- 3.7.23 Door het college is niet onderkend dat, in het kader van een goede ruimtelijke ordening, een beoordeling gemaakt dient te worden of de slagschaduwhinder, als gevolg van de windturbines aanvaardbaar zal zijn voor wat betreft de omliggende (agrarische) percelen. Verwezen wordt naar de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 19 december 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:4198, Windpark Zeewolde).

Reactie

De normen in artikel 3.12, eerste lid, van de Activiteitenregeling zijn alleen van toepassing bij gevoelige objecten. Agrarische percelen zijn geen gevoelige objecten in de zin van het Activiteitenbesluit. Voor eventuele effecten op vee is geen wetenschappelijk bewijs.

- 3.7.24 Het college heeft geen deugdelijke m.e.r.-beoordeling uitgevoerd, omdat zij zich onvoldoende heeft vergewist van de kwaliteit van het onderzoek van LBP Sight. De m.e.r.-beoordeling

bestaat uit slechts één pagina, terwijl het college minder dan een maand nodig had om het onderzoek te beoordelen en dan ook nog in een vakantieperiode.

Reactie

Op 28 augustus 2018 is door initiatiefnemer een aanmeldingsnotitie vormvrije m.e.r.-beoordeling ingediend. Het college heeft deze notitie laten beoordelen door Pondera Consult. Pondera Consult was van oordeel dat niet kon worden volstaan met een vormvrije m.e.r.-beoordeling, maar dat een m.e.r.-beoordeling diende te worden opgesteld. Dit heeft geleid tot intrekking van de aanmeldingsnotitie van 28 augustus 2018. Op 21 november 2018 is door initiatiefnemer een aanmeldingsnotitie m.e.r.-beoordeling ingediend. Het college heeft deze notitie laten toetsen door Pondera. Op basis van het rapport van Pondera heeft het college verzocht om aanvulling van de notitie. Op 11 december 2018 heeft een overleg plaatsgevonden tussen de gemeente, Pondera en LBP Sight om vast te stellen of de door Pondera gestelde vragen/opmerkingen goed zijn begrepen. Op basis hiervan heeft initiatiefnemer op 12 december 2018 in een oplegnotitie op de op 21 november 2018 ingediende aanmeldingsnotitie aangevuld. Uit het voorgaande volgt dat – anders dan reclamanten stellen – het onjuist is dat het gemeentebestuur niet heeft voldaan aan haar vergewisplicht en dat het besluit in 'minder dan een maand' is genomen. Het enkele feit dat het besluit 'uit slechts één pagina' bestaat, maakt niet dat het daarom onzorgvuldig zou zijn voorbereid. Zie in dit kader ook thema B.

- 3.7.25 Er is in de aanmeldnotitie, met name, gerekend met als maximaal uitgangspunt de Vestas V150, vooral waar het gaat om de 'noise mode' als mitigerende maatregel. Blijkens de folder van Vestas is de hoogte van de toren per land en regio verschillend, terwijl een ashoogte van maximaal 166 meter is aangevraagd. Onvoldoende duidelijk is met welke gegevens is gemeten, en of dit juist is met de specificaties van de Vestas windturbine, wanneer uitgegaan wordt van een ashoogte van 166 meter. Om die reden kan niet worden verondersteld dat er geen sprake is van belangrijke nadelige gevolgen.

Reactie

Voor het bepalen van de effecten is gerekend met een ashoogte van 166 meter. Verder zijn de effecten van verschillende windturbintypes onderzocht. Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat is gerekend met de specificaties van de Vestas V150 – 4.0 – 4.2 MW @166.

Verder zijn niet alleen de effecten van de V150, maar ook de effecten van verschillende andere windturbintypes onderzocht. Waar nodig is per windturbintype aangegeven met welke mitigerende maatregel (noise-modus voor geluid) aan de wettelijke geluidsnorm kan worden voldaan.

- 3.7.26 In paragraaf 3, figuur 3.2, en de tekst van paragraaf 3.2 van de Aanmeldingsnotitie m.e.r.-beoordeling is vermeld dat het Natura 2000-gebied Rijntakken op circa 6 kilometer afstand ligt

en de gebieden Kolland & Overlangbroek en Lingebeid & Diefdijk Zuid op circa 10 kilometer. De afstand tot het Natura 2000-gebied is echter 8 kilometer. De afstand is dus onjuist weergegeven. Daarmee is de beoordeling onjuist en onzorgvuldig tot stand gekomen. Daardoor kan niet (meer) worden uitgesloten dat er geen effecten zijn op dit Natura 2000-gebied.

Reactie

In de eerste plaats geldt dat het Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk wel degelijk op een afstand van meer dan 10 kilometer ligt. Als naar het kaartje wordt gekeken, lijkt inderdaad dat het meest westelijke deel van het Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek op minder dan 10 kilometer, globaal zo'n 8 kilometer van de meest oostelijke windturbine is gesitueerd. Dat betekent niet dat daarmee de beoordeling onjuist en onzorgvuldig tpt stand is gekomen.

Deze zienswijze gaat er aan voorbij dat het rapport van Bureau Waardenburg al is beoordeeld in het kader van de aanvraag van de Wnb-ontheffing. In het kader van deze aanvraag is door initiatiefnemer op verzoek van het voor de Wnb-ontheffing bevoegde gezag –Gedeputeerde Staten van Utrecht - in samenspraak met Bureau Waardenburg aanvullende informatie verschaft, waaronder een AERIUS-berekening van de stikstofeffecten Een en ander heeft geleid tot afgifte van de Wnb-ontheffing. Op basis hiervan concludeert het gemeentebestuur dat de Wet nabuurbescherming niet aan verlening van de omgevingsvergunning in de weg staat.

- 3.7.27 Onvoldoende is gebleken dat de mitigerende maatregelen in de vorm van een 'noise mode' de te veroorzaken nadelen afdoende zullen voorkomen.

Reactie

Bij het in werking zijn van het windpark moet aan de in artikel 3.14a Activiteitenbesluit voorgeschreven geluidnorm worden voldaan. Uit het in opdracht van initiatiefnemer verrichte akoestische onderzoek en dat akkoord is bevonden door Pondera volgt dat met de voorgeschreven noise mode kan worden voldaan aan artikel 3.14a Activiteitenbesluit.

- 3.7.28 Cumulatie van de geluidproductie van de windturbines vanwege de (te) geringe afstand tussen de windturbines onderling, is onvoldoende meegenomen in de berekening, waardoor de berekening onjuist en onvolledig is.

Reactie

De geluideffecten van Windpark Goyerbrug zijn onderzocht, waarbij ook rekening is gehouden met de onderlinge afstand van de windturbines.

- 3.7.29 Er is geen sprake van een juiste landschappelijke inpassing. In figuur 1.2 van de aanmeldingsnotitie worden windmolens weergegeven met een ashoogte van 130 meter.

Onduidelijk is voorts of bij de rapportage omtrent slagschaduw rekening is gehouden met de maximaal toegestane hoogte van de windturbine.

Reactie

In het door reclamanten genoemde figuur 1.2 is een impressie gegeven van Windpark Goyerbrug. Dit is geen weergave op schaal. Onjuist is dat er windturbines met een ashoogte van 130 meter zouden zijn weergegeven. In de tekst onder het figuur wordt aangegeven, dat het zal gaan om turbines met een ashoogte van minimaal 131 meter en maximaal 169 meter. Elders in de Aanmeldingsnotitie is overigens weergegeven dat windturbines met een ashoogte van 169 niet bestaan, althans niet te koop zijn. Daarom zal de ashoogte van de te realiseren windturbines maximaal 166 meter zijn.

De effecten op (onder meer) slagschaduw zijn voor alle turbintypes onderzocht. Bij de beoordeling van deze effecten is uitgegaan van de grootst optredende effecten (worst case scenario).

- 3.7.30 In de besluitvorming is onvoldoende rekening gehouden met de gevolgen van stikstofdepositie en met de uitspraak van 29 mei 2019 van de Afdeling.

Reactie

Verwezen wordt naar het hierboven onder F gestelde. Uit de aanvullende notitie van Bureau Waardenburg volgt dat verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats in Natura-2000 gebieden als gevolg van de aanleg van Windpark Goyerbrug met zekerheid is uit te sluiten.

- 3.7.31 Met de in de ontwerp-omgevingsvergunning opgenomen mitigerende maatregelen wordt onvoldoende gewaarborgd dat de toekomstige situatie aan de gestelde normen zal voldoen, bijvoorbeeld waar het gaat om geluid en slagschaduw. Daarbij is onder andere van belang dat de gevolgen op het gebied van geluid en slagschaduw onjuist in kaart zijn gebracht.

Reactie

Ten aanzien van de stelling dat de gevolgen op het gebied van geluid en slagschaduw onjuist in kaart zijn gebracht verwijst het gemeentebestuur naar het hierboven onder thema C gestelde. Reclamanten geven niet aan waarom naar hun mening de gevolgen voor geluid en slagschaduw onjuist in kaart zijn gebracht.

Ten aanzien van de stelling dat met de in de ontwerp-omgevingsvergunning opgenomen noise mode onvoldoende is gewaarborgd dat de toekomstige situatie aan de normen zal voldoen wordt verwezen naar het hierboven onder de thema's D en E gestelde. Bij het in werking zijn van het windpark moet aan de in artikel 3.14a Activiteitenbesluit voorgeschreven geluidnorm worden voldaan. Uit het in opdracht van initiatiefnemer verrichte akoestische onderzoek dat akoord is bevonden door Pondera volgt dat met de voorgeschreven noise

mode kan worden voldaan aan artikel 3.14a Activiteitenbesluit, terwijl uit het in opdracht van initiatiefnemer verrichte akoestische onderzoek dat akkoord is bevonden door Pondera volgt, dat met de voorgeschreven stilstandvoorziening wordt voldaan aan de normen uit het Activiteitenbesluit voor slagschaduw.

- 3.7.32 De mitigerende maatregelen en daarmee de voorwaarden, voor wat betreft het geluid, zijn onjuist geformuleerd. Hierbij is (wederom) van belang dat bepaalde types worden beschreven wat bijvoorbeeld de noise mode betreft (artikel 1, lid 1, paragraaf 3 OBM). De voorschriften bij deze turbines zijn opgelegd als maatwerkvoorschriften, terwijl niet duidelijk is of deze turbines ook zullen worden gekozen, nu enkel een minimale en maximale ashoogte is aangevraagd, maar geen specifiek type. Het college had gelet hierop, niet kunnen volstaan met het verwijzen naar deze types, maar dienen te verwijzen naar normen die behaald moeten worden. Immers, de beginwaarde is niet duidelijk, waardoor men niet simpelweg een verlaging kan noemen, maar ook de te behalen eindwaarde na mitigatie dient te noemen.

Reactie

Er is geen sprake van het opleggen van maatwerkvoorschriften. Windpark Goyerbrug moet voldoen aan de grenswaarden neergelegd in het Activiteitenbesluit. Het gemeentebestuur verwijst voor het overige naar het gestelde onder thema D.

- 3.7.33 Onvoldoende duidelijk is hoe het college denkt te kunnen controleren dat ook aan de normen voor slagschaduw wordt voldaan en de turbines tijdig worden stilgezet. De voorgestelde maatregelen lijken voor externen lastig te controleren en bieden voor reclamanten onvoldoende zekerheid.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema E gestelde. De windturbines worden voorzien van een automatische stilstandvoorziening om slagschaduw te beperken. Daarmee wordt voldaan aan artikel 3.12, eerste lid van de Activiteitenregeling op grond waarvan een windturbine dient te zijn voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt indien meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw optreedt. Daarmee wordt geborgd dat reclamanten nooit meer dan 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten slagschaduw kunnen ondervinden.

- 3.7.34 De gevolgen van de ontwikkeling voor de flora en fauna zijn onvolledig en onjuist in beeld gebracht, met als gevolg, dat zorgvuldige beoordeling hiervan niet mogelijk is. In de Natuurtoets van Bureau Waardenburg wordt verwezen naar verouderde literatuurreferenties. Er zijn onvoldoende tellingen uitgevoerd betreffende vogels en tellingen van trekvogels zijn uitgevoerd in september, terwijl de grutto's en de zwaluwen begin augustus al vertrekken en de Kieviten een week later. Wintergasten als kransvogels en spreeuwen worden helemaal niet

genoemd, terwijl deze in november/december in groten getale aanwezig zijn. De gebruikte cijfers zijn derhalve niet representatief.

Reactie

Bureau Waardenburg is uitgegaan van de meest recente literatuur. Trekvogels zijn zeker betrokken in de effectbeoordeling. Tellingen geven voldoende inzicht in het al dan niet voorkomen van soorten. Het plangebied ligt niet binnen belangrijke trekroutes van vogels. Bovendien is de lijnopstelling met vier turbines relatief kort van aard; vogels kunnen eenvoudig om of over de turbines heen vliegen. De relevante soorten voor deze locatie zijn allen beschouwd. Overigens is het rapport van Bureau Waardenburg door de Provincie beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming en is geoordeeld dat de rapportage voldoende informatie geeft over de ecologische effecten. Op basis daarvan is een ontheffing voor het windpark verleend. Voor het overige verwijst het gemeentebestuur naar het hierboven onder thema F gestelde.

- 3.7.35 Er is in het rapport van Bureau Waardenburg in het geheel geen aandacht besteed aan de gevolgen voor insecten. Duits onderzoek heeft aangetoond dat windturbines massale sterfte veroorzaken onder insecten. Uit dit onderzoek blijkt dat windmolens ten onrechte een blinde vlek zijn in de discussie over de achteruitgang van insectenpopulaties. Insectensterfte zal desastreuze gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering van fruittelers in de omgeving van Windpark Goyerbrug.

Reactie

Effecten op insecten worden in de meeste gevallen niet nader onderzocht omdat 1) insecten vooral voorkomen op lage hoogtes en niet op rotorhoogte en 2) de effecten van aanvarings-slachtoffers onder insecten op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten naar verwachting gering is omdat de populaties zeer groot zijn en de kans op slachtoffers klein. Bovendien zijn er andere oorzaken van insectensterfte (bijvoorbeeld opgegeten door vogels, slachtoffer van wegverkeer, etc.) die veel grotere aantallen slachtoffers veroorzaken.

- 3.7.36 Ten onrechte wordt in het rapport van Bureau Waardenburg gesteld dat er geen sprake is van directe ligging binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dat is niet juist want een gebied direct naast de locaties van de windturbines is wel NNN.

Reactie

In het rapport van Bureau Waardenburg wordt gesteld dat het Windpark Goyerbrug niet in een NNN ligt, maar dat de gehele noordrand net ten noorden van het plangebied behoort tot het NNN. Figuur 4.2 in paragraaf 4.3 van het rapport van Bureau Waardenburg bevat een kaart met daarop de ligging van het NNN. Deze kaart is identiek aan de kaart die reclamanten als bijlage 13 bij hun zienswijzen hebben gevoegd.

- 3.7.37 De tellingen zoals deze ook ten aanzien van het onderdeel NNN zijn uitgevoerd zijn onjuist en onvoldoende, zodat deze niet ten grondslag kunnen worden gelegd aan de besluitvorming.

Reactie

Nu reclamanten niet aangeven waarom de tellingen niet juist zouden zijn, kan het gemeentebestuur hier niet op reageren.

- 3.7.38 Er is sprake van belangenverstremming bij een aantal gemeenteraadsleden hetgeen maakt dat deze leden zich dienen te onthouden van de eventuele stemming over het windpark.

Reactie

Het komt vaak voor dat gemeenteraadsleden naast hun politieke ambt een andere (neven)functie hebben. Betrokken raadsleden hebben geen (neven)functie die onverenigbaar is met hun ambt. Het enkele feit dat een aantal raadsleden obligaties heeft in Windpark Houten maakt niet dat sprake is van belangenverstremming. Windpark Houten heeft namelijk niets van doen met Windpark Goyerbrug. Het feit dat een raadslid werkzaam is geweest bij Vestas levert evenmin belangenverstremming op. De keuze welk turbinetype uiteindelijk wordt geplaatst, ligt immers niet bij de gemeenteraad maar bij initiatiefnemer.

- 3.7.39 De watervergunning is niet afgegeven door het bevoegd gezag en de kennisgeving voldoet niet aan de daaraan door de wet gestelde eisen. De door het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (hierna: Hoogheemraadschap) afgegeven watervergunning is niet ter inzage gelegd met de overige stukken. Hiermee is niet voldaan aan artikel 3.1.6 Bro.

Reactie

In de toelichting op het besluit is, conform artikel 3.1.6 Bro, een waterparagraaf opgenomen. In de toelichting is bovendien aangegeven dat het Hoogheemraadschap een watervergunning heeft afgegeven. Artikel 3.1.6 Bro schrijft niet voor dat de watervergunning tegelijk met de overige stukken ter inzage moet worden gelegd.

- 3.7.40 De officiële bekendmaking van de watervergunning door het Hoogheemraadschap is volledig aan reclamanten voorbijgegaan, aangezien hierin een andere locatieaanduiding was genoemd dan in alle andere besluiten. Reclamanten vinden het kwalijk dat de ambtenaren van de gemeente hen er niet op hebben gewezen dat de vergunning was verleend. De gemeente heeft immers een budget van € 100.000,- gereserveerd voor inzet van procesbegeleiding, specifieke deskundigheid, communicatie en participatie.

Reactie

De watervergunning is gepubliceerd in het Waterschapsblad van het Hoogheemraadschap. In de aankondiging is vermeld: Watervergunning voor het aanpassen van de waterhuishouding in het kader van de realisatie van een windmolenpark op de locatie nabij Beusichemseweg 146 in Schalkwijk. Er bestaat geen wettelijke verplichting van ambtenaren van de gemeente

om alle mogelijke indieners van zienswijzen te wijzen op de omstandigheid dat het Hoogheemraadschap een watervergunning heeft afgegeven.

- 3.7.41 Op grond van artikel 9f Elektriciteitswet 1998 zijn GS van Utrecht bevoegd om op de aanvraag watervergunning te beslissen.

Reactie

Het Hoogheemsraadschap is bevoegd gezag voor de te verlenen watervergunning.

Op grond van artikel 9f Elektriciteitswet coördineren Gedeputeerde Staten de voorbereiding en bekendmaking van de besluiten die aangewezen zijn op grond van artikel 9d, lid 1, ten behoeve van de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie als bedoeld in artikel 9e, lid 1, Elektriciteitswet. Op grond van artikel 9f lid 6 Elektriciteitswet kunnen GS bepalen dat het eerste lid niet van toepassing is indien is voldaan aan een van de twee eisen gesteld in dit artikellid. Zoals is aangegeven in de toelichting hebben GS van Utrecht bij brief van 10 oktober 2018 bepaald dat zij afzien van de gecoördineerde voorbereiding en bekendmaking van de benodigde besluiten. In dit geval bestond er geen verplichting voor GS en bestaat er geen verplichting voor het gemeentebestuur om de door het Hoogheemraadschap verleende watervergunning bekend te maken.

- 3.7.42 De gezondheidsrisico's van windturbines worden door uw college ten onrechte genegeerd.

Reactie

Verwezen wordt naar hetgeen hierboven onder thema G is gesteld.

- 3.7.43 Uw college is, vanuit het oogpunt van zorgvuldige belangenafweging, gehouden de aanbevelingen van het RIVM af te wachten alvorens een definitief besluit genomen kan worden.

Reactie

Verwezen wordt naar hetgeen hierboven onder thema G is gesteld.

- 3.7.44 Uit de ontwerp-omgevingsvergunning blijkt onvoldoende van de financiële uitvoerbaarheid hiervan. In de ontwerp-vergunning wordt de financiële uitvoerbaarheid louter onderbouwd met de stelling dat de initiatiefnemer aanspraak kan maken op een subsidie op grond van de Subsidieregeling Duurzame Energie (SDE+). Volgens reclamanten is het uitgesloten dat de algehele uitgaven, waaronder de financieringskosten en de operationele kosten gedekt worden door de subsidie. De initiatiefnemer kan, gezien zijn slechte financiële situatie, onmogelijk het project zelf financieren, dan wel hiervoor een kredietverstrekker vinden. Het is dus niet zonder meer aannemelijk dat het project ook financieel uitvoerbaar is.

Reactie

Het initiatief wordt gefinancierd door de initiatiefnemer. De investeringen voor de aanleg van de windturbines, toegangswegen, kabels en het inkoopstation worden gedragen door initiatiefnemer. Het gemeentebestuur heeft geen aanwijzingen dat de initiatiefnemer deze investeringen (al dan niet middels externe financiering) niet zou kunnen dragen. De initiatiefnemer verdient de investeringen terug door de verkoop van opgewekte elektriciteit. Voor de zogenaamde onrendabele top van de elektriciteitsproductie kan de initiatiefnemer een SDE+ subsidie aanvragen. Initiatiefnemer zal in de najaarsronde 2019 een SDE+ subsidie aanvragen. Aannemelijk is dat initiatiefnemer aanspraak kan maken op toekenning van de benodigde subsidie.

Het windpark zal naar verwachting een bruto jaaropbrengst van tussen 60,2 GWh/jaar en 78,9 GWh/jaar hebben, afhankelijk van de ashoogte van de te kiezen turbines. Er is aan initiatiefnemer een nadere onderbouwing van de jaaropbrengsten gevraagd. Deze memo "Opbrengstberekening Windpark Goyerbrug" is op datum 22 augustus 2019 bij gemeente aangeleverd. Hierin zijn bovenstaande jaaropbrengsten onderbouwd. Daarnaast worden productieverliezen door mitigerende maatregelen beschreven.

Gelet op het voorgaande is het project naar het oordeel van het gemeentebestuur financieel uitvoerbaar.

- 3.7.45 Afgezien van hetgeen hiervoor is betoogd, kan de initiatiefnemer in het geheel geen aanspraak maken op een SDE+ subsidie. In de Kamerbrief van 10 juli 2019 wordt bevestigd dat de openstelling van de SDE+ najaarsronde de laatste keer betreft waarin de SDE+ in haar huidige vorm wordt opengesteld. Het systeem van vergoedingen zal ingrijpend wijzigen, hetgeen maakt dat de subsidiebedragen vele malen lager zullen uitvallen dan onder de SDE+ het geval is. Uit de stukken blijkt niet dat initiatiefnemer of het college met deze omstandigheid rekening heeft gehouden.

Reactie

Verwezen wordt naar hetgeen hiervoor onder 3.7.44 is gesteld. Aangezien initiatiefnemer in de najaarsronde 2019 een SDE+ subsidie zal aanvragen, is hetgeen reclamanten stellen omtrent aanpassing van het systeem van de SDE+ subsidie voor de beoordeling van het voornemen van initiatiefnemer niet relevant.

- 3.7.46 Uw college heeft de penibele financiële situatie van de initiatiefnemer niet onderkend en hier zijn door uw college, ten onrechte, geen gevolgen aan verbonden.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven gestelde onder 3.7.44.

- 3.7.47 Ten aanzien van planschade wordt in het ontwerp-besluit verwezen naar de omstandigheid dat met de initiatiefnemer een anterieure overeenkomst zal worden gesloten, waarin een

regeling zal worden opgenomen betreffende de planschade. Reclamanten denken dat de initiatiefnemer, ondanks de in de overeenkomst opgenomen verplichting, mogelijk geen dekking zal bieden. Reclamanten vinden het onacceptabel dat de schade, veroorzaakt door commerciële activiteiten, in dat geval door de gemeente zal dienen te worden vergoed uit publieke middelen.

Reactie

Het gemeentebestuur heeft geen aanleiding te verwachten dat de initiatiefnemer niet aan zijn verplichtingen zal kunnen voldoen.

- 3.7.48 Het college heeft geen bevoegdheid tot het aangaan van een anterieure overeenkomst. Immers het bouwplan bestaat niet uit de in artikel 6.2.1 van het Bro vermelde bouwmogelijkheid. In dat geval is de consequentie dat er geen exploitatieplan mag worden vastgesteld, omdat de gemeenteraad daartoe dan geen bevoegdheid heeft. En dus mist het college de bevoegdheid om een anterieure overeenkomst aan te gaan.

Reactie

In artikel 6.2.1 van het Bro is een opsomming opgenomen van bouwplannen die zijn aan te merken als bouwplannen in de zin van artikel 6.12, eerste lid Wro. Op grond van artikel 6.2.1 onder c Bro dient een exploitatieplan te worden opgesteld als sprake is van een of meer hoofdgebouwen (niet zijnde een woning). Het is communis opinio dat een windturbine wordt beschouwd als een hoofdgebouw in de zin van dit artikel. Zie bijvoorbeeld: Reeks Grondzaken in de praktijk, deel III, Grondexploitatie, SDU 2011, p. 104.

- 3.7.49 Een gedegen lichtplan ontbreekt.

Reactie

Het aanwezig zijn van een 'lichtplan' is geen toetsingsgrond. Op basis van internationale ICAO-richtlijnen in verband met de veiligheid van vliegverkeer, bepaalt de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) dat en welke verlichting een windpark moet voeren. Momenteel moeten in principe alle windturbines met een tiphoogte hoger dan 150 meter worden voorzien van obstakelverlichting. Tot voor kort moesten windturbines voor de nachtperiode zijn uitgerust met knipperende rode toplichten. Het veiligheidsvoorschrift voor deze obstakelverlichting is onlangs aangepast. Er mag nu ook voor vastbrandende rode topverlichting worden gekozen. Deze topverlichting mag 's nachts bij goede zichtbaarheid ook gedimd worden. De lampen worden dan uitgerust met sensoren die de waterdeeltjes in de lucht meten en zich daarop kunnen instellen. Overdag is nog altijd witte knipperverlichting verplicht, maar dat is bij een normale, heldere dag weinig waarneembaar. In het 3 partijenoverleg op 27 maart 2019 heeft de initiatiefnemer aangegeven dat de bewoners binnen een cirkel van 500 meter van het windpark hierover hun voorkeur mogen uitspreken.

De initiatiefnemer zal de betreffende omwonenden hier binnenkort over benaderen. Ook in latere 3 partijen overleggen is de voorkeur voor een variant onder aanwezig gepolst.

3.8 Reclamant 8

- 3.8.1 Het ontwerpbesluit dat eenzijdig (zonder uitgebreide locatiekeuze) is ingediend, getuigt van weinig aandacht voor omwonenden en buurtgemeenten, zo vindt reclamant.

Reactie

De locatie waar Windpark Goyerbrug wordt gerealiseerd, is opgenomen als windenergielocatie in de PRS Het plan past daarom in de PRS. In de structuurvisie Eiland van Schalkwijk 2011 is de locatie waar Windpark Goyerbrug wordt gerealiseerd, eveneens aangewezen als locatie voor windenergie.

Bij de voorbereiding van het besluit is zeer veel aandacht geweest voor omwonenden en buurtgemeenten. Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema H gestelde.

- 3.8.2 Reclamant wijst erop dat de gemeente Wijk bij Duurstede heeft aangegeven not amused te zijn met deze plannen.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema H gestelde.

- 3.8.3 De aangeboden participatie biedt geen oplossing voor de nadelen van het windpark, welke nadelen niet zijn onderbouwd met daadwerkelijke onderzoeksgegevens ('daadwerkelijke data van technische specificatie') maar puur theoretisch zijn berekend. Het college heeft geen zuivere afweging gemaakt, maar puur op theoretisch berekende gegevens een beslissing genomen. De gemeente Houten heeft niets geleerd van eerdere ervaringen. De vermeende evaluatie is klachtwaardig, gezien het daaruit voortgekomen gebrekkige ontwerpbesluit.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder de thema's C en H gestelde.

- 3.8.4 De geboden controle/handhaving door de gemeente schiet ernstig tekort.

Reactie

Indien Windpark Goyerbrug in werking is, zal worden gecontroleerd of Windpark Goyerbrug voldoet aan de vigerende regelgeving. Het is het gemeentebestuur overigens niet duidelijk waarom reclamant de gemeente verwijt dat de controle en handhaving tekort schiet. Het windpark is nog niet gebouwd, zodat thans nog geen sprake kan zijn van controle of handhaving.

- 3.8.5 De gemeente zou de tijdsduur van de vergunning moeten beperken.

Reactie

Het gemeentebestuur ziet geen aanleiding dat te doen.

- 3.8.6 Reclamant verzoekt de gemeente geen vergunning af te geven totdat alle zekerheden m.b.t. geluid (en volksgezondheid), slagschaduw en compensatie voor bewoners die binnen een afstand van 2.5 km wonen, zijn geregeld.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder de thema's A tot en met I gestelde. Het gemeentebestuur heeft alle door initiatiefnemer ingediende stukken beoordeeld. Alle effecten die Windpark Goyerbrug heeft, zijn in de beoordeling betrokken. Ook zijn de belangen van omwonenden bij de beoordeling betrokken. Alles overwegende is het gemeentebestuur van oordeel dat de belangen die zijn gemoeid met de realisatie van Windpark Goyerbrug zwaarder wegen dan de effecten daarvan op de omgeving.

3.9 Reclamant 9

- 3.9.1 Reclamant meent dat de realisatie van het Windpark niet mogelijk is in verband met de PAS-uitspraak.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema F gestelde. Naar aanleiding van de PAS-uitspraak is op verzoek van het gemeentebestuur nader onderzoek gedaan door Bureau Waardenburg. Uit dit nadere onderzoek blijkt dat effecten als gevolg van stikstofdepositie tijdens de aanlegfase van het windpark zijn uitgesloten.

- 3.9.2 Reclamant merkt op dat er nog geen geldende ontheffing NB-vergunning van de provincie Utrecht aanwezig is. De reactie op inspraak is nog niet verstuurd, er zijn nog aanvullende stukken ingediend door de initiatiefnemer, welke nog ter inzage moeten worden gelegd. Of de vergunning wordt verleend, is onduidelijk omdat niet wordt voldaan aan de voorwaarde NNN.

Reactie

Aan Windpark Goyerbrug is op 14 december 2018 ontheffing verleend door de provincie Utrecht op grond van de Wet natuurbescherming. Initiatiefnemer beschikt derhalve over een geldende ontheffing op grond van de Wnb. Gelet hierop is het gemeentebestuur van oordeel dat de Wet natuurbescherming niet aan vergunningverlening in de weg staat. Verwezen wordt naar het hierboven onder thema F gestelde. Wij nemen aan dat reclamant bedoelt dat voornoemde ontheffing nog niet onherroepelijk is, maar dit heeft geen invloed op het vorenstaande.

- 3.9.3 Reclamant merkt op dat er geen pachtcontract voor windturbines aanwezig is. Reclamant stelt dat de vergunning tijdelijk moet worden verleend (15 jaar) en eisen moeten worden gesteld omtrent borgstelling en verwijdering van het windpark.

Reactie

Windpark Goyerbrug heeft privaatrechtelijke afspraken gemaakt met grondeigenaren. Het gemeentebestuur staat hier buiten. Het gemeentebestuur ziet geen aanleiding om een tijdelijke vergunning te verlenen.

- 3.9.4 De Structuurvisie Eiland van Schalkwijk 2011 is niet kenbaar voor omliggende gemeentes, zodat bewoners van omliggende gemeentes geen bezwaar hebben kunnen maken.

Reactie

De Structuurvisie Eiland van Schalkwijk 2011 is via internet te raadplegen. Het onderhavige besluit heeft gedurende zes weken voor een ieder ter inzage gelegen.

- 3.9.5 De afzet van de stroom is niet geregeld, het bestaande netwerk zit al vol. Tevens worden er in de regio binnen 2 jaar meer dan 110 ha zonnevelden aangelegd die al twee keer de opbrengst genereren van het Windpark Goyerbrug. Waarom windmolens plaatsen als geen afzet mogelijk is.

Reactie

Het is aan initiatiefnemer om zorg te dragen voor aansluiting van Windpark Goyerbrug op het elektriciteitsnet. Wel heeft de gemeenteraad in november 2017 ingestemd met het 'uitnodigingskader zonnevelden'. Dat kader geeft aan waar het plaatsen van zonnevelden in de gemeente Houten kansrijk is en geeft randvoorwaarden voor omvang en zichtbaarheid. Het gaat tot 2020 om maximaal 100 hectare voor de gehele gemeente met een maximum van 20 hectare per veld. Inmiddels zijn er vergunningen aangevraagd voor projecten in de gemeente Houten. In totaal hebben deze aanvragen betrekking op 47,5 ha aan zonnevelden. Dit is maximaal 5% van de totale energiebehoefte van Houten. Windpark Goyerbrug levert 8%. Zowel het realiseren van zonnevelden als het realiseren van Windpark Goyerbrug dragen bij aan de energiedoelstellingen van het gemeentebestuur. Vooralsnog zijn de hierboven genoemde initiatieven onvoldoende om te voldoen aan de doelstelling om in 2040 energieneutraal te zijn.

- 3.9.6 Reclamant verzoekt om heroverweging van het zoekgebied windenergie i.v.m. de zeer lage geluidswaarden die nu in het gebied zijn vastgelegd.

Reactie

De zoekgebieden voor windenergie zijn vastgelegd in de Structuurvisie Eiland van Schalkwijk. De aanwijzing van de locaties heeft destijds plaatsgevonden na consultatie van groepen inwoners. De locatie Goyerbrug is destijds als een van de locaties aangewezen.

- 3.9.7 Draagvlakonderzoek van omwonenden binnen cirkel van 2500 meter is niet aanwezig.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema H gestelde. Los van het feit dat er geen wettelijke verplichting bestaat tot het uitvoeren van een draagkrachtonderzoek, is het bestaan van (voldoende) draagvlak volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling geen toestemmingsvereiste.

- 3.9.8 Invloedsfeer van 529 meter in rekengebied is een aannname, welke niet klopt omdat er in de praktijk geen cijfers bestaan van dit type turbines.

Reactie

De opmerking van reclamant slaat waarschijnlijk op het onderzoek naar externe veiligheid, waaruit volgt dat uit de berekeningen blijkt dat de grootste werpafstand van alle onderzochte windturbines bij een overtoerensituatie 529 meter bedraagt. Verwezen wordt naar bijlage II bij het rapport 'Externe veiligheidsrisico's' van LBP Sight. Ten behoeve van het windpark zijn de risico's die de windturbines voor de omgeving opleveren (o.a. afbrekende turbinebladen en mastbreuk), onderzocht en getoetst. De woning van reclamant valt ruim buiten de PR 10-5-contour en de PR 10-6-contour derhalve wordt voldaan aan de wettelijke normen en de overige richtwaarden voor externe veiligheid.

- 3.9.9 Waardedaling onroerend goed, gezondheidsschade, schade flora en fauna, extra windschade (door wervelingen), hagelschade, opwarming door afremming van de wind.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven gestelde onder de thema's F, G en I. De stellingen van reclamant met betrekking tot de door hem gestelde extra windschade door wervelingen, hagelschade en opwarming door afremming van de wind zijn niet nader onderbouwd.

- 3.9.10 Op de 3D-beelden zijn de afmetingen van de molens niet goed, het formaat is gebaseerd op het eerste ontwerp met een ashoogte van 80 meter. Weergave van de slagschaduw is op de website al drie keer veranderd.

Reactie

Het is niet helemaal duidelijk over welke 3D-beelden reclamant het heeft. De initiatiefnemer heeft als bijlage 6 bij de ruimtelijke onderbouwing diverse visualisaties bijgevoegd, waaruit blijkt wat de visuele impact is van de te realiseren windturbines. Deze visualisaties gaan uit van een ashoogte van 166 meter. In opdracht van het college zijn verder nog visualisaties (in 3D) gemaakt van de windmolens in de bestaande omgeving, eveneens uitgaande van een ashoogte van 166 meter. Daarmee kan de toekomstige situatie vanuit alle gewenste hoeken bekeken worden. Deze simulatie is online te bekijken, zie:

https://www.theimageineers.com/windparkgoyerbrug/#Kapelleweg_1/Mogelijke_Situatie/

- 3.9.11 Niet inzichtelijk is gemaakt wat de totale milieuschade is door de bouw van het windpark (bijv. verontreinigde metalen voor magneet, koelsysteem werkend op olie). In milieuaanvraag wordt hiervan ook geen melding gemaakt.

Reactie

Alle relevante milieueffecten zijn onderzocht. Verwezen wordt naar het hierboven onder de thema's D, E, F en G gestelde.

- 3.9.12 Reclamant mist een ontruimingsplan en vuurlastberekening.

Reactie

De aanvraag is getoetst aan de regelgeving met betrekking tot (brand)veiligheid van het Bouwbesluit 2012, de Regeling Bouwbesluit 2012 en de gemeentelijke bouwverordening. Door de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) is geconcludeerd dat het geplande bouwwerk voldoet aan deze regelgeving met betrekking tot brandveiligheid.

- 3.9.13 Reclamant vraagt zich af welke gevolgen het aannemen van de klimaatwet (energietransitie) op 28 mei voor de aanvraag heeft.

Reactie

Het aannemen van de Klimaatwet heeft geen concrete gevolgen voor de aanvraag.

- 3.9.14 Reclamant stelt dat buurgemeenten bij het plan moeten worden betrokken, zodat het plan opnieuw regionaal besproken moet worden.

Reactie

De buurgemeenten Wijk bij Duurstede en Culemborg (en in mindere mate Buren en Bunnik, omdat zij aangeven dat Windpark Goyerbrug daar niet erg leeft) zijn zowel ambtelijk als bestuurlijk betrokken bij de voorbereiding van de besluitvorming. Opnieuw regionaal bespreken is niet aan de orde.

- 3.9.15 Reclamant stelt dat de berekening van het plaatsgebonden risico niet klopt, omdat onder de wieden sprake is van transport van gevaarlijke stoffen over water (Amsterdam-Rijnkanaal) en over de onderdoor lopende weg. Tevens wordt jaarrond gewerkt in boomgaarden en door inspecteurs onderhoud en verkeer onder de molens.

Reactie

De externe veiligheidseffecten van Windpark Goyerbrug op in de omgeving liggende wegen en op het Amsterdam-Rijnkanaal zijn in het onderzoek externe veiligheidsrisico's onderzocht, alsook het gegeven dat over het Amsterdam-Rijnkanaal vervoer van gevaarlijke stoffen plaatsvindt. Uit het onderzoek blijkt dat het externe veiligheidsrisico van de windturbines geen belemmering vormt. Verwezen wordt naar bladzijde 14 van het onderzoek van LBP Sight naar het externe veiligheidsrisico. Het individueel passantenrisico (IPR) en het Maatschappelijk

Risico (MR) in de omgeving van de turbines is ook onderzocht. Uit het onderzoek blijkt dat aan de richtwaarden wordt voldaan.

- 3.9.16 Reclamant stelt dat de PR10-5 en 10-6 berekeningen niet kloppen, omdat sprake is van brandgevaar en gevaar voor afvallende wieken.

Reactie

De externe veiligheidsrisico's van windturbines betreffen de risico's van afbrekende turbinebladen en mastbreuk. Dit is in het externe veiligheidsonderzoek onderzocht. De turbine zelf moet op grond van het Bouwbesluit aan alle eisen van brandveiligheid voldoen.

- 3.9.17 Reclamant stelt dat de watertoets ontbreekt en dat de diertellingen niet correct zijn uitgevoerd en gedateerd zijn. Voorts meent reclamant dat het niet is toegestaan dat de windmolens in Natuur Netwerk Nederland komen.

Reactie

Er is een watertoets uitgevoerd. Verwezen wordt naar het gestelde in het besluit onder het kopje Waterhuishouding. De stelling van reclamant dat de diertellingen niet correct zijn uitgevoerd, is niet onderbouwd. Voor het aspect flora en fauna wordt verwezen naar het hierboven gestelde onder thema F. Anders dan reclamant stelt worden de windturbines buiten het Natuur Netwerk Nederland geplaatst.

- 3.9.18 Reclamant eist een BIBOB-onderzoek naar de initiatiefnemer.

Reactie

Er bestaat voor het gemeentebestuur geen aanleiding een BIBOB-onderzoek uit te voeren.

- 3.9.19 Reclamant wenst een uitwerking van hetgeen contractueel is vastgelegd over de tegemoetkoming voor gedupeerde omwonenden. Hij noemt de participatie ondoorzichtig en merkt op dat niet aan iedereen informatie is gegeven. De winstdeling is volgens hem onduidelijk.

Reactie

Initiatiefnemer heeft met omwonenden in een cirkel van 500 meter om de geplande windturbines een contract waarin is geregeld onder welke vooraf te bepalen (financiële) voorwaarden omwonenden instemmen met de komst van Windpark Goyerbrug. Het is een schadeloosstelling vooraf in plaats van de planschadeprocedure achteraf. De gemeente kent de inhoud van de contracten niet. Initiatiefnemer en omwonenden hebben afgesproken de inhoud niet te delen met de buitenwereld. Wel heeft de gemeente zelf contact gehad met deze direct omwonenden, ieder op een andere manier (telefonisch, individuele gesprekken of overleggen met meerdere partijen). Degenen die hebben getekend, hebben in meerderheid aangegeven tevreden te zijn over de gemaakte afspraken en de wijze waarop dat is gegaan.

Verder verwijst het gemeentebestuur naar hetgeen hierboven onder thema I is vermeld. Indien reclamant meent dat hij schade lijdt door dit initiatief, dan kan hij een verzoek tot planschadevergoeding indienen bij het college van burgemeester en wethouders. De mogelijkheid tot participatie wordt de komende tijd verder uitgewerkt. Reclamant zal daarover door de initiatiefnemer worden geïnformeerd. Informatie is (ook) te vinden op www.windparkgoyerbrug.nl

- 3.9.20 Reclamant stelt dat initiatiefnemer de nieuwe Wro- nadeelcompensatie regeling moet volgen, c.q. het nieuwe beleid betreffende wettelijke regeling compensatievergoedingen. Bevoegd gezag moet garant staan voor compensatievergoedingen.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar hetgeen hierboven onder thema I is vermeld. Een eventuele planschadeclaim kan bij het college van burgemeester en wethouders worden ingediend. Daarbij handelen wij op basis van geldende wet- en regelgeving en kan niet worden vooruitgelopen op nieuwe wet- en regelgeving.

- 3.9.21 Reclamant constateert dat geen coördinatie regeling ex art. 3.33 Wro is toegepast door GS.

Reactie

Dat is juist. Zoals ook al uit het ontwerpbesluit blijkt hebben Gedeputeerde Staten afgezien van toepassing van de gecoördineerde voorbereiding en bekendmaking van de benodigde besluiten. Daarmee is het gemeentebestuur bevoegd de aanvraag te behandelen.

- 3.9.22 Reclamant eist een heroverweging in het belang van onafhankelijke besluitvorming.

Reactie

Alle zienswijzen zijn bij de besluitvorming betrokken.

- 3.9.23 Reclamant merkt op dat het beeldkwaliteitsplan en het landschappelijk inpassingsplan ontbreken.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven gestelde onder thema A.

- 3.9.24 Reclamant vindt windenergie geldverkwisting, omdat het alleen efficiënt is door subsidie en 4 cent duurder is dan energie uit elektriciteitscentrales. Op zee zijn geen SDE-subsidies dus beter voor eenieder, zo stelt hij.

Reactie

Het gemeentebestuur neemt deze mededeling voor kennisgeving aan.

- 3.9.25 Reclamant wenst binnen 4 weken een reactie te ontvangen.

Reactie

Het gemeentebestuur hanteert de termijnen en procedures die gelden op grond van de geldende regelgeving.

3.10 College van burgemeester en wethouders van de gemeente Wijk bij Duurstede

- 3.10.1 De gemeente Wijk bij Duurstede waardeert het initiatief om een windfonds op te richten. Het gegeven dat minimaal 50% wordt gefinancierd door de initiatiefnemer roept een aantal vragen op.

Gelet op het feit dat de windmolens op de grens van de gemeente Wijk bij Duurstede worden geplaatst, meent de gemeente dat het fonds een gemeente-overschrijdende werking moet hebben, zodat ook bewoners uit de gemeente Wijk bij Duurstede die dichtbij het windpark wonen in aanmerking komen voor het fonds. De gemeente verzoekt de inwoners van Wijk bij Duurstede bij de oprichting van een windfonds actief te informeren en te betrekken.

Gemeente uit de hoop dat het windfonds via een anterieure overeenkomst met de initiatiefnemer wordt vastgesteld, zodat het niet slechts bij een voornemen blijft maar het fonds ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

Reactie

Voor het gemeentebestuur van Houten was draagvlak in de voorbereiding van deze besluitvorming een hoofdthema. Daarbij is in het bijzonder gekeken naar een zekere acceptatie van de ingreep in de omgeving en de wijze waarop lusten en lasten verdeeld zouden worden. Naast de (financiële) afspraken die de initiatiefnemer van het windpark al heeft gemaakt met de kring van direct omwonenden (500 meter), heeft het gemeentebestuur van Houten de intentie om een Windfonds Goyerbrug op te richten. Het is de bedoeling dat dit fonds operationeel is op het moment dat de turbines gaan draaien. In het raadsbesluit van 28 mei 2019 heeft de gemeenteraad van Houten ook het college opdracht gegeven om vóór de start van de bouw van het windpark de organisatorische, juridische en financiële vormgeving van het windfonds uit te werken. Het college is hiermee bezig. De opmerkingen van het college van Wijk bij Duurstede zullen bij deze uitwerking worden meegenomen.

Het gemeentebestuur van Houten hecht er aan op te merken dat het Windfonds als zodanig en de (eventuele) vergoedingen uit het Windfonds geen onderdeel zijn van de (ruimtelijke) besluitvorming in het kader van de aanvraag van 12 januari 2019.

3.11 Reclamant 11

- 3.11.1 Verdrag van Aarhus. Onder verwijzing naar de klacht van de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (NLVOW) d.d. 30 juni 2015 wordt gesteld dat aan de drie pijlers van het Verdrag van Aarhus ((i) toegang tot milieu-informatie voor burgers, (ii) deelname van burgers aan besluitvorming, (iii) toegang tot de rechter)) niet wordt voldaan. Zoeklocaties

staan al vast, er wordt berekend maar niet gemeten, naar alternatieven wordt niet gekeken en milieu-informatie is onvoldoende concreet en niet toereikend. Inhoud van anterieure overeenkomst met ontwikkelaar is onbekend.

Reactie

Het gemeentebestuur stelt zich op het standpunt dat de wettelijke voorbereidingsprocedure op de juiste manier is doorlopen. In dit kader wordt ook verwezen naar verschillende uitspraken van de Afdeling waaruit volgt dat er geen grond bestaat voor het oordeel dat de nationale regelgeving geen correctie implementatie vormt van het Verdrag van Aarhus (zie bijvoorbeeld de uitspraken van 19 juni 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1947 (Windpark Oude Maas), 4 april 2018, ECLI:NL:RVS:2018:1146 (Windpark Bijvanck) en 21 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:616 (Windpark De Drentse Monden en Oostermoer)).

Voor wat betreft een reactie op de verwijzing naar de klacht van de NLVOW, geldt dat ook dit onderwerp eerder aan bod is gekomen in uitspraken van de Afdeling (zie de uitspraken van de Afdeling van 21 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:616 (Windpark De Drentse Monden en Oostermoer) en 17 januari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:141 (windpark Spui)).

Het gemeentebestuur ziet in hetgeen in de zienswijze is aangevoerd geen aanleiding om een ander standpunt in te nemen.

- 3.11.2 Zaak Luxemburgse Hof C-290/15, Patrice D'Oultremont tegen Waals Gewest: prejudicieel advies waarin is vastgesteld dat een wettelijke regeling van het Waals Gewest met normen voor windparken moet worden opgevat als een "plan" of "programma" in de zin van art. 2 onder a en art. 3 lid 2 onder a van de SMB Richtlijn (Richtlijn 2001/42/EGO). O.g.v. Richtlijn mag plan of programma pas worden vastgesteld na een MER en na publieksparticipatie. Van publieksparticipatie is geen sprake, zodat het plan of programma niet kan worden vastgesteld. Activiteitenbesluit moet onverbindend worden verklaard, want het Barim (waarin ruimere geluidsnormen voor windparken zijn geïntroduceerd) is zonder MER en/of publieksparticipatie vastgesteld. In dit geval is ook geen m.e.r.-procedure doorlopen.

Reactie

Het gemeentebestuur heeft bij haar beoordeling van de aanvraag aansluiting gezocht bij de rechtstreeks werkende en handhaafbare bepalingen die in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling zijn opgenomen voor het in werking hebben van een windturbine. In de uitspraken van de Afdeling van 3 april 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1064 (Windlocatie Battenoord en ECLI:NL:RVS:2019:1258 (Windpark Hattermerbroek) heeft de Afdeling reeds overwogen dat de normen voor het in werking hebben van een windturbine, die zijn opgenomen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling geen plan of programma als bedoeld in artikel 2 van de SMB-richtlijn zijn, zodat reeds om die reden geen plicht bestaat om een plan-MER te maken op grond van de SMB-richtlijn.

Het gemeentebestuur ziet in hetgeen in de zienswijze is aangevoerd geen aanleiding om een ander standpunt dan het standpunt van de hoogste bestuursrechter in te nemen.

- 3.11.3 Schijn van partijdigheid bij bevoegd gezag, strijd met art. 2.4 Awb, niet zonder vooringenomenheid en niet transparant gewerkt doordat de zoeklocatie tot stand is gekomen en/of is uitgebreid op instigatie van initiatiefnemer. Geen objectiviteit, mede i.v.m. hierna te bespreken item over schaarse vergunning.

Reactie

De huidige initiatiefnemer heeft circa tien jaar geleden voor het eerst kenbaar gemaakt een windpark te willen ontwikkelen ten zuiden van het Amsterdam-Rijnkanaal ter hoogte van 't Goy. Deze locatie was daarvoor in 2001 al door de gemeenteraad van Houten aangewezen als één van de drie locaties die – onder voorwaarden – geschikt zou zijn voor windenergie (raadsbesluit 2001-27). In het kader van de Structuurvisie Eiland van Schalkwijk 2011 is de locatie ingekort en in zuidelijke richting opgeschoven. De Structuurvisie is echter tot stand komen na een uitgebreid participatieproces waarin publieke partijen, bewoners, maatschappelijke organisaties en marktpartijen samenwerkten in werkateliers. Het is onjuist dat enkel op verzoek van initiatiefnemer deze locatie als zoekgebied voor windenergie is aangewezen. Er is dan ook geen sprake van dat in strijd met artikel 2:4 van de Awb is gehandeld.

- 3.11.4 Er is sprake van een schaarse vergunning, beschikbare mogelijkheden tot realisatie van windenergie binnen de provincie Utrecht en binnen de gemeente Houten zijn beperkt. Vereist zijn gelijke kansen en transparante procedure. In casu is sprake van willekeur. Mogelijk hebben andere geïnteresseerden en belanghebbenden niet de kans gehad om initiatieven te ontwikkelen of te participeren.

Reactie

De omgevingsvergunning die in deze procedure centraal staat creëert geen relevante schaarste en met de vergunning kunnen dan ook geen schaarse rechten worden verdeeld. Anders gezegd, er is geen sprake van de gunning van een schaars recht. Zie in dit kader ook de uitspraak van de Afdeling van 12 april 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1028. De stelling dat mogelijk andere geïnteresseerden en belanghebbenden niet de kans hebben gehad om initiatieven te ontwikkelen of te participeren – wat hier ook van zij – kan dan ook niet het gevolg hebben dat de voorbereidingsprocedure een andere opzet had moeten hebben.

- 3.11.5 Het plaatsen van windturbines conform het ontwerpplan zal aan cliënten onevenredige schade berokkenen vanuit het perspectief 'landelijke inpassing' doordat:
- a. bij aankoop van woning en aangrenzend perceel in 2003 was de locatie van het geplande windpark niet opgenomen in het bestemmingsplan en in de toenmalige vastgestelde structuurvisies van de gemeente Houten en de provincie Utrecht;

- b. besluitvorming over de landelijke inpassing aan de hand van structuurvisies gemeente Houten en provincie Utrecht is gebaseerd op verouderde informatie;
- c. de windturbines buitenproportioneel hoog worden waardoor de impact op het landschap vele malen groter is dan bij tot nu toe gangbare windturbines;
- d. één van de vier windturbines staat solitair en zorgt daarmee voor versnippering van het landschap en de visuele enkelvoudige lijnopstelling;
- e. in structuurvisies opgegeven alternatieve locaties zijn niet onderzocht. Deze alternatieven liggen langs snelwegen en spoorlijnen. De projectontwikkelaar heeft geen enkele inspanning geleverd om het windpark op een alternatieve locatie te ontwikkelen.

Reactie

Ad. a Wanneer reclamanten menen schade te lijden als gevolg van het te realiseren windpark, dan kunnen zij een verzoek om planschade/nadeelcompensatie indienen bij het college van burgemeester en wethouders..

Ad. b Voor wat betreft de stelling dat de landelijke inpassing gebaseerd zou zijn op verouderde informatie is niet duidelijk waar reclamanten op doelen. Voor het aspect landschappelijke inpassing geldt dat dit wel degelijk in het kader van onderhavige aanvraag is beoordeeld en het gemeentebestuur verwijst hiervoor naar het gestelde onder thema A.

Ad. c Het gemeentebestuur onderkent dat turbines met een tiphoogte van 241 meter vanuit een wijde omgeving zichtbaar zijn. Er is echter een bredere afweging gemaakt. Hierbij is o.a. betrokken dat zowel in gemeentelijk als in provinciaal beleid geen hoogtelimiet is opgenomen (wel een minimale hoogte). De voordelen van hogere turbines zijn onder meer dat deze meer energie-, en daarmee financiële opbrengsten genereren en dat deze per netto ruimtebeslag het meest effectief zijn. Daarbij draait een groter rotorblad langzamer en geeft daardoor een rustiger beeld voor de omgeving.

Ad. d Anders dan reclamanten stellen, geldt dat alle vier de windturbines in één lijnopstelling worden geplaatst. Er is dus geen sprake van versnippering. Dat niet gesproken kan worden van een solitaire windturbine is duidelijk te zien in de visualisaties die als bijlage 6 bij de ruimtelijke onderbouwing van LBP Sight zijn gevoegd.

Ad. e De locatie van Windpark Goyerbrug is in de PRS en de PRV aangewezen als windenergielocatie voor windturbines met een ashoogte van 60 meter of meer. Het gemeentebestuur is bij het nemen van onderhavig besluit gebonden aan de PRV. Dit betekent dat alleen een omgevingsvergunning kan worden verleend voor een windturbine met een ashoogte van 60 meter of meer op gronden die als windenergielocatie zijn aangewezen. Binnen de gemeente Houten is de locatie van het Windpark Goyerbrug op dit moment de enige windenergielocatie die in de PRS en PRV is aangewezen. Zie in dit kader ook de

uitspraak van de Afdeling van 19 juni 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1947 (Windpark Oude Maas), r.o. 34. Daar komt bij dat de gemeente ook zelf al sinds 2001 na heeft gedacht over mogelijke locaties voor windenergie (zie raadsbesluit windenergie d.d. 27 februari 2001). De locatie van Windpark Goyerbrug kwam daarbij altijd als een locatie naar voren die onder randvoorwaarden geschikt is voor windenergie. Reclamanten kunnen dan ook niet worden gevolgd in hun stelling dat ten onrechte alternatieve locaties niet zijn onderzocht.

3.11.6 Het plaatsen van windturbines zal aan cliënten onevenredige schade berokkenen vanuit het perspectief 'flora en fauna' doordat:

- f. de besluitvorming door de provincie Utrecht met betrekking tot de verleende ontheffing in het kader van de wet Milieubeheer is gebaseerd op verouderde informatie;
- g. er op 29 mei 2019 uitspraak door de Raad van State is gedaan ABRvS 29 mei 2019, PAS-uitspraak: er is wel degelijk sprake van toename stikstofdepositie in naastgelegen Natura 2000 gebieden door aanleg, onderhoud, afvoer / vervanging van windturbines;
- h. de natuurtoets is gebaseerd op verouderde onderzoeken. Het rapport is ontleend aan een eerder rapport uit 2010. Er is minimaal veldonderzoek gedaan naar beschermde (vogel)soorten buiten broedseizoen. Dit geeft een onjuist beeld;
- i. wegens de hoogte van de windturbines de projectontwikkelaar zich niet kan baseren op ervaringen/effecten van andere windparken m.b.t. (rosse) vleermuizen en vogelsoorten die jaarrond in het plangebied verblijven;
- j. onderbouwing voor verschillende hoogtes en marges in de aanvraag ontheffing Wet Milieubeheer substantieel zijn bij de beoordeling van milieueffecten;
- k. er een m.e.r.-procedure moet worden doorlopen, rekening houdend met strafkorting voor geluidshinder van 5 dB en de neerwaartse bijstelling naar de normen WHO.

Reactie

Ad. f Allereerst gaat het gemeentebestuur ervan uit dat de verwijzing naar de 'wet Milieubeheer' een verschrijving is en dat reclamanten hebben willen verwijzen naar de Wet natuurbescherming. In dat kader geldt dat Windpark Goyerbrug B.V. op 15 juni 2018 ontheffing heeft gevraagd van de verbodsbepalingen als bedoeld in de artikelen 3.1, eerste lid en 3.5, eerste lid Wnb. Bij besluit van 14 december 2018 hebben Gedeputeerde Staten van Utrecht ontheffing verleend.

Uit de uitspraak van de Afdeling van 7 augustus 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2720 (Windpark Rietvelden), r.o. 10 e.v. volgt dat in situaties als onderhavige waarin de aanvraag om een omgevingsvergunning niet ook betrekking heeft op een benodigde ontheffing op grond van de Wnb, de vraag of deze Wnb ontheffing kon worden verleend, aan de orde komt in een eventueel te voeren procedure op grond van de Wnb. Wel moet bij de besluitvorming over de

omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan worden beoordeeld of de Wnb aan de uitvoerbaarheid van het project in de weg staat.

In het onderhavige geval kan het gemeentebestuur er in redelijkheid vanuit gaan dat de Wnb niet aan de uitvoerbaarheid in de weg staat. Als gezegd geldt namelijk dat op 14 december 2018 de ontheffing door Gedeputeerde Staten is verleend.

Ad. g Voor een reactie wordt verwezen naar de beantwoording onder thema F.

Ad. h Het gemeentebestuur is van mening dat er voldoende onderzoek is gedaan naar de gevolgen van het plan voor beschermde soorten planten en dieren. Reclamanten hebben niet aannemelijk gemaakt dat het bestuur zich niet mag baseren op de conclusies uit het rapport. Het enkele gegeven dat het rapport van Bureau Waardenburg d.d. 18 juni 2018 mede steunt op gegevens uit veldbezoeken van 5 september 2017, 11 oktober 2017 en vijf bezoeken voor vleermuizen (periode mei-juni en aug-sep 2017), wil niet zeggen dat het onderzoek daardoor gebreken of leemten in kennis vertoont. Reclamanten hebben niet betoogd en ook niet aannemelijk gemaakt dat sindsdien feiten of omstandigheden hebben plaatsgevonden op grond waarvan moet worden geoordeeld dat de resultaten verouderd zijn.

Ad. i Windturbines hebben een aantrekkende werking op vleermuizen (Cryan et al. 2014). Er is dus geen sprake van verstoring. In onderstaande reactie gaat het gemeentebestuur ervan uit dat met de stelling het effect van de hoogte van windturbines op het aantal slachtoffers wordt bedoeld.

Er bestaat inderdaad geen slachtofferonderzoek bij windturbines van deze hoogte. Echter, doordat Bureau Waardenburg is uitgegaan van het aantal slachtoffers bij windturbines met een lagere ashoogte heeft naar alle waarschijnlijkheid een overschatting van het aantal vleermuisslachtoffers plaatsgevonden. Hiervoor zijn de volgende redenen:

Er is een significant negatief effect van zowel de ashoogte als de tiplaaagte (hoogte van de tip van een rotorblad in de laagste stand) op het aantal slachtoffers (Behr et al. 2018). Hoe hoger een windturbine, des te kleiner de kans op slachtoffers. Dit resultaat stemt overeen met verschillende andere studies.

De akoestische activiteit van vleermuizen (het aantal geluidsopnames) die vanuit de nacelle van windturbines gemeten is, hangt samen met het aantal slachtoffers (Korner-Nievergelt). Deze activiteit neemt af met toenemende hoogte (Behr et al. 2011). De kans op slachtoffers neemt dus af met toenemende hoogte.

De grootste windturbines van deze bovengenoemde studies hebben een ashoogte van 135 m en zijn daarmee kleiner dan de geplande turbines van Windpark Goyerbrug. Er is echter geen enkele reden om aan te nemen dat hetzelfde patroon zich niet voortzet tot op grotere hoogte. In noordwest Europa is de rosse vleermuis een van de vleermuissoorten met gemiddeld genomen de grootste vlieghoogte. Uit onderzoek van gezenderde rosse vleermuizen is

gebleken dat de gemiddelde vlieghoogte ver beneden de 100 meter ligt en afneemt met toenemende hoogte.

De geplande windturbines van Goyerbrug hebben een tiplaagte van 70 m. Dit betekent dat het rotorbereik zich ver boven de reguliere vlieghoogte van zelfs de hoogst vliegende soorten (in NW-Europa) bevindt. Door in de effectbeoordeling uit te gaan van windturbines met een lagere ashoogte, is daarom uitgegaan van windturbines waarvan het rotorbereik een grotere kans op slachtoffers heeft.

Het geplande formaat van de windturbines van Windpark Goyerbrug vormt overigens geen uitzondering in Nederland. Inmiddels zijn door bevoegde gezagen diverse ontheffingen van de Wet natuurbescherming verleend (onder andere Windpark Blauw¹ en Windpark Deil²) voor het doden van vleermuizen met een soortgelijk formaat windturbines als voor Windpark Goyerbrug is gepland.

Ad j. De door initiatiefnemer ingediende stukken bevatten voldoende informatie voor een goede beoordeling van de gevolgen van de aangevraagde activiteit voor de fysieke leefomgeving. In de onderzoeken die zijn gevoegd bij de ingediende stukken zijn van 6 typen windturbines de effecten onderzocht. Weliswaar staat thans nog niet vast welk type turbine zal worden geplaatst, de maatvoering van de te plaatsen turbines staat wel vast. Deze moet een ashoogte van minimaal 145 meter en maximaal 166 meter hebben, terwijl de rotordiameter maximaal 150 meter mag zijn. Tenslotte mag het totale vermogen van het windpark niet meer dan 22,4 MW zijn. De effecten op (onder meer) geluid, slagschaduw en externe veiligheid zijn voor alle turbintypes onderzocht. Bij de beoordeling van deze effecten is uitgegaan van de grootst mogelijke effecten (worst case scenario). Voor alle types staat vast dat met mitigerende maatregelen kan worden voldaan aan het Activiteitenbesluit.

Ad. k. voor zover reclamant stelt dat ten onrechte geen m.e.r.-procedure is doorlopen vanwege gezondheidsrisico's, geldt het volgende. In wetenschappelijk onderzoek is geen directe relatie gevonden tussen blootstelling aan windturbinegeluid en gezondheidseffecten. Het gemeentebestuur verwijst naar het hiervoor onder thema G gestelde. Reeds hierom was er dan ook geen aanleiding om een milieueffectrapport op te stellen.

3.11.7 Het plaatsen van windturbines zal aan cliënten onevenredige schade berokkenen vanuit het perspectief '(geluids)hinder' doordat;

---

¹ Provincie Flevoland 2019. Wet natuurbescherming: definitieve ontheffing voor het doden van vleermuizen en vogels in verband met het realiseren en exploiteren van Windplan Blauw. Brief met kenmerk 2406335.

² Provincie Gelderland 2017. Besluit Wet natuurbescherming van de Provincie Gelderland. Bouw en exploitatie van Windpark Deil bestaande uit 11 windturbines in de gemeenten Geldermalsen en Neerijnen. Zaaknummer 2017-000207.

- l. de cumulatie van windturbinegeluid na realisatie van het windpark enkel is berekend en niet (deels) is gemeten. Dit is in strijd met Verdrag van Aarhus en richtlijnen WHO;
- m. het cumulatieve geluidniveau vóór en na realisatie van het windpark onjuist is berekend;
- n. de kwaliteit van de akoestische omgeving methodisch is bepaald door middel van methode Miedema, waarmee de omgeving rond de woning van reclamanten voor realisatie van het windpark ten onrechte is geclassificeerd als matig;
- o. uit referentiemeting onderzoek door 'raadgevend ingenieursbureau Ramakers' van 12 juli 2018 op 1,5 kilometer van woning van reclamanten is bepaald dat de omgeving van het windpark een zeer stil gebied betreft;
- p. de cumulatie van het geluid vele malen groter is dan berekend. Dit wordt onderbouwd door conclusies in het rapport Ramakers omdat het Eiland van Schalkwijk een bijzonder stil gebied is;
- q. de Nederlandse geluidsnormen de slechtste zijn van heel Europa;
- r. reclamanten niet worden beschermd door het Activiteitenbesluit, omdat wordt gewerkt met jaargemiddelden;
- s. de geluidsemisatie van de onderzochte turbinetypes veel hoger is dan wettelijk is toegestaan op gevel van reclamanten en derhalve voor alle turbinetypes geldt dat deze aanzienlijk moeten worden terug geregeld.

Reactie

Ad. l Uit de zienswijze wordt niet duidelijk waarom in het voor de aanvraag uitgevoerde akoestisch onderzoek is uitgegaan van verkeerde uitgangspunten. De cumulatieve geluidbelasting is bepaald conform de rekenmethode uit het Reken- en meetvoorschrift windturbines.

Ad. m Uit de zienswijze wordt niet duidelijk waarom het cumulatieve geluidniveau verkeerd is berekend.

Ad. n In het akoestisch onderzoek is geconcludeerd dat van 25 onderzochte woningen de akoestische kwaliteit van de leefomgeving achteruit gaat. Daarbij is gebruik gemaakt van de zogenaamde 'methode Miedema'. Deze methode is een veelvuldig toegepaste methode om de akoestische kwaliteit van de omgeving ten gevolge van de cumulatieve effecten te beoordelen. De methode Miedema is een algemeen geaccepteerde methode (zie ook uitspraak van de Afdeling van 20 december 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3504, r.o. 26.1). In de enkele stelling dat de omgeving rond de woning van reclamanten ten onrechte is geclassificeerd als matig, ziet het gemeentebestuur geen aanleiding het gebruik van de methode in het onderzoek ontoelaatbaar te achten.

Ad. o Los van het gegeven dat het doel van de referentiemetingen van Ramakers was om de omgeving direct rond de locatie van een milieuvergunningplichtige inrichting aan de Pothuizerweg in kaart te brengen en daarmee anders dan het doel in het akoestisch onderzoek voor de onderhavige aanvraag, geldt het volgende. De locatie van waaruit het onderzoek van Ramakers is gedaan ligt op meer dan 1,5 kilometer van de woning van reclamanten. Met het onderzoek van Ramakers kan dan ook niet worden aangetoond dat ter hoogte van de woning van reclamanten is uitgegaan van een onjuiste classificatie van de kwaliteit van de akoestische omgeving.

Ad. p Zie de reactie hiervoor onder o.

Ad. q Uit de zienswijze wordt niet duidelijk wat reclamanten met deze stelling beogen.

Ad. r Het gemeentebestuur is van mening dat van de geluidnormen uit het Activiteitenbesluit kan worden uitgegaan. Zie in dit kader ook de overwegingen over geluid in de uitspraak van de Afdeling van 19 juni 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1947 (Windpark Oude Maas).

Ad. s De geluidsbelasting en de externe veiligheidsrisico's zijn berekend volgens de geldende reken- en meetvoorschriften. Verder zijn de effecten van verschillende windturbinetypes onderzocht. Waar nodig is per windturbinetype aangegeven met welke mitigerende maatregel (noise-modus voor geluid) aan de wettelijke geluidsnorm kan worden voldaan. De exploitant is zich ervan bewust dat het windpark moet worden teruggeregeld. In de business case is hier rekening mee gehouden.

3.11.8 Het plaatsen van windturbines zal reclamanten onevenredig schade berokkenen vanuit het perspectief 'slagschaduw' doordat:

- t. de woning en aangrenzend perceel zich ten noordoosten van het windpark bevinden en daardoor veel slagschaduw zal ontstaan van meerdere molens waardoor een stroboscopisch effect en lichtschildering ontstaat;
- u. het voorkomen van stroboscopisch effect van meerdere molens tegelijk niet wettelijk geregeld is en niet met het ontwerpbesluit wordt ondervangen;
- v. de woning van reclamanten en aangrenzend perceel de meeste slagschaduw ondervinden van alle woningen. Er is een stilstandvoorziening vereist van maximaal 17 dagen meer dan 20 minuten. Uit de aanvraag blijkt dat alleen het wettelijk kader wordt gevolgd wat betekent dat reclamanten veel meer slagschaduw gaan ontvangen dan bij wetgeving is bedoeld;
- w. het worst case scenario niet transparant in de aanvraag is verwerkt, maar separaat is toegelicht n.a.v. vragen van de gemeente Houten;

Reactie

Ad. t en u Het windpark dient te voldoen aan de geldende regelgeving voor slagschaduw. De windturbines worden voorzien van een automatische stilstandvoorziening om slagschaduw te beperken. Daarmee wordt voldaan aan artikel 3.12, eerste lid van de Activiteitenregeling op grond waarvan een windturbine dient te zijn voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt indien meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw optreedt. De norm houdt rekening met een bepaalde totale slagschaduwduur van een windpark. Daarin zit de slagschaduw van alle turbines, dus ook als deze vlak na elkaar slagschaduw op een woning veroorzaken. Slagschaduw van meerdere turbines tegelijkertijd op hetzelfde raam wordt niet specifiek in de norm benoemd, maar dat treedt ook alleen in hele uitzonderlijke gevallen op.

Voor de woningen ten noordoosten van het windpark geldt dat deze gezien de ligging nooit tegelijkertijd slagschaduw van meerdere windturbines kunnen hebben. Overigens geldt daarbij dat lichtschittering geen slagschaduw is. Dit hoeft daarom niet te worden betrokken in de berekening van de hoeveelheid slagschaduw op de omgeving. In artikel 3.13 van de Activiteitenregeling is voorgeschreven dat niet-reflecterende materialen of coatinglagen moeten worden toegepast om lichtschittering te voorkomen of te beperken. Windturbines moeten hieraan voldoen.

Ad. v Voor de aanvaardbaarheid van slagschaduw is aangesloten bij hetgeen in artikel 3.12, eerste lid, van de Activiteitenregeling is bepaald. Voor zover reclamanten hebben bedoeld te betogen dat deze norm buiten toepassing moet worden gelaten of onverbindend moet worden verklaard, geldt dat de Afdeling heeft overwogen dat het bevoegd gezag bij de beoordeling van de ruimtelijke aanvaardbaarheid van een windpark wat betreft slagschaduw mag aansluiten bij de norm van artikel 3.12, eerste lid, van de Activiteitenregeling (zie bijvoorbeeld de uitspraak van 21 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:616 (Windpark De Drentse Monden en Oostermoer)).

Ad. w in de zienswijze lijkt niet te worden betwist dat met de nadere toelichting in de notitie van 26 maart 2019 het worst case scenario transparant inzichtelijk is gemaakt. Deze zienswijze staat niet aan het meewerken aan het initiatief in de weg.

3.11.9 Het plaatsen van windturbines zal reclamanten onevenredig schade berokkenen vanuit het perspectief 'gezondheidsrisico's' doordat:

- x. aangetoond is dat een substantieel aandeel van omwonenden van windturbines identieke gezondheidsklachten ervaart. Als mogelijke oorzaken wordt gedacht aan het – deels – hoorbare geluid van turbines, de vibraties die voelbaar zijn, de slagschaduw op woningen, de (knipperende) lichten op de turbines en de visuele impact;
- y. geluidsrichtlijnen van de WHO van 10 oktober 2018, het advies bevatten dat windturbines eigenlijk nooit meer dan 45 dB geluid per etmaal mogen produceren;

- z. klachten over overmatig geluid blijken uit onderzoeken van de WHO;
- aa. aantasting woon- en leefgenot optreedt door geluidhinder, het pulserende karakter is zeer storend;
- bb. chronische slaapproblemen voorkomen, omdat 's nacht niet met het raam open kan worden geslapen (geluidsisolerende maatregelen bieden geen uitkomst);
- cc. laagfrequent geluid en infrason geluid slaapverstoring en gezondheidsklachten veroorzaken, wetenschappelijk onderbouwd door het rapport van WHO. Hogere turbines produceren meer laagfrequent geluid dan kleinere;
- dd. er wetenschappelijk bewijs is voor de relatie geluid en hart- en vaatziekten;
- ee. stroboscopisch effect misselijkheid en duizeligheid veroorzaakt en het risico op epileptische aanvallen doet toenemen;
- ff. er extra risico is voor kinderen op bronchitis, luchtwegeninfecties, depressie, ook voor de kinderen van reclamanten.

Reactie

Ad. x tot en met ff In wetenschappelijk onderzoek is geen directe relatie gevonden tussen de nabijheid van windturbines en gezondheidseffecten. Het gemeentebestuur verwijst naar het hiervoor onder thema G gestelde.

3.11.10 Het plaatsen van windturbines zal reclamanten onevenredig schade berokkenen vanuit het perspectief 'veiligheidsrisico's' doordat:

- gg. er een verhoogd veiligheidsrisico is doordat de maximale werpafstand bij nominale toeren en overtoeren veel verder reikt dan de afstand van de woning tot het windpark;
- hh. de woning van reclamanten behoort tot de categorie 'kwetsbaar object' en niet 'beperkt kwetsbaar', want er wonen twee minderjarige kinderen waarvan één lichamelijk beperkt en één getraumatiseerd pleegkind die 24/7 opvang krijgen van reclamanten;
- ii. reclamanten als gezin een gevoel van onveiligheid zullen ervaren omdat de impact en het effect op het veiligheidsgevoel van windturbines van dit formaat zo dicht op woningen nog niet bekend is;
- jj. de rekenregel veiligheidsrisico's onjuist en onvolledig toegepast is, er wordt niet voldaan aan rekenregels Handboek Risicozonering Windturbines (HRW);
- kk. het effect van ijsafwerping van turbines van deze hoogtes niet is onderzocht;
- ll. in het handboek voor onderhoudsmonteurs door een grote leverancier van turbines afgeraden wordt om binnen straal van 400 meter te verblijven, tenzij echt nodig, welke noodzaak niet is aangetoond.

Reactie

Ad. gg Verwezen wordt naar bijlage II bij het rapport 'Externe veiligheidsrisico's' van LBP Sight. Ten behoeve van het windpark zijn de risico's die de windturbines voor de omgeving opleveren (o.a. afbrekende turbinebladen en mastbreuk), onderzocht en getoetst. De woning van reclamanten valt buiten de PR 10⁻⁵-contour en de PR 10⁻⁶-contour derhalve wordt voldaan aan de wettelijke normen en de overige richtwaarden voor externe veiligheid.

Ad. hh De woning van reclamanten valt buiten de risicocontour voor een kwetsbaar object (PR 10⁻⁶-contour).

Ad. ii Zie de reactie ad. gg. Overigens is in het rapport 'Externe veiligheidsrisico's' van LBP Sight wel met de specifieke werpafstanden van de zes onderzochte windturbines rekening gehouden.

Ad. jj De zienswijze specificceert niet waarom de rekenregels voor het berekenen van de veiligheidsrisico's onjuist zouden zijn toegepast. In de stelling ziet het gemeentebestuur dan ook geen aanleiding om de bevindingen in het rapport 'Externe veiligheidsrisico's' van LBP Sight voor onjuist te houden.

Ad. kk In het rapport 'Externe veiligheidsrisico's' van LBP Sight is opgenomen dat het risico op ijsafwerping in Nederland dermate klein is dat algemeen wordt aangenomen dat het PR hiervan verwaarloosbaar is. Er zijn geen bijzondere omstandigheden waardoor in dit geval aanvullend onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Zekerheidshalve zal in de omgevingsvergunning een voorschrift worden opgenomen dat de windturbines moeten zijn voorzien van een ijsdetectie- en afschakelvoorziening. Dan bestaat er de facto geen enkel risico meer op ijsafwerping bij de woning van reclamanten omdat nooit ijs van draaiende rotorbladen zal vallen. Zie ABRvS 21 november 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY3735 (windpark Neeltje Jans)]

Ad. ll In de stelling wordt dan ook geen aanleiding gezien om de bevindingen in het rapport 'Externe veiligheidsrisico's' van LBP Sight voor onjuist te houden.

3.11.11 Het plaatsen van windturbines zal reclamanten onevenredig schade berokkenen vanuit het perspectief 'veiligheidsrisico's' doordat:

mm. de gemeente Houten handelt in strijd met de zorgplicht art. 22 Grondwet

nn. de gemeente Houten handelt in strijd met het voorzorgsbeginsel (art. 174 EG verdrag) waarin is bepaald dat passende maatregelen voor gevaren voor de volksgezondheid, veiligheid en het milieu moeten worden genomen, waarbij aan de vereisten voorrang moet worden verleend boven economische belangen;

oo. de woning van reclamanten niet meer zal voldoen aan minimale kwaliteitseisen Bouwbesluit;

- pp. de woning onbewoonbaar wordt en aangrenzend perceel onbruikbaar;
- qq. afstand van de eerste turbine (die 241 meter hoog is) tot de woning van reclamanten slechts 283 meter is. Er worden steeds meer Europese minimumafstanden ontwikkeld voor woonbebouwing (Franse Académie Nationale de Médecine (2006): min. afstand 1.500 m, Landesregierung van Bayern (2014): afstand min. 10x hoogte van de turbine, Polen (2016): afstand min. 10x hoogte van de turbine;
- rr. Provincie Utrecht in ruimtelijke verordening geen afstandscriterium voor windturbines tot geluidsgevoelige bestemmingen heeft opgenomen, anders dan de provinciale ruimtelijke verordening Noord-Holland (juni 2019): minimale afstand van 600 meter van gevoelige bestemmingen. Beleidslijn Provincie Gelderland: moderne windturbine indicatieve afstand van circa 400 meter tot geluidsgevoelige bestemmingen.

Reactie

Ad. mm In de zienswijze wordt niet toegelicht waarom het voorgenomen besluit de zorgplicht van artikel 22 van de Grondwet schaadt.

Ad. nn Artikel 174 EG verdrag is al enige tijd geen geldend recht. Inzake het verzorgingsbeginsel verwijst het gemeentebestuur hiervoor naar het gestelde onder thema G.

Ad. oo De zienswijze verduidelijkt niet waarom de woning van reclamanten door het voorgenomen besluit niet meer zal voldoen aan het Bouwbesluit 2012.

Ad. pp De zienswijze verduidelijkt niet waarom de woning van reclamanten onbewoonbaar zal worden en het aangrenzend perceel onbruikbaar. De impact van het Windpark Goyerbrug op het landschap en de beleving daarvan zijn door het college in de beoordeling betrokken. Zie ook het hiervoor gestelde onder thema A.

ad. qq Het is zo dat de vierde windturbine relatief dichtbij de woning van reclamanten ligt. Echter, ook ter hoogte van de woning van reclamanten wordt aan de wettelijke normen voldaan en in het kader van de te maken belangenafweging meent het gemeentebestuur dat de belangen die gemoeid zijn met de realisatie van het windpark zwaarder wegen dan de effecten op de (directe) omgeving. Overigens is specifiek ten aanzien van de woning van reclamanten in de Oplegnotitie n.a.v. opmerkingen op de aanmeldnotitie van LBP Sight van 12 december 2018 het volgende toegelicht: initiatiefnemer heeft er bewust voor gekozen om het westelijke deel van het zoekgebied uit de structuurvisies niet te benutten. Een en ander om de geluidsemisatie in de richting van de burelen aan de noordzijde van het Amsterdam-Rijnkanaal zo laag mogelijk te houden. In dit kader is er dus expliciet rekening gehouden met de ligging van de woning van reclamanten. Dat reclamanten dit onvoldoende vinden, is begrijpelijk, maar maakt de te maken afweging niet anders.

In de onderzoeken die aan het voorgenomen besluit ten grondslag liggen, is onderbouwd dat aan de wettelijke normen wordt voldaan. In het door reclamanten gestelde ziet het gemeentebestuur geen aanleiding om in algemene zin een minimumafstand te vereisen.

Ad. rr In hetgeen reclamanten aanvoeren ziet het gemeentebestuur – mede gelet op hetgeen hiervoor naar voren is gebracht – geen aanleiding om een afstandscriterium te hanteren.

3.11.12 Het plaatsen van windturbines zal reclamanten onevenredig schade berokkenen vanuit het perspectief 'sociale leefomgeving' doordat:

- ss. niet aan de voorwaarde van draagvlak voor vergunningverlening uit het coalitieakkoord 2018-2022 gemeente Houten wordt voldaan en er is geen voorwaarde stellend criterium bij het beoordelen van vergunningaanvraag voor windpark;
- tt. omwonenden monddood worden gemaakt door financiële regelingen, grimmig klimaat, onderling wantrouwen;
- uu. sociale ontwrichting en splijting in de gemeenschap ontstaat tussen voor- en tegenstanders;
- vv. sociale cohesie binnen gemeenschap onder druk komt te staan;
- ww. omwonenden van de Goyerbrug worden gediscrimineerd ten opzichte van Houten, omdat door Houten aan de voorkant is aangegeven dat omwonenden van Goyerbrug niet in aanmerking komen voor maatwerkafspraken.

Reactie

Ad. ss tot en met ad. ww In het coalitieakkoord staat niet dat Windpark Goyerbrug alleen mogelijk zal worden gemaakt als er (voldoende) draagvlak is. In het collegeakkoord is ten aanzien van windenergie aangegeven:

"We kiezen voor een tweede windmolenpark in de gemeente Houten. Dat is noodzakelijk om het klimaatprobleem het hoofd te kunnen bieden. Er ligt een concreet initiatief voor een windmolenpark met vier windmolens bij de Goyerbrug. Aantoonbaar draagvlak onder direct omwonenden is daarbij voor ons erg belangrijk."

Vervolgens is het gemeentebestuur van mening dat het creëren van draagvlak in de eerste plaats de verantwoordelijkheid is van de initiatiefnemer. In verband hiermee heeft de initiatiefnemer omwonenden vanaf een vroeg stadium op diverse manieren bij de ontwikkeling van Windpark Goyerbrug betrokken. Ook de gemeente heeft geïnvesteerd in het ophalen van input voor de eigen besluitvorming. Daarnaast is zo veel als mogelijk werk gemaakt van de suggesties van belangstellenden tijdens de diverse overleggen en gesprekken. Al deze inspanningen kunnen niet voorkomen dat er bij elk besluit voor- en tegenstanders zijn.

Het is niet de indruk van het gemeentebestuur dat er een grimmig klimaat in de omgeving is ontstaan. Het is de gemeente wel bekend dat er een harde kern van tegenstanders is, maar elk besluit – en zeker een besluit over een windpark – kent nu eenmaal voor- en tegenstanders.

Het gemeentebestuur acht de situatie Windpark Houten in veel opzichten onvergelijkbaar met het Windpark Goyerbrug. De ervaringen met Windpark Houten zullen dus niet één op één representatief zijn voor Windpark Goyerbrug.

Zo is het Windpark Houten gelegen dicht tegen de kern van Houten aan waardoor een ten opzichte van het Activiteitenbesluit afwijkend regime (maatwerkvoorschriften) naar het oordeel van het gemeentebestuur noodzakelijk was/is. Voor Windpark Houten was op 15 december 2009 vergunning verleend op grond van de Wet milieubeheer. Deze vergunning is op 1 januari 2011 (door de komst van nieuwe wetgeving) van rechtswege komen te vervallen.

Aan de van rechtswege vervallen vergunning waren voorschriften verbonden met betrekking tot geluid, lichthinder en externe veiligheid. Deze voorschriften gingen verder dan op grond van het Activiteitenbesluit nodig was. Het gemeentebestuur heeft er toen voor gekozen om de uitgangpunten van de milieuvergunning te handhaven en de daarin geformuleerde voorschriften als maatwerkvoorschriften te stellen voor het windpark.

Windpark Goyerbrug wordt gesitueerd in een dun bevolkt gebied. Voor Windpark Goyerbrug is het wettelijke kader onveranderd het Activiteitenbesluit. De windturbines van Windpark Goyerbrug zullen hoger worden dan die van Windpark Houten en zullen daarom veel meer energie op (kunnen) wekken dan Windpark Houten.

3.11.13 Het plaatsen van windturbines zal reclamanten onevenredig schade berokkenen vanuit het perspectief 'participatie' doordat:

- xx. participatie leidt tot tegengestelde belangen: participanten hebben een financieel belang, die leiden tot maximale overlast voor omwonenden;
- yy. participatie leidt tot conflicterende belangen, omdat het collectief belang (compensatieregelingen) schuurt met het individuele belang (beperken overlast);
- zz. er geen vertrouwen bestaat in de integriteit van de businesscase en solvabiliteit van de projectontwikkelaar;

Reactie

Ad. xx Het gemeente bestuur staat – anders dan reclamanten – juist open voor meer vormen van participatie. De verwachting van het gemeentebestuur is dat het kunnen meedelen in de voordelen van het park de (over)last niet kan wegnemen, maar wel kan verzachten. In dat kader heeft de gemeenteraad op 28 mei 2019 de intentie uitgesproken dat een windfonds

wordt opgericht en is het college bezig om voor de start van de bouw van het windpark de concrete vorm van dit fonds uit te werken.

Ad. yy Het gemeentebestuur deelt niet de mening van reclamanten dat het collectieve belang bij compensatieregelingen automatisch zal schuren met het individuele belang van het beperken van overlast.

Ad. zz De opmerking van reclamanten wordt voor kennisgeving aangenomen.

3.11.14 Het plaatsen van windturbines heeft reclamanten al onevenredig schade berokkend vanuit het perspectief 'proces' doordat:

aaa. Het proces dat de gemeente Houten heeft doorlopen voor de realisatie niet democratisch, objectief, integer en transparant verlopen is. Niet voldaan aan normen verdrag Aarhus.

Reactie

Ad. aaa Het gemeentebestuur heeft getracht zo zorgvuldig mogelijk het besluitvormingsproces in te richten. De enkele stelling van appellanten dat geen sprake is geweest van een democratisch, objectief, integer en transparant proces wordt dan ook niet gedeeld.

3.11.15 Conclusie: Er is sprake van onevenredige en onaanvaardbare schade. Er wordt niet voldaan aan wettelijke kaders. Feitelijk kan het park niet op deze wijze worden gerealiseerd, tenzij sprake zou zijn van een bedrijfswoning. Er heeft geen zorgvuldig onderzoek plaatsgevonden, geen evenwichtige belangenafweging, geen goede ruimtelijke ordening. Reclamanten doen verzoek tot mondeling horen.

Reactie

De conclusie van reclamanten geeft geen aanleiding tot het geven van een aanvullende reactie. Wettelijk bestaat de mogelijkheid om een zienswijze schriftelijk of mondeling in te dienen. Reclamanten hebben gebruik gemaakt van de schriftelijke zienswijze mogelijkheid. Desalniettemin is reclamanten de mogelijkheid geboden om de zienswijze mondeling toe te lichten.

3.12 Reclamant 12

3.12.1 Het besluit is genomen op basis van structuurvisie, die niet concreet was (in aantal, locatie en hoogte). Deze werd gepresenteerd als een zoekrichting. Zaken als aantal, locatie en hoogte waren niet bekend. Daardoor voelen reclamanten zich als burger uitgeschakeld, en voelt het ontwerpbesluit als ondemocratisch.

Reactie

Het is juist dat de Structuurvisie Eiland van Schalkwijk 2011 zoekgebieden aangeeft voor windenergie op het eiland van Schalkwijk. Daarbij is aangegeven dat in de zone langs het Amsterdam-Rijnkanaal de windmolens in lijn parallel aan het kanaal en op gelijke onderlinge afstand kunnen worden geplaatst. Het Windpark Goyerbrug is geprojecteerd in dit zoekgebied en bovendien wordt voorzien in een lijnopstelling, terwijl de windturbines onderling op gelijke afstand worden geplaatst. Qua aantal en locatie past het windpark precies in de structuurvisie. Met betrekking tot de hoogte geldt dat er geen maximale hoogte voor windturbines geldt op basis van gemeentelijke of provinciale wet- en regelgeving. De afweging of de door initiatiefnemer aangevraagde hoogte ruimtelijk aanvaardbaar is, heeft het gemeentebestuur in onderhavig besluit gemaakt. Het gemeentebestuur deelt dan ook niet de mening van reclamanten dat het ontwerpbesluit ondemocratisch tot stand is gekomen en dat de burger is uitgeschakeld.

- 3.12.2 Onterecht is geen MER vereist. Dit is ondemocratisch, burgers en bedrijven moeten voor plannen wel vaak een MER aanleveren. Het effect op natuurwaarden, flora en fauna is nu niet onderzocht.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het onder thema B gestelde.

- 3.12.3 Reclamanten vinden de turbines een aantasting van het open karakter van het landschap;

Reactie

Het klopt dat de windturbines in een groot gebied zichtbaar zullen zijn en daarmee impact hebben. Deze landschappelijke impact beleven mensen verschillend. Juist vanwege het landschap is aansluiting gezocht bij bestaande grootschalige infrastructuur: het Amsterdam-Rijnkanaal. Alles overwegende is het gemeentebestuur van mening dat de impact op de omgeving niet zodanig is dat deze aan het meewerken aan het initiatief in de weg staat. Het gemeentebestuur verwijst ook naar het gestelde onder thema A.

- 3.12.4 De turbines veroorzaken een aantasting van het aangezicht van de woning van reclamanten.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hiervoor onder 3.12.3 gestelde.

- 3.12.5 Reclamanten maken zich ernstige zorgen om de geluidsoverlast en de normering die daarvoor wordt gebruikt. Een gemiddeld dB niveau op jaarbasis doet geen recht aan de overlast die omwonenden op een specifiek moment kunnen ervaren. Dat het geluidsniveau (bij klachten) niet ter plekke van de woningen van omwonenden wordt gemeten maar op basis van fabrieksspecificaties wordt berekend, geeft geen enkel vertrouwen.

Reactie

In bijlage 4 van de Activiteitenregeling wordt voorgeschreven hoe de geluidsbelasting door windturbines moet worden berekend. De geluidsemissieterm moet worden gebaseerd op de lokale windtoestand op ashoogte. De hiervoor benodigde windverdelingen zijn door het KNMI samengesteld uit meerjarige statistische gegevens. Bij de gemaakte berekeningen is gebruik gemaakt van de dataset van het KNMI. Gerekend is met een rekentool die is ontwikkeld in opdracht van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), waarmee het windprofiel ter plaatse van de windturbines, op de opgegeven ashoogte wordt bepaald. Verwezen wordt onder meer naar het in par. 3.1 van het rapport gestelde.

De geluidbelasting is berekend conform de daarvoor geldende reken- en meetvoorschriften. De uitgevoerde berekeningen zijn getoetst door Pondera en akkoord bevonden. Voorts verwijst het gemeentebestuur naar het hierboven onder thema D gestelde.

- 3.12.6 Reclamanten maken ook bezwaar tegen de maatstaf voor slagschaduw (gevel van de woning), omdat zij ook van de pas aangelegde tuin willen profiteren zonder slagschaduw. Dat dit eveneens berekend zal worden geeft geen vertrouwen.

Reactie

Voor de aanvaardbaarheid van slagschaduw is aangesloten bij hetgeen in artikel 3.12, eerste lid, van de Activiteitenregeling is bepaald. De maatstaf voor slagschaduw is wettelijk bepaald. Uit het onderzoek naar slagschaduw blijkt bij welke woningen vaker dan 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten slagschaduw optreedt. Dit is weergegeven in tabel 5.1 van het onderzoek.

De windturbines worden voorzien van een automatische stilstandvoorziening om slagschaduw te beperken. Daarmee wordt voldaan aan artikel 3.12, eerste lid van de Activiteitenregeling op grond waarvan een windturbine dient te zijn voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt indien meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw optreedt. Daarmee wordt geborgd dat reclamanten per jaar nooit meer dan 17 dagen met meer dan 20 minuten slagschaduw kunnen ondervinden.

- 3.12.7 Reclamanten vinden draagvlak onder omwonenden onvoldoende aangetoond, terwijl de gemeente het belang van draagvlak juist onderstreept. Er is nooit persoonlijk aan omwonenden gevraagd naar hun mening over de plannen. Hoe kan de gemeente dan verkondigen dat er draagvlak is? Het lijkt er op dat bepaalde partijen in de gemeenteraad hun bewoners niet serieus nemen, ook dit voelt ondemocratisch.

Reactie

Voor het gemeentebestuur van Houten was draagvlak in de voorbereiding van deze besluitvorming een hoofdthema. Daarbij is in het bijzonder gekeken naar een zekere acceptatie van de ingreep in de omgeving en de wijze waarop lusten en lasten verdeeld

zouden worden. Vervolgens is het gemeentebestuur van mening dat het creëren van draagvlak in de eerste plaats de verantwoordelijkheid is van de initiatiefnemer. In verband hiermee heeft de initiatiefnemer omwonenden vanaf een vroeg stadium op diverse manieren bij de ontwikkeling van Windpark Goyerbrug betrokken. Ook de gemeente heeft geïnvesteerd in het ophalen van input voor de eigen besluitvorming. Daarnaast is zo veel als mogelijk werk gemaakt van de suggesties van belangstellenden tijdens de diverse overleggen en gesprekken. Al deze inspanningen kunnen niet voorkomen dat er bij elk besluit voor- en tegenstanders zijn.

3.13 Reclamant 13

- 3.13.1 Reclamant woont op een afstand van ongeveer 700 meter van de windmolens en vindt het onbegrijpelijk dat hij dit plan zou moeten goed vinden zonder enige compensatie. Reclamant is tegen de komst van de windmolens. Reclamant vindt dit een grote verstoring van de rust in de buurt.

Reactie

Indien reclamant meent schade te lijden als gevolg van het te realiseren windpark, dan kan hij een verzoek om planschade/nadeelcompensatie indienen bij het college van burgemeester en wethouders. Daarnaast heeft de gemeenteraad op 28 mei 2019 de intentie uitgesproken dat een windfonds wordt opgericht en is het college bezig om voor de start van de bouw van het windpark de vormgeving van dit fonds uit te werken.

Voor wat betreft de belangenafweging vanwege de effecten van het windpark op de omgeving verwijst het gemeentebestuur naar het gestelde onder thema A.

3.14 Reclamant 14

- 3.14.1 Reclamanten maken zich ernstige zorgen over de voorgenomen plannen. Reclamanten wonen op een afstand van 820 meter van de voorgenomen turbines. Het vee van reclamanten, een koppel van ruim 100 koeien, loopt nog veel dichterbij de turbines.

Reactie

Er bestaan geen wettelijke normen voor de bescherming van vee tegen windturbines, verder wordt verwezen naar de reactie onder 3.14.2

- 3.14.2 Reclamanten verwachten overlast te ondervinden van de turbines in de vorm van geluid en slagschaduw, hetgeen het woon- en werkplezier ernstig zal schaden. Ook maken zij zich zorgen om gezondheidsrisico's op de lange termijn, stress bij het vee en waardedaling van de boerderij.

Reactie

Het gemeentebestuur ontkent niet dat het windpark effecten zal hebben op de omgeving. Deze effecten zijn onderzocht in diverse onderzoeken en het gemeentebestuur heeft deze betrokken bij de beoordeling van de aanvraag. Er is geen wetenschappelijk bewijs dat er een grotere kans bestaat om ziek te worden – ook niet voor het vee – vanwege nabijheid van een windturbine. Zie ook het hierboven gestelde onder de thema's D, E en G. Het gemeentebestuur verwijst verder naar het hierboven onder thema A gestelde. Alles overwegende is het gemeentebestuur van mening dat de impact op de omgeving niet zodanig is dat deze aan het meewerken aan het initiatief in de weg staat. Indien reclamanten menen schade te lijden als gevolg van het te realiseren windpark, dan kunnen zij een verzoek om planschade/nadeelcompensatie indienen bij het college van burgemeester en wethouders.

- 3.14.3 Reclamanten vragen de voorgenomen plannen in te trekken. De gemeente hoort de bewoners te beschermen, niet bloot te stellen aan geluidsoverlast of slagschaduw.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder nr. 3.15.2 gestelde. Voorts wordt verwezen naar thema's D en E.

3.15 Reclamant 15

- 3.15.1 Reclamant is eigenaar en bewoner van de Watertoren van Werkhoven. Reclamant is het om de volgende redenen niet eens met het ontwerpbesluit. De woning van reclamant, de Watertoren van Werkhoven, heeft een hoogte van 43,5 meter is daarmee het hoogste bouwwerk in de omgeving. De toren is beeldbepalend en om deze reden een gemeentelijk monument. De hoogte en het beeldbepalende wordt volgens reclamant overgenomen door de windturbines, die 6 keer zo hoog zullen worden.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema A gestelde. Daarbij geldt dat de afstand van de watertoren tot het windpark circa 2,2 kilometer zal zijn. Ook om deze reden is het gemeentebestuur van mening dat het windpark geen onaanvaardbare gevolgen zal hebben vanuit landschapspectief voor de watertoren.

- 3.15.2 De toren heeft voor de gehele hoogte een woonbestemming. Inmiddels worden er meerdere appartementen in gebruik genomen. Het zicht vanuit de toren zal worden bepaald door de windturbines.

Reactie

De impact op het landschap en de beleving daarvan van het Windpark Goyerbrug zijn door het gemeentebestuur in de beoordeling betrokken. In dit kader wordt ook verwezen naar de reactie onder thema A. Het gegeven dat het zicht op de turbines vanuit de appartementen in

de watertoren vanwege de hoogte van de toren anders zal zijn dan voor lagere bebouwing op eenzelfde afstand, maakt niet dat het gemeentebestuur tot een andere beoordeling komt.

- 3.15.3 Reclamant werkt samen met de gemeente en andere stakeholders aan de ontwikkeling van het Kromme Rijngebied m.b.t. toerisme en recreatie. De komst van het windpark zal hier een negatieve invloed op hebben. Het karakter van het gebied zal veranderen.

Reactie

Landbouw is de belangrijkste functie in het deelgebied waar het windpark is voorzien. Daarbij is er ruimte voor combinaties met recreatie, natuur en de productie van duurzame energie. Juist vanwege het landschap is aansluiting gezocht bij bestaande grootschalige infrastructuur: het Amsterdam-Rijnkanaal. Feit is dat windturbines in een groot gebied zichtbaar zijn en daarmee impact hebben. Deze landschappelijke impact beleven mensen verschillend. Het gemeentebestuur is niet van mening dat het karakter van het gebied op een onaanvaardbare manier zal veranderen. Ook verwacht het gemeentebestuur niet dat er substantiële negatieve effecten zullen optreden voor de toeristische sector, mede omdat kan worden voldaan aan de normen voor geluid en slagschaduw.

- 3.15.4 In de Watertoren worden jaarlijks duizenden mensen ontvangen: terras, monumentendag, locatieverhuur voor feesten, locatieverhuur voor vergaderingen en andere bijeenkomsten, workshops en mogelijkheid tot overnachting (na ingebruikname van de appartementen). Reclamant weet niet wat de uiteindelijke invloed is van de realisatie van het windmolenpark, maar hij maakt zich ernstige zorgen over de mogelijke gevolgen. Reclamant heeft veel geïnvesteerd in de ontwikkeling van de watertoren en vreest dat het windmolenpark een negatieve invloed heeft op de toekomst van de watertoren.

Reactie

Indien reclamant meent schade te lijden als gevolg van het te realiseren windpark, dan kan hij een verzoek om planschade/nadeelcompensatie indienen bij het college van burgemeester en wethouders..

3.16 Reclamant 16

- 3.16.1 Reclamanten zijn boeren van boven de 65 jaar, hun zoon beheert nu de boerderij. Reclamanten verzoeken dit klein stukje natuur nog in zijn waarde te laten, omdat dit geen plek is voor deze moderne apparatuur. Reclamanten verzoeken een grotere ruimte te zoeken, niet dit kleine stukje. Reclamanten verzoeken het zo te laten als het is, omdat het ook voor hun nageslacht nog een waardevol gebied is.

Reactie

Het is een gegeven dat de windturbines in een groot gebied zichtbaar zullen zijn, het gemeentebestuur begrijpt dan ook dat reclamanten graag zouden zien dat een andere locatie

wordt uitgekozen. Echter, het gemeentebestuur heeft de impact die de turbines zullen hebben op het landschap afgewogen tegen de belangen die pleiten vóór het opwekken van windenergie op deze locatie. Die afweging heeft als uitkomst dat het gemeentebestuur wil meewerken aan dit initiatief. Het gemeentebestuur verwijst hiervoor ook naar het hierboven onder thema A gestelde.

3.17 Reclamant 17

- 3.17.1 Reclamanten wonen minder dan 650 meter van één van de windturbines. De omvang van de molens met een tiphoogte van 241 meter zal veel impact hebben op de woonomgeving van reclamanten. De hoogte van de windmolens staat niet in verhouding tot de afstand van de woning van reclamanten tot de windmolens.

Reactie

Door hun afmetingen hebben de windturbines een impact op het landschap en de beleving ervan. Het gemeentebestuur is zich hiervan terdege bewust, zeker voor direct omwonenden zoals reclamanten. Echter, het gemeentebestuur heeft een afweging gemaakt waarbij alle voors- en tegens van het windpark tegen elkaar zijn afgewogen. Alles overziend meent het gemeentebestuur dat de belangen die gemoeid zijn met de realisatie van het windpark zwaarder wegen dan de effecten daarvan op de omgeving. Het gemeentebestuur verwijst verder naar het hierboven gestelde onder thema A.

- 3.17.2 De woning van reclamanten valt binnen de contouren van slagschaduw. Reclamanten verwachten hinder te zullen ondervinden van deze slagschaduw. Hoewel de grafiek voor geluidsoverlast aantoont dat de woning van reclamanten net niet binnen de grenzen zou vallen, geeft de grafiek geen geluidsoverlast weer bij zuidwestenwind, die veelvoorkomend is in Nederland.

Reactie

De windturbines worden voorzien van een automatische stilstandvoorziening om slagschaduw te beperken. Daarmee wordt voldaan aan artikel 3.12, eerste lid van de Activiteitenregeling op grond waarvan een windturbine dient te zijn voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt indien meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw optreedt.

In het geluidonderzoek van LBP Sight is in paragraaf 3.1 opgenomen dat voor het bepalen van de geluidemissie van de verschillende windturbintetypes gebruik is gemaakt van fabrikantgegevens en de KNMI windsnelheidsverdeling op ashoogte (zoals ook voorgeschreven in bijlage 4 van de Activiteitenregeling). Daarbij is in het onderzoek gebruik gemaakt van de meest recente dataset van de KNMI. Het KNMI ontwikkelde langjarig gemiddelde windsnelheidsverdelingen op ashoogte gedurende de dag, avond en

nachtperiode. In het geluidonderzoek is dan ook rekening gehouden met het voorkomen van zuidwestenwind.

- 3.17.3 De windmolens komen ten zuiden en ten zuidwesten van de woning van reclamanten. De windmolens zullen het uitzicht vanuit de woning van reclamanten domineren. Reclamanten zijn een tiental jaren geleden juist naar het buitengebied verhuisd om hun drie kinderen in een rustige en natuurlijke omgeving op te laten groeien. De hogere huizenprijzen hadden ze daar voor over.

Reactie

Als gezegd is het gemeentebestuur zich bewust van de impact van de windturbines op de nabije omgeving. Indien reclamanten menen schade te lijden als gevolg van het te realiseren windpark, dan kunnen zij een verzoek om planschade/nadeelcompensatie indienen bij het college van burgemeester en wethouders.

- 3.17.4 De huizen in de wijde omgeving raken onverkoopbaar en de mooie en rustige leefomgeving wordt aangetast door horizonvervuiling. De komst van de windmolens doet afbreuk aan het zo specifieke landelijke karakter.

Reactie

Het gemeentebestuur ziet geen aanleiding om te denken dat onroerend goed in de omgeving onverkoopbaar zal worden. Voor zover reclamanten schade menen te lijden als gevolg van het te realiseren windpark, dan kunnen zij een verzoek om planschade/nadeelcompensatie indienen bij het college. Voor wat betreft het landelijke karakter en de gestelde horizonvervuiling verwijst het gemeentebestuur naar thema A.

- 3.17.5 De horizonvervuiling zal een negatieve invloed hebben op de gezondheid van reclamanten en de waarde van hun woning.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder 3.18.4 gestelde en het thema G.

- 3.17.6 Reclamanten vinden het onbegrijpelijk dat de gemeente de grootste windmolens van Europa wil laten plaatsen zonder dat er praktijkresultaten bekend zijn en ook nog eens na de evaluatie van het eerste windpark, met alle klachten m.b.t. gezondheid, geluid, slagschaduw en negatieve financiële gevolgen voor de omwonenden als gevolg.

Reactie

De effecten van de te vergunnen windturbines zijn onderzocht door LBP Sight op basis van de specificaties van de betreffende turbine. Daarmee is inzichtelijk gemaakt wat de effecten zullen zijn op de omgeving. Bovendien is aan de vergunning de voorwaarde verbonden dat de initiatiefnemer voorafgaand aan de bouw detailgegevens van de gekozen turbine moet

aanleveren. Hiermee is naar de mening van het gemeentebestuur afdoende verzekerd dat de effecten voor de omgeving niet ineens veel hoger zullen zijn door de definitieve keuze voor een turbine. Het gemeentebestuur verwijst verder naar de thema's A, C, D, E, F, G.

3.18 Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Culemborg

- 3.18.1 In het klimaatakkoord is overeengekomen dat de komende jaar 30 verschillende regio's in Nederland zogenaamde Regionale Energiestrategieën (RES) ontwikkelen, waarbij wordt gekeken naar mogelijkheden m.b.t. verduurzaming van de elektriciteitsproductie door windkracht en zonne-energie. Nadrukkelijk wordt gekeken naar de potentie van het buitengebied in iedere gemeente. Vanuit die ontwikkeling begrijpt de gemeente Culemborg de ambitie van Houten. Gemeente Culemborg constateert dat binnen de regio's over het algemeen goed wordt samengewerkt, maar dat niet of nauwelijks over de (regio)grenzen heen wordt samengewerkt. Culemborg en Houten zijn grensgemeenten (van de te onderscheiden regio's en provincies). Er moet over bestuurlijke grenzen worden heen gekeken. Culemborg zal daartoe het initiatief nemen.

Reactie

Het gemeentebestuur neemt deze analyse voor kennisgeving aan. Uiteraard staat het gemeentebestuur open voor samenwerking en hebben wij alle buurgemeenten waaronder Culemborg betrokken in het proces van vergunningverlening.

- 3.18.2 Het windpark zal de noordelijke skyline van Culemborg domineren, die nu wordt gevormd door de Lek en het groene buitengebied van het Eiland van Schalkwijk. Het gemeentebestuur van Culemborg verzoekt de reacties van de inwoners van Culemborg zorgvuldig te wegen en te beantwoorden.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema's A en H gestelde. Het gemeentebestuur heeft alle betrokken belangen, ook die van de inwoners van Culemborg, meegewogen in haar besluitvorming.

- 3.18.3 Binnen gemeente Culemborg speelt op dit moment ook een initiatief voor de ontwikkeling van een tweede windpark (Windwinning Culemborg), maar dit staat nog aan het begin van een lang proces. Basis voor dit initiatief is Windvisie Culemborg (vastgesteld door de gemeenteraad in november 2017). Culemborg beoordeelt het initiatief Goyerbrug ook op basis van De Windvisie, in het kader van gelijke beoordeling.

Reactie

Het gemeentebestuur neemt voor kennisgeving aan dat de gemeente Culemborg bezig is met de plannen voor een tweede windpark.

- 3.18.4 Ruimtelijke thema's: vanwege de unieke hoge windturbines vraagt de gemeente Culemborg zich af of prestaties (o.a. in de zin van geluidproductie) voldoende zijn in te schatten en te toetsen aan huidige normen. Culemborg ziet een risico en vraagt om de akoestische aspecten goed te beoordelen, de vergunningvoorschriften zodanig in te richten dat bijsturen, indien de geluidsnormen niet worden gerespecteerd, soepel en eenduidig kunnen worden afgedwongen. Daarnaast verzoekt Culemborg een monitoringsprotocol op te stellen op basis waarvan prestaties van het nieuwe windpark kunnen worden bepaald. Voorts verzoekt Culemborg om voorafgaand aan de definitieve vergunningverlening een handhavingsstrategie op te stellen op basis waarvan bijsturing kan plaatsvinden. Tevens wordt verzocht om de prestaties te laten monitoren en evalueren zodra het windpark operationeel is. Culemborg adviseert om de wijze waarop de evaluatie wordt ingericht in samenspraak met de omgeving vorm te geven en de resultaten en conclusies n.a.v. de evaluaties met de omgeving te delen.

Reactie

De effecten van de te vergunnen windturbines zijn onderzocht door LBP Sight op basis van de specificaties van de betreffende turbine. Daarmee is inzichtelijk gemaakt wat de effecten zullen zijn op de omgeving. Bovendien is aan de vergunning de voorwaarde verbonden dat de initiatiefnemer voorafgaand aan de bouw detailgegevens van de gekozen turbine moet aanleveren. Hiermee is naar de mening van het gemeentebestuur afdoende verzekerd dat de geluidproductie niet ineens veel hoger zal zijn door de definitieve keuze voor een turbine.

Voor zover het gemeentebestuur van Culemborg ons gemeentebestuur meegeeft om de vergunningvoorschriften zodanig in te richten dat soepel en eenduidig kan worden bijgestuurd en om een monitoringsprotocol op te stellen geldt het volgende. Zoals het gemeentebestuur van Culemborg bekend zal zijn is het vaste jurisprudentie van de Afdeling dat het Activiteitenbesluit geen grondslag biedt om voor windturbines ten aanzien van het aspect geluid bij maatwerkvoorschrift middelvoorschriften te stellen. Een monitoringssysteem lijkt ook een middelvoorschrift te zijn omdat het geen zelfstandig doel dient, maar slechts een middel is om te waarborgen dat wordt voldaan aan de gestelde geluidgrenswaarden (zie in dit kader de uitspraak van de Afdeling van 28 juni 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1689, r.o.6.4).

- 3.18.5 Culemborg hanteert een ondergrens van 50% burgerparticipatie als voorwaarde voor de realisatie van nieuwe windturbines in Culemborg. Culemborg verzoekt of onderzocht kan worden of deze gedachte alsnog (ondanks vergevorderd stadium) realiseerbaar is.

Reactie

Houten hanteert niet eenzelfde (vaste) ondergrens van 50% burgerparticipatie als Culemborg wil hanteren voor het nieuwe park Windwinning Culemborg. Het gemeentebestuur neemt deze reactie voor kennisgeving aan. Gelet op het vergevorderde stadium geldt dat de private afspraken tussen direct omwonenden en de initiatiefnemer al tot stand zijn gekomen.

- 3.18.6 Grondeigenaren die grond ter beschikking stellen voor de realisatie van windturbines ontvangen doorgaans een jaarlijkse vergoeding (de grondopbrengst). Uitgangspunt van de Windvisie Culemborg is dat alle landeigenaren en pachters binnen een nader te bepalen straal van minimaal 300 meter (in geval van Goyerbrug moet die straal groter zijn) rondom het windpark samen bepalen hoe de grondopbrengst wordt verdeeld. Bedrag per huishouden voor omwonenden. Minimaal 20% van de grondopbrengst moet beschikbaar worden gesteld voor omwonenden. Culemborg vraagt te onderzoeken of deze werkwijze realiseerbaar is.

Reactie

Het gemeentebestuur neemt deze reactie voor kennisgeving aan. Gelet op het gevorderde stadium geldt dat de private afspraken tussen direct omwonenden en de initiatiefnemer al tot stand zijn gekomen.

- 3.18.7 Het fonds kan worden gefinancierd door een stichting, gevormd door omwonenden (waaronder ook inwoners van noordoost Culemborg). Uitgangspunt voor zo'n fonds is een richtbedrag, conform de gedragscode van de NWEA, van 50 eurocent per opgewekte Megawatt uur.

Reactie

Het gemeentebestuur heeft gekeken naar de wijze waarop lusten en lasten worden verdeeld. Naast de inspanningen van initiatiefnemer daarvoor (o.a. één windturbine in eigendom van burgers, schadeloosstelling direct omwonenden) geldt ook dat de gemeenteraad op 28 mei 2019 de intentie heeft uitgesproken dat een windfonds wordt opgericht en is het college bezig om voor de start van de bouw van het windpark de vormgeving van dit fonds uit te werken.

3.19 Reclamant 19

- 3.19.1 Reclamant woont op ongeveer 700 meter van het park, het huisperceel is gelegen op een afstand van ongeveer 400 meter. Reclamant stelt dat hij in de slagschaduw komt van twee of drie molens en hij krijgt ook geluidsoverlast. Reclamant begrijpt niet dat de gemeente het initiatief goedkeurt, waar woningen zo dichtbij staan. In Duitsland wordt een afstand van 10 keer de tiphoogte gehanteerd en in Engeland een afstand van 3 kilometer.

Reactie

Door hun afmetingen hebben de windturbines een impact op het landschap en de beleving ervan. Het gemeentebestuur is zich hiervan terdege bewust. Echter, het gemeentebestuur heeft een afweging gemaakt waarbij alle voors- en tegens van het windpark tegen elkaar zijn afgewogen. Hierbij is rekening gehouden met de Nederlandse wet- en regelgeving, die af kan wijken van wet- en regelgeving in andere landen zoals Duitsland en Engeland. Alles overziend meent het gemeentebestuur dat de belangen die gemoeid zijn met de realisatie van

het windpark zwaarder wegen dan de effecten daarvan op de omgeving. Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema A gestelde.

- 3.19.2 Participatie en compensatie zijn volgens reclamant een schijnvertoning.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema H gestelde. Het gemeentebestuur heeft geprobeerd zoveel mogelijk input op te halen voor de besluitvorming bij (direct) belanghebbenden. Echter, het is nu eenmaal niet te voorkomen dat een besluit als het onderhavige voor- en tegenstanders kent.

3.20 Stichting Redichem – De Geeren te Culemborg

- 3.20.1 De Stichting Redichem – De Geeren heeft als doelstelling: "de versterking van de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteiten van de polder Redichem, de Geeren en de belendende gebieden en de bescherming van het unieke en historische karakter van dit deel van het buitengebied van de gemeente Culemborg."

Reactie

Het gemeentebestuur neemt dit voor kennisgeving aan.

- 3.20.2 De Stichting meent dat sprake is van te weinig en te late aandacht voor een gedegen inhoudelijke afstemming en belangenafweging tussen gemeenten Houten en Culemborg en tussen provincie Utrecht en Gelderland. De beslissing is gebaseerd op onvoldoende kennis en maatwerk (M.E.R.) onderzoek naar de gevolgen voor natuur, milieu, woon- en leefomgeving in Culemborg.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder de thema's A, B, C, D, E, F, G en H gestelde.

- 3.20.3 De Redichemse Waard is een buitengewoon karakteristiek uiterwaardengebied. Het rivierengebied is één van de oudste en meest kenmerkende cultuurlandschappen van Nederland, dat al sinds de zeventiende eeuw de basis vormde voor een internationaal nieuwe landschapskunst voor onze schilders. De Redichemse Waard wordt binnendijs begrensd door de Redichemse Polder, waarmee hij een ensemble vormt. De nabijgelegen Bol en Rondeel behoren daartoe als belangrijke landschapselementen. Reclamant roept de gemeente op om deze bijzondere landschappen niet in gevaar te brengen.

Reactie

Het gemeentebestuur is van mening dat de impact voor de omgeving – waaronder de Redichemse Waard – bij de besluitvorming is betrokken.

De polders Redichem en de Geeren zijn polders gelegen ten zuiden van de Lek. De Redichemse Waard is een oude zandwindplas die nu in gebruik is als natuur- en recreatiegebied. De eigenaar van de Redichemse Waard is voornemens de plas te verondiepen door middel van het storten van baggerspecie. Onderdeel van het project is het recreatief en ecologisch versterken van de voormalige zandwinplas en de oevers. Het plangebied van Windpark Goyerbrug ligt overigens niet in het Natuur Netwerk Nederland. Door Bureau Waardenburg is een toetsing uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming en Natuur Netwerk Nederland. Uit het rapport van Bureau Waardenburg blijkt dat wel degelijk ook aandacht is besteed aan de Redichemse Waard, daar waar wordt gesteld dat in het gebied meeuwen en ganzen overnachten. Voor het overige wordt verwezen naar het hierboven onder thema A gestelde.

- 3.20.4 In het provinciaal Coalitieakkoord Gelderland 2019-2023 en de Cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Culemborg (p. 84) wordt het belang van de bescherming van het cultuurlandschap, het buitengebied en haar waardevolle natuur- en landschapselementen benadrukt. De gemeente Culemborg is een kenmerkend onderdeel in het rivierengebied, zo valt te lezen op de Cultuurhistorische Waardenkaart. In de Cultuurhistorische waardenkaart is aan de Redichemse Waard, de binnendijsk begrenzende Redichemse Polder en de buitendijsk aangrenzende Beusichemse Waard een score gegeven van "heel hoog".

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hiervoor gestelde en thema A.

- 3.20.5 In het bestemmingplan Buitengebied van de gemeente Culemborg van 2014 heeft de Redichemse Waard de bestemming Natuur en Archeologie. Flora en Fauna vragen serieuze en actieve bescherming en handhaving van wet- en regelgeving. De grote diversiteit aan leven toont aan hoe belangrijk de Redichemse Waard voor de natuur in het buitengebied van Culemborg is. De diversiteit van de flora en fauna vereist een grondige MER-procedure om de gevolgen van het project in kaart te kunnen brengen. Het Flora en Fauna onderzoek van bureau Waardenburg is mager en achterhaald.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar thema F. In hetgeen in de zienswijze is opgenomen wordt geen aanleiding gezien dat het gemeentebestuur zich bij de beoordeling niet op het rapport van Bureau Waardenburg had mogen baseren.

- 3.20.6 Het gehele landgebied van de Redichemse Waard heeft een hoge archeologische verwachtingswaarde. De Stichting wijst op de uitzichtverslechtering en spreekt van een verpletterende visuele aanwezigheid van windmolens, die volledig contrasteert met het cultuurlandschap. De Stichting noemt dit de doodsteek voor het landschap. Voorgaande geldt ook voor de direct aangrenzende zeer hoogwaardige landschappen, de binnendijske

Redichemse Polder en de buitendijkse Beusichemse Waard. De Stichting verwacht geluidsoverlast en visuele onrust door draaiende wieken, in een gebied dat bij erfpachtakte voor de komende vijftig jaar is bestemd voor natuur en extensieve recreatie heeft en de rust die daarbij hoort.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar thema's A, D, E en F en hetgeen eerder als reactie op deze zienswijze is gegeven.

- 3.20.7 De Redichemse Waard heeft de afgelopen 5 decennia zwaar geleden onder ontzandingen, illegale stort van afvalstoffen, uitputting van grond en ecologisch slecht beheer. Op initiatief van Collectief Redichemse Waard wordt in samenwerking met het college van b&w en de gemeenteraad van Culemborg aan het herstel van het landschap gewerkt (college van b&w en de gemeenteraad hebben unaniem hun steun voor herstel uitgesproken). Het onderzoekscentrum B-Ware bereidt onderzoek voor naar de ecologische kwaliteit van de diepe plassen in de uiterwaarden. Op aanwijzing van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat maakt de zeil, zwem en visplas in de Redichemse Waard met haar bijzondere waterkwaliteit deel uit van dit landelijk onderzoek. Burgers en (landelijke) politiek hechten veel belang aan dit deel van het Culemborgs buitengebied. Dit maakt de plannen voor een windmolenpark onbegrijpelijk.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder 3.20.6 gestelde.

- 3.20.8 De Stichting noemt tot slot overige punten van kritiek:
- a. De onderbouwing van het voorgenomen besluit zonder onafhankelijk onderzoek te doen naar de aannames van initiatiefnemer;
  - b. Het gebruik van een toetsingskader dat ongeschikt is om deze nog nergens beproefde turbines terdege te beoordelen;
  - c. De geplande onderlinge afstand tussen de turbines en hantering van geluidsnormen die – ondanks de lessen uit het eerdere windmolenproject in Houten – lager zijn dan in Europese landen waar meer ervaring is met windturbines, en
  - d. De bouw op de gemeente- en provinciegrens op voornamelijk eigen gezag en zonder buurgemeenten. Er ontstaat een ruimtelijk versnipperde provincie, met suboptimaal energierendement.

Reactie

Ad. a Het college heeft zich zowel bij de m.e.r. beoordeling als bij de beoordeling van de aanvraag laten adviseren door Pondera Consult, een onafhankelijk en deskundig adviesbureau. Pondera Consult heeft geconcludeerd dat de informatie die door de

initiatiefnemer is aangeleverd voldoende is om een besluit te nemen. Pondera Consult heeft voorts geoordeeld dat (met het treffen van mitigerende maatregelen) wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving.

Ad. b De effecten van de te vergunnen windturbines zijn onderzocht door LBP Sight op basis van de specificaties van de betreffende turbines. Daarmee is inzichtelijk gemaakt wat de effecten zullen zijn op de omgeving. Bovendien is aan de vergunning de voorwaarde verbonden dat de initiatiefnemer voorafgaand aan de bouw detailgegevens van de gekozen turbine moet aanleveren. Hiermee is naar de mening van het gemeentebestuur afdoende verzekerd dat de geluidproductie niet ineens (veel) hoger zal zijn door de definitieve keuze voor een turbine.

Ad. c Er bestaat geen regelgeving die voorschrijft wat de minimale afstand tussen twee windturbines moet zijn. Daarbij komt dat het gemeentebestuur de aanvraag heeft te beoordelen zoals deze is ingediend, dus inclusief de onderlinge afstand van de windturbines. De effecten op (onder meer) geluid zijn voor alle turbintypes onderzocht. Bij de beoordeling van deze effecten is uitgegaan van de grootst mogelijke effecten die kunnen optreden (worst case scenario). Voor alle turbintypes staat vast dat met mitigerende maatregelen kan worden voldaan aan het Activiteitenbesluit.

Ad. d Reclamanten worden niet gevolgd in hun stelling. Er is wel degelijk overleg geweest tussen gemeenten in de omgeving en de provincie. Niet in de laatste blijkt dit ook uit het gegeven dat Windpark Goyerbrug in de PRS en PRV is opgenomen.

- 3.20.9 De Stichting wijst erop dat Minister Ollongren in het voorjaar namens het kabinet het boetekleed aantrok over de wijze waarop in ons land windprojecten aan inwoners worden opgedrongen. Toen is door de Minister gezegd dat draagvlak voorop staat.

Reactie

Ter zake van het draagvlak verwijst het gemeentebestuur naar het hierboven onder thema H gestelde.

- 3.20.10 De Stichting vraagt aandacht voor de zorgen van omwonenden en voor de gevolgen. De Stichting verzoekt een onafhankelijk expert onderzoek te laten doen naar de gevolgen van het besluit voor het gebied, welk onderzoek bij de besluitvorming betrokken moet worden.

Reactie

De effecten van Windpark Goyerbrug zijn door diverse door initiatiefnemer ingeschakelde onderzoeksbureau's onderzocht. Het gemeentebestuur heeft deze onderzoeken laten toetsen door Pondera Consult. In dit kader verwijst het gemeentebestuur ook naar thema C.

3.21 Reclamant 21

- 3.21.1 Reclamante woont op minder dan 650 meter van één van de windmolens. De omvang van de turbines met een tiphoogte van 241m zal logischerwijs veel impact hebben op de leefomgeving. De hoogte van de windmolens staat niet in verhouding tot de afstand tot de woning van reclamante.

Reactie

Het is zo dat een van de windturbines op relatief korte afstand van de woning van reclamant komt. Echter, ook ter hoogte van de woning van reclamante wordt aan de wettelijke normen voldaan en in het kader van de te maken belangenafweging meent het gemeentebestuur dat de belangen die gemoeid zijn met de realisatie van het windpark zwaarder wegen dan de effecten op de (directe) omgeving. Voor het overige wordt verwezen naar het hierboven onder thema A gestelde.

- 3.21.2 Blijkens de grafiek van slagschaduw ligt de woning binnen de contouren, zodat reclamante veel hinder verwacht. Hoewel de grafiek voor geluidsoverlast aantoont dat de woning van reclamante net niet binnen de grenzen zou vallen, geeft de grafiek geen geluidsoverlast weer bij zuidwestenwind, die veelvoorkomend is in Nederland. De windmolens komen ten zuiden en ten zuidwesten van de woning van reclamante.

Reactie

Ten aanzien van slagschaduw wordt verwezen naar het gestelde onder thema E.

In het geluidonderzoek van LBP Sight is in paragraaf 3.1 opgenomen dat voor het bepalen van de geluidemissie van de verschillende windturbintypes gebruik is gemaakt van fabrikantgegevens en de KNMI windsnelheidsverdeling op ashoogte (zoals ook voorgeschreven in bijlage 4 van de Activiteitenregeling). Daarbij is in het onderzoek gebruik gemaakt van de meest recente dataset van de KNMI. KNMI ontwikkelde langjarig gemiddelde windsnelheidsverdelingen op ashoogte gedurende de dag, avond en nachtperiode. In het geluidonderzoek is dan ook rekening gehouden met het voorkomen van zuidwestenwind.

- 3.21.3 Reclamante woont al haar gehele leven op dit adres en hecht veel waarde aan het landschappelijk karakter van 't Goy en de omgeving. De komst van de windmolens zal afbreuk doen aan dit zo specifieke landschappelijke karakter.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema A gestelde.

- 3.21.4 De horizonvervuiling zal van negatieve invloed zijn op de gezondheid van reclamante en de waarde van haar woning.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema's G en I gestelde.

- 3.21.5 Reclamante vindt het onbegrijpelijk dat de gemeente de grootste windmolens van Europa wil plaatsen zonder dat er praktijkresultaten voor handen zijn, met alle gezondheidsklachten door geluid/slagschaduw van omwonenden van dien.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar het hierboven onder thema A, C, D, E, F, G gestelde.

3.22 Reclamant 22

- 3.22.1 De komst van het windpark is een enorme aantasting van de woon-, leef- en werkomgeving van reclamanten. Reclamanten maken zich daarnaast zorgen om het effect bij weidegang op het gedrag van de koeien.

Reactie

De impact op het landschap en de beleving daarvan van het Windpark Goyerbrug zijn door het college in de beoordeling betrokken. In dit kader wordt ook verwezen naar de beantwoording onder thema A. Voorts stelt het gemeentebestuur zich op het standpunt dat geen sprake zal zijn van onaanvaardbare gevolgen voor de gezondheid van (melk)vee. Zie in dit verband bijvoorbeeld ook de uitspraak van de Afdeling van 29 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1781 (Windpark N33) (r.o. 170 e.v.).

- 3.22.2 Reclamanten vinden het onduidelijk wat precies wordt aangevraagd, omdat er een enorme bandbreedte zit tussen de minimale en maximale hoogte, geluidshinder en slagschaduw. Zij vragen zich af of/hoe dit is toegestaan. Reclamanten vragen zich af wat nu uiteindelijk wordt vergund en hoe het college een beslissing kan nemen over iets waarvan onduidelijk is hoe het eruit gaat zien en wat het effect is op de omgeving. Het belang van de initiatiefnemer wordt zwaarder gewogen dan de belangen van omwonenden. De gemeente neemt een risico over de rug van haar burgers die als direct omwonenden aan de grillen van een enkele ondernemer zijn overgeleverd.

Reactie

Inderdaad staat thans nog niet vast welk type turbine exact zal worden geplaatst. Er is sprake van een bandbreedte. De maatvoering van de te plaatsen turbines staat wel vast. Deze moet een ashoogte van minimaal 145 meter en maximaal 166 meter hebben, terwijl de rotordiameter maximaal 150 meter mag zijn. Tenslotte mag het totale vermogen van het windpark niet meer dan 22,4 MW zijn. De effecten op (onder meer) geluid, slagschaduw en externe veiligheid zijn voor alle turbintypes onderzocht. Bij de beoordeling van deze effecten is uitgegaan van de grootst optredende effecten (worst case scenario). Voor alle types staat vast dat met mitigerende maatregelen kan worden voldaan aan het Activiteitenbesluit. Voordat mag worden gestart met de uitvoering van de werkzaamheden moet de definitieve turbinekeuze voor goedkeuring worden voorgelegd. Daarmee zijn de kenmerken en de

milieugevolgen die kunnen worden veroorzaakt bekend. Het gemeentebestuur volgt dan ook niet de stelling van reclamanten dat door het opnemen van een bandbreedte op een onevenredige manier het belang van de initiatiefnemer boven het belang van omwonenden wordt gesteld. Overigens komt het in heel Nederland met regelmaat voor dat in een aanvraag voor de realisatie van een windpark nog geen definitieve keuze is gemaakt voor een bepaalde turbine. Initiatiefnemer dient zich aan geldende regels te houden en deze zullen worden gehandhaafd.

- 3.22.3 In 2001 is door de gemeenteraad een besluit genomen voor het zoekgebied voor windenergie bij Goyerbrug. Reclamanten vragen zich af of het onredelijk is om je als gemeente te beroepen op een besluit uit 2001. Reclamanten hebben op internet gevonden dat de gemiddelde tiphoogte in 2001 ongeveer 100 meter was. Dit heeft een totaal andere impact.

Reactie

In het besluit waar reclamanten op doelen was de huidige locatie door de gemeente aangewezen als één van de drie locaties die – onder voorwaarden – geschikt is voor windenergie. Zowel in dit besluit als ook in ander gemeentelijk en provinciaal beleid is geen hoogtelimiet opgenomen voor nieuw te bouwen windturbines. Hier ziet het besluit uit 2001 dan ook niet op. Mede door technologische ontwikkelingen zijn de nieuwste generaties windmolens inderdaad hoger dan de turbines van tien, twintig jaar geleden. In het huidige besluitvormingsproces is een afweging gemaakt of de door initiatiefnemer aangevraagde hoogte vanuit ruimtelijk perspectief aanvaardbaar is. Daarbij zijn de nadelen (o.a. de turbine is van grotere afstand zichtbaar) afgezet tegen de voordelen (meer energieopbrengst, meer effectief ruimtebeslag, rustige beeld door langzamer draaiend blad). De voordelen wogen vervolgens zwaarder.

- 3.22.4 Met het oog op de PAS-uitspraak van de Afdeling vragen reclamanten zich af in hoeverre rekening wordt gehouden met de stikstof uitstoot bij de aanleg van het windpark en welke invloed dit heeft op de natuurgebieden in de omgeving. Reclamanten vragen zich af hoe de initiatiefnemer dit gaat compenseren. Reclamanten verzoeken de afspraken die hierover met de initiatiefnemer zijn gemaakt openbaar te maken of voorgaande bij de initiatiefnemer onder de aandacht te brengen.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst naar de beantwoording onder thema F.

- 3.22.5 Reclamanten vragen zich af hoe de gemeente kan stellen dat het windpark geen directe aantasting is voor de flora en fauna als niet precies bekend is wat er zal worden gerealiseerd.

Reactie

Zoals hiervoor ook is toegelicht zijn de effecten op (onder meer) geluid, slagschaduw, externe veiligheid voor alle turbinetypes onderzocht. Bij de beoordeling van deze effecten is uitgegaan van de grootst optredende effecten (worst-case scenario). Ook voor de gestelde aantasting van flora en fauna geldt dat in de onderzoeken rekening is gehouden met de maximale afmetingen die de turbines kunnen hebben.

- 3.22.6 Voor wat betreft de cumulatieve geluidsbelasting merken reclamanten op dat zij het onbegrijpelijk vinden dat de gemeente het accepteert dat de burgers van classificering 'goed' naar 'matig' gaan. Er is sprake van een ernstige aantasting van de leefomgeving. De gemeente neemt haar zorgplicht jegens burgers niet serieus.

Reactie

In het akoestisch onderzoek is geconcludeerd dat van 25 onderzochte woningen de akoestische kwaliteit van de leefomgeving achteruit gaat. Uit het rapport van LBP Sight blijkt dat de toename van de cumulatieve geluidbelasting het grootst is voor die woningen die verder weg gelegen zijn van het wegverkeer en de scheepvaart en dus in de stille agrarische omgeving liggen. Niettemin vindt het gemeentebestuur deze toename aanvaardbaar, mede gelet op de omstandigheid dat de realisatie van Windpark Goyerbrug bijdraagt aan het realiseren van de energiedoelstellingen.

- 3.22.7 Reclamanten trekken de cijfers m.b.t. het vermogen en de verwachte opbrengst in twijfel. De gemeente zou om reële getallen moeten vragen. Het betreft een verkooppraatje van de initiatiefnemer.

Reactie

Het gemeentebestuur heeft de initiatiefnemer om nadere onderbouwing van de opbrengsten gevraagd. Op 22 augustus 2019 is het memo "opbrengstberekening Windpark Goyerbrug" ontvangen.

Het gemeentebestuur heeft geen redenen om aan de onderbouwing te twijfelen en acht het project financieel uitvoerbaar.

- 3.22.8 Reclamanten wijzen erop dat de RVO heeft aangegeven dat bij slagschaduw op land een stilstandvoorziening nodig is indien de afstand tot de woning of andere gevoelige bestemming minder dan 12 x de rotor diameter is. In dit geval zou je op 1800 meter uitkomen, hetgeen een aanzienlijk groter gebied is dan de initiatiefnemer als gemiddelde heeft weergegeven. Reclamanten vragen zich af of voldoende onderzoek is gedaan naar hinder en hoe de hinder voor omwonenden wordt beperkt. Hoe worden omwonenden (preventief) beschermd? In de rapportage zijn geen concrete getallen opgenomen voor omwonenden.

Reactie

Het gemeentebestuur verwijst voor een reactie op het onderwerp slagschaduw naar thema E. Uit het onderzoek naar slagschaduw blijkt welke woningen met slagschaduw te maken kunnen krijgen en ook op welke woningen vaker dan 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten slagschaduw optreedt (wettelijke norm). De windturbines worden voorzien van een automatische, computergestuurde stilstandvoorziening, wat inhoudt dat de turbine(s) automatisch stopt zodra het (wettelijk) maximum is bereikt. Naar het oordeel van het gemeente bestuur is daarmee inzichtelijk wat de slagschaduw effecten van het windpark zijn.

- 3.22.9 Reclamanten menen dat de gemeente zelden concreet antwoord heeft op vragen. Reclamanten vinden het waanzin dat zij eerst in de coöperatieve turbine moeten investeren om korting te kunnen krijgen op stroom.

Reactie

Het gemeentebestuur heeft getracht zo zorgvuldig mogelijk het besluitvormingsproces in te richten. De verwachting van het gemeentebestuur is dat het kunnen meedelen in de voordelen van het park de (over)last niet kan wegnemen, maar wel wat kan verzachten. Daarnaast heeft de gemeenteraad op 28 mei 2019 ook de intentie uitgesproken dat een windfonds wordt opgericht en is het college bezig om voor de start van de bouw van het windpark de vormgeving van dit fonds uit te werken.

- 3.22.10 Reclamanten merken op dat een vergunning voor onbepaalde tijd wordt aangevraagd, terwijl burgers voortdurend voorgehouden is dat het om een tijdelijke periode gaat van 15-25 jaar. Reclamanten hebben aangegeven indien nodig hun zienswijze graag mondeling toe te lichten.

Reactie

Het gemeentebestuur ziet geen aanleiding om de vergunning voor bepaalde tijd te verlenen. De zienswijze is voor het gemeentebestuur voldoende duidelijk en mondelinge toelichting is niet nodig.

3.23 Windpark Goyerbrug B.V.

- 3.23.1 Compensatie verharding: de tekst in de ontwerpvergunning zou kunnen suggereren dat er onvoldoende gecompenseerd wordt. Dat is onjuist. Windpark Goyerbrug compenseert precies wat door het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden wordt gevraagd (15% van het oppervlak wordt bij nieuwe verharding door het aanleggen van nieuw oppervlaktewater en wadi's). Er wordt 2.147 m² (15% van 14.317 m²) aan nieuw oppervlaktewater en wadi's aangelegd. De compensatie van de verharding is onderdeel van de watervergunning, die ondertussen onherroepelijk is geworden.

Reactie

Het staat niet ter discussie dat Windpark Goyerbrug zal voldoen aan de compensatie die door Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden wordt verlangd. Wat in het ontwerpbesluit tot uiting is gebracht is dat het windpark – los van de normstelling door het Hoogheemraadschap – verharding in agrarisch gebied met zich zal brengen. In dat kader heeft het gemeentebestuur een afweging gemaakt of die toename vanuit ruimtelijk opzicht aanvaardbaar is.

- 3.23.2 Participatiemogelijkheden: in aanvulling op de Ruimtelijke Onderbouwing van LBP Sight van 11 januari 2019 bevestigt Windpark Goyerbrug hierbij dat de participatiemogelijkheid ook geldt voor inwoners van de gemeenten Bunnik en Buren.

Reactie

Het gemeentebestuur neemt deze reactie voor kennisgeving aan.

- 3.23.3 OZB (onroerende zaak belasting) Windpark Goyerbrug: Windpark Goyerbrug betaalt OZB-belasting, maar neemt alle kosten voor haar rekening (turbines, infrastructuur, leges, tijdelijke voorzieningen, kabels en leidingen, evt. planschade). De OZB-opbrengsten voor de gemeente, betaald door het Windpark, zouden door de gemeente gebruikt moeten worden om de energietransitie te versnellen. Het zou een aardige geste van de gemeente Houten zijn als de OZB-opbrengsten worden gebruikt om de omwonenden tussen 529 en 1.000 meter afstand van het windpark te compenseren.

Reactie

Het gemeentebestuur heeft deze reactie genoteerd en het zal ook worden meegenomen bij de uitwerking door het college van het windfonds.

4. CONCLUSIE

De zienswijzen hebben geleid tot de navolgende aanpassingen in het besluit ten opzichte van het ontwerpbesluit. De ingediende zienswijzen geven geen aanleiding om van vergunningverlening af te zien.

Wijzigingen naar aanleiding van ingediende zienswijzen

- De overwegingen onder het kopje Flora en Fauna zijn aangevuld met een nadere onderbouwing van stikstofdepositie. Korthedshalve wordt verwezen naar pagina 23 van het het besluit. Deze overwegingen zijn aangevuld als reactie op de ingediende zienswijzen en naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over de PAS-regeling van 29 mei 2019.

- In paragraaf 2.2 van het besluit is onder het kopje Participatie aan de zin 'Daarnaast worden omwonenden en de inwoners van tenminste gemeenten Houten, Wijk bij Duurstede en Culemborg in gelegenheid gesteld om een participatie in de coöperatieve windturbine te kopen, tot een maximum van 3.000 kWh/jaar en voor zover deze elektriciteit al niet met korting ontvangen wordt (zie bovenstaand punt).' de gemeenten Buren en Bunnik toegevoegd.

- In hoofdstuk 3 onder Overige voorschriften onder Algemeen van het besluit is het volgende toegevoegd:

'Ijsdetectiesysteem

Het windpark moet zijn uitgerust met een ijsdetectie- en afschakelvoorziening, waarmee de turbines automatisch uitgeschakeld worden indien zich ijs op de rotorbladen heeft gevormd.'